

Mátíyu

Ísu kwíyómpa'a irówana Mátíyu siyáánkai-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Ísuna kwayó-kwáásímá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Mátíyu moórá-awí'a Árívái kwemá maanáúváf agaimakáíye. Áánútu séna sáwí'o umáímo máyáampinkemba iyátinkaniye siróntemba ááéraan-aimba simái tarúmakon-auvai-kwandaavimba agáyómba Ísuntavai siráawe. Yútaa-kwaasi Ísuntavai sésa Áánútumo usásinankaiwaima Mésiyaaman-íye sígwáe séna maanáúvávímbá agairáíye. Ísu asirayámbá tokéna Áánútuna ámáánkona ááimba simátimena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba simátíma'mae iráíye. Mátíyu mirán-áímbá maanáúvávímbá agaimakáíye.

Áríku 3:23-28

- 1** Ísu Káráísitina akúni'a uráan-kwasai. Ísu aíkwá'náma Tévítimani. Tévíti aíkwá'náma Ááváramumani.
- 2 Ááváramu Áísákaamba marankówana
Áísáka Yákópomba marankówana
Yákópo Yúta-iyai áváráwáínónnda matinkówana
- 3 Yúta Pérésinte Sáraante matínkaraimba
tinówa Témmamani.
Péresi Éséronimba marankówana
Éséroni Árámumba marankówana
- 4 Árámu Ámínátapamba marankówana
Ámínátapa Násonimba marankówana
Násoni Sáómonimba marankówana
- 5 Sáómoni Póásimba maránkaraimba
anówa Áré'apimani.
Póási Ópétimba maránkaraimba
anówa Árútimani.
Ópéti Yésimba marankówana
- 6 Yési Tévítimba marankówana
Tévíti kárákwiyi-i'a uráiwai Sórómonimba
maránkaraimba anówana aiva-kwánkó áwí'a
Yúrása úwana naaén-kwamba Tévítimani.

- 7 Sórómoni Áríyapoamumba marankówana
 Áríyapoamu Ápáísaamba marankówana
 Ápáísaá Ésaamba marankówana
- 8 Ésaá Yíósavatimba marankówana
 Yíósavati Yórámumba marankówana
 Yórámu Ásáyaamba marankówana
- 9 Ásáyaa Yótámumba marankówana
 Yótámu É'ásaamba marankówana
 É'ásaa Ésékayaamba marankówana
- 10 Ésékayaa Mánásaamba marankówana
 Mánásaa Émósimba marankówana
 Émósi Yósáyaamba marankówana
- 11 Yósáyaa Yékónaya-iyai áváráwáínónnda matinkówasa
 minkánáávímbá Pépíróni-naopakewai Ísareri-kwaasi tayí'maesa
 Pépíróniva'a ándáva'a mátínkaraawe.
- 12 Pépíróniva'a mátínkó-kanaavimba
 Yékónaya Síátionba marankówana
 Síátio Sérápápeomba marankówana
- 13 Sérápápeo Ápáyatimba marankówana
 Ápáyati Éráyakimumba marankówana
 Éráyakimu Ésomba marankówana
- 14 Éso Sétókomba marankówana
 Sétóko Ékímumba marankówana
 Ékímu Éráyatimba marankówana
- 15 Éráyati Ériesaamba marankówana
 Ériesaa Mátánaamba marankówana
 Mátánaa Yákópomba marankówana
- 16 Yákópo Yósépimba marankówana
 Yósépi Máriaamba awaikó úwana Máriaa Ísumba anówamani.
 Ísuntavesa Áánútu usásinankaiwaiye sésa Káráísitiye kwésewe.
- 17 Ááváramumo máyonka'a sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-
 kwaasi 14 kwaasi agáyówasa Tévítimo paáruenamo máyonka'a
 sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14 kwaasi agáyówasa
 Pépírónivakewai tayí'maesa Pépíróniva'a ándáva'a mátínkarowasa
 máyón-kanaavimba sísamaivakemba éiyaimba kumbaimái-kwaasi 14
 kwaasi agáyówana minká'á Máriaa Ísu Káráisitimba maránkaraiye.

Ísumba maránkarain-kwasai.

Árúku 2:1-7

- 18 Ísu Káráisitimba marankómba maará uráiyee. Ísu anówamba
 Yósépinka'a síváumaresa ítámakowana Yósépi íma kwesé kurónka'a
 ámú'a paáruraiye. Áánútun-amanko ámú'a paárumankarowana

19 awaikó kawe'á kwéuwai séna kwaási túranka'a ai'maráanana Máriaa aigaeyávéna iváimpo'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyé.

20 mirá imáyáama kwéena aún-kwáyowana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai kaainampá'á simáména séna Yósépiyo Tévitin-andaraken-kwaasi óne. Máriaamo ámú'o káúvímba Áánútun-amankowe su'mai ámú'a kauwánkáimba po kwembá úwoi mayáníyompo íma áá'a kaíno. 21 iyámpóimo marankánimba áwí'a Ísuwe simámiyo siráiyé. mináwíkoná ááimba kwená kwaási sáwí-imayaaomo tátokaimpinkemba iyátinkaniye siráiyé.

22 naaóv'á'á Áánútun-aii simátímakowai sirónka'a póna mirán-tántáá'á paáruraiye. 23 kwemá agaimaréna séna

moórá-inaamarugo kwaai íma mairéna ámú'a
kaumái iyámpói marankáínasa miníyámpóigó
áwí'a Émáníyueriye sénááowe

agaimaréna siráimba mináwíkoná ááimba Áánútu keséya máyáiyé siráiyé.

24 Yósépi aúvínké usásinena Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakewai siróntemba awainínkómbá mairéna 25 íma kwesé kúmbe úwoi ména kárákwirowana iyámpói marankówana Ísuwe séna áwí'a tamánkaraiye.

aaváúmó usópaken-kwaasi taawánaraan-kwasai.

2 1 Yútiyaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyon-kanaavimba Pétáremu-naopa'a Máriaa Ísumba maránkarowasa némpakemba aaváúmó usópaken-kwaasi kawer-ímáyáágwará-kwáási teémesa Yérúsaremu-naopa'a tésa 2 sésa Yútaa-kwaasira'a kárákwiyinine sénamo maránkáín-iyampoi náávára ánkaraao. aaváúmó usaipá'á méta awánáúndaya moórá-o'a paárisata awánéta séta iyámpói maránkaraimba póta awánéta kwenáwí'a mósá maránáe séta teéméta túne siráawe.

3 suwaná marará-káwáánákó Éróti mináímbá isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewaigwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana 4 Éróti mono-káwáá-kwáásíyé amáámba sun-kwáásíyé tááyowasa torupamáí máyówana séna Áánútu ai'maráníwaimba Káráísitimba marankánimba náávára ankáníyo súwasa 5 sésa Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopa'a ankáníye. Áánútun-aii simátímakowai agaimaréna séna

6 Yútiyaa-marava'a Pétáremu-naopaken-kwaasiyono. Yútiyaa-marava'a kárákwiraawaivimba kentí naaópa'o kárákwiraawai íma tínaaempa'a máyáawe. kentí naaópakemba moóráwai paárurena kesí kwaási Ísareri-kwaasira'a kawe'á umái kárákwiyiniye agaimaréna siráiyé suwaná 7 Éróti iséna aaváúmó usópaken-kwaasi aúpá'á tááyowasa tuwaná tísaa ena séna nósa-tawai minó'á paárisara awánaraao súwasa simámúwana 8 Éróti séna Pétáremuva'a miníyámpói

koavakáá-umai awáné'a tasimásimiya'a kesé kuré'a kwenáwí'a mósá máraano súwasa ⁹isésa kumbá aaváúmó usópa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókómá aiva'á kwégwena miníyámpóimó máyonka'a kogwaúwasa ¹⁰áváaraumai aamoí ésa ¹¹mindáúmpá'á iyésa anówante miníyámpóiyé tuwánésa kívairesá miníyámpóigó áwí'a mósá marésa unáámhá óin-tokésá kawé-tántáá'á kóri-ontamba óimai amésa kawer-úmúmbó íí-yántáá'á óimai amésa áséi-kwiyum-basawenkwará'a óimai ámakaawe.

¹²ámatuwesa tuún-kwáúwana Áánútu kaainampá'á simátimena séna Érótimba íma kosimáméro súwasa ó'on-ampakemba kentí naaópa'a kóuraawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípiwa'a kurááyan-kwasai.

¹³kóúwana kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá Yósépi kaainampá'á awánówana séna Éróti miníyámpói tuvuwíndayavena kwéavakaa-ivo usásine anówante miníyámpóiyé tí'mae Ísípi-marava'a koména'a aáno simámé'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴mindó'wáámhá usásinena anówante miníyámpóiyé tí'maena Ísípi-marava'a kwéména ¹⁵mivá'á komáyowana Éróti pukáiyé. naaóv'á Áánútun-aai simátímakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna Ísóigo séna Ísípi-maravakemba kesáánimba máyaina'a ááyaanana koyauweráníye siráiyé agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé.

iyámpói tínkankaan-kwasai.

¹⁶Éróti awánómhá aaváúmó usópaken-kwaasi kampa'á simáuwesa kóúwana Éróti arunkó áyámhá úwana aaváúmó usópaken-kwaasi simámakon-aintavaiye o'á paáruraiyemo sirón-aintavaiye imáyáa éna évakarawai tí'maréna séna Pétáremu-naor-ayampa'-naopimpa'a kaer-ímó ten-iyámpóiyé ímo kaer-ímó tarén-iyampoíye tivakáá-umai tínkantuwaaaro súwasa mirá uráawe.

¹⁷naaóv'á Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Yérémaya sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá agaimaréna séna

¹⁸Áráma-kwaasi áváraumaimo ivi'ó taráámhá ísaraawe. Áréseo aísavutantamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóiyavesa ivi'á taawasá iyámpóimo pukáantavesa timambá aráápamai tínkaraawasa úwoi ivi'á támae iráawe agaimaréna siráiyé.

Ísípiwakemba tiráin-kwasai.

¹⁹Éróti puwúmbá Yósépi Ísípi-marava'a ména kwíyómpakemba Ísóigona kwayó'nákómbá kaainampá'á awánówana séna ²⁰miníyámpóigómbá

tuvuwónáe sen-kwáásí á'a púwóvo usásine anówante miníyámpóiyé tí'mae Ísareri-marava'a kwaaó súwana ²¹ usásinena awainínkonte ááninkonte tí'maena Ísareri-marava'a kúmba ²² Éróti ááninko áwí'a Ákéreasi kwemá avowáná anondá Yútiyaa-ayampa'a kawáá-máyái kwémayowana Yósépi iséna mináyámpá'ó koménintavena inkaisúwana kaainámpá'á Áánútu simámuwana Káriri-ayampa'a ²³ Násáreti-naopa'a tí'maena koméraiye. naaóv'á'á Áánútun-aaí simátímakowai sirónka'a póna mirá uráiyé. kwemá Ísuntavena séna
 Násáretivaken-kwaasiye sénááowe
 agaimaréna sirónka'a póna mirá uráiyé.

Yóni simátímakarain-kwasai.

Máaka 1:2-8, Árúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

3 ¹ minkánáávímbá moórawai áwí'a Yóni ména nombá pétinkowai póna Yútiyaa-marava'a kúmba kavóná-marava'a koména simátiména séna ² Áánútu kwená kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a teró simátíma'mae iráiyé. ³ naaóv'á'á Yóni íma máyonka'a Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya Yónimo paárinintavena imáyáa éna agaimaréna séna
 moórawai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona
 aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámpá'á
 kwíno

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yóni paárúwana mináímbá paáruraiye.

⁴ Yóni póigo áwí'a káámeri kwená áyáú-kwatoi iréna aúwarasinei ámuranda uréna a'nóríné kwantáámíkoná aúwé mintóné su'mai kwénéna ⁵ aaí simátíma'mae iyúwasa Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yútiyaa-ayampaken-kwaasiye Yóntáni-nonkona menávápákéné maanávápákén-kwáásíyé miráumai kwaási tóyo ésa ⁶ sáwí'o uráamba paárumai avora'á simámúwana Yóni Yóntáni-nompimba nombá pétinkaraiye.

⁷ Yóni nombá pétinkena awánómba áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé sáwíva'a nombó pétinkanintavesa kwenópa'a tóyo uwaná simátiména séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo náawa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo. ⁸ kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawé'-máyái máyéwa'a tuwánanaumne. ⁹ Ááváramu kentáa síkwá'ná ímbá póta Áánútuna kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáa íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráaro sisa'á aúráasino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawé-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáa íma oró. ¹⁰ íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravímbó

agaisúwáantemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siráiyē.

¹¹Yóni simásuvena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tewái nombá kwévetinkaundanivo kesínaaemba tíníwai Áánútun-amankomba ai'maránana kuména keinárawapimba anómbo umátinkaniye. iramó agáyáantemba íniye. kwemá anóndakoma kembá usáyaaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóví'a ónaumne.

¹²aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumásúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimá úndáomo títúwaisasamo káikái'ó ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá maráantemba kwaási miraráambá íniye Yóni siráiyē.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Máaka 1:9-11, Áríku 3:21-22

¹³minkánáá Ísu Káríri-ayampakemba Yóntáni-nompa'a téna Yóni nombá pésinkainkwaē séna túwana ¹⁴Yóni séna ímanivo emó nombó pésinkaniyonda kanaán-ivo kentávái se nombá pésinkaaō kwésene súwana ¹⁵Ísu séna ívátuke súndantemba mirá uwo. mirámó ékaimo ékai Áánútu siráini'a óyauye súwana owé séna ¹⁶nombá pérankowana nompinkémbá usásinowana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Yóni awánómbo Áánútun-amanko mááiraamba úmaena Ísu ane'á kumbáyowana ¹⁷aagíwé su'mai kwíyómpakemba séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwée'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráiyē.

Sáátáánigo Ísumba áisaa umai isánáe siráin-kwasai.

Máaka 1:12-13, Áríku 4:1-13

4 ¹súwana Sáátáánigo Ísumba áisaa umai isáníntavena Áánútun-amanko Ísumba simámuwana kavóná-marava'a ²koména toómbá íma néna ayáátááka'a 40 no'waamba kwaúwana ávááran-ai ankówana ³Sáátáánigo Ísu sáwí'ó índá awánanae séna Ísunopa'a téna séna emá Áánútu áánimba úne kwésembo maanóntánkóntávái toómbá aúréna'a naanó siyó súwana ⁴Ísu séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavinkemba séna toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoraivo Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana ⁵Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankená ⁶séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba séna Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a ti'maránasa enkál'á kárákwiresa pósa óntanka'a áisamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe siráiyē. mindáyavai emá Áánútu áánimba úne kwésembo maankákémbá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe

Sáátáánigo súwana 7 Ísu séna Áánútun-aaí aúváí-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwara'a séna

kentí Ísóigo Áánútumba

áísaa umai isánáe íma seró

siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino.

mindáyavai emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana 8 Sáátáánigo

Ísumba áí'maena anón-omapa'a iréna móankena amápa'-marava'a

kárákwiron-kwaasiye miwítí anón-asirayane agaráárakena 9 séna

kenká'ó kívairemo kesí imáyáamo mósá máréna'o é'a kárákwiyi-mayai

áména kárákwiyiniyone Sáátáánigo súwana 10 Ísu séna Sáátáánigo

kówaao. Áánútun-aaí aúváí-kwandaavinkemba séna

kentí Ísóigo Áánútumba'a imáyáa é'a kwenáwíre

su'mai mósá maré'a kwená mayáíyé su'mai máyáaro

siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana 11 Sáátáánigo

auwéna kúwasa kwíyómpakemba Áánútuna kwayó'nárawa'a kumésa

Ísumba áwa'naa uráawe.

Ísu kwená mayáímó ááimba ásárain-kwasai.

Mááka 1:14-15, Árúku 4:14-15

12 Yóni marará-káwáánákó áwí'a Éróntavena séna sáwí'a uráíye

siróntavena ándáva'a máankowana máyon-aimba Ísu iséna Káríri-

ayampa'a kwéna 13 Násáreti-naopa'a íma koména Kápénéamu-naopa'a

koméraiye. mindáópa'a Káríri-nonkwaaunkon-awampa'-naopa'a

Sépiyuraaniye Návataraiye tísavutantamba uráawaiti maravá'á kwáyon-

daopa'ani. 14 Ísu Kápénéamu-naopa'a komáyomba naaóv'á Áánútun-aaí

simátímakowai áwí'a Áísáya agaimaréna sirónka'a póna mirá uráíye.

kwemá agaimaréna séna

15 Sépiyuraaninte Návatarainte mindárai tísavutantamba uráawaiti

maravá'á nonkwaaúnkón-awampa'a Yóntáni-nonkona menávápá'-

máráo áwí'a Káríri-marava'a máyáawai ó'on-o'on-kwaasiyave'a

súnda 16 minkwáásí túnkwi-ayampa'a mésa sámo kaípa'a

awánanaaowe. Áánútuna némpa'o túnkwi-ayampa'o máyáawai

sán-kamátinkaniye

agaimaréna sirónka'a póna Ísu paaréna mirá uráíye. 17 minkánáá Ísu

simátimindayavena ááimba ásámai simátiména séna Áánútu kwená

kwaási kawááimba ááimba kwéasaivo kentí sáwí-imayaa tuwé'a

Áánútunopa'a teró siráíye.

Ísu éiyain-kwaasi tááyarain-kwasai.

Mááka 1:16-20

18 Ísu Káríri-kwaaunkon-awampakavamba kúmba kae-kwáásíráí

mésarai awaáo áwí'a Sáímoni moórá-awí'a Pítaa úwana áváko áwí'a

Éndaru umái mésarai miwítí mayáímá pósarai noyáá'a to'mái tímapa'a kwénaesarai kwase-únámbá nompí tukóyana ¹⁹Ísu simátimena séna kesé tekaiyó. noyáá'o to'máímo tímapa'o kwénaaoyantemba aúna-mayai tíménakai kwénaekai kesáái simátimapa'a kwénaayasa kesópa'a teró súwasarai ²⁰minkwásé-únámbá tuwésarai kwesé kurááiyé.

²¹kwesé kuyaná Ísu kómarena kúmba kae-kwáásiráí mésarai Sépéti ááninkai awaaó áwí'a Yémési úwana áváko áwí'a Yóniye tivowámpi kwimái nompí-sípívimbá mésaya kwase-únámbá to'mayaa kwéuwana Ísu minkáé'nárai tááyowasarai ²²avekáámbá tivowámbá mindómpí-sípívimbá auwésarai Ísuwe kurááiyé.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

Árúku 6:17-19

²³Ísu Káríri-ayampa'a naaó'-nao'a kwénaaena mono'-náúmpímpá'á Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba mináséí-kwásái kosimátimapa'a kwénaaena ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatatinkava'a kúwana ²⁴kwenááigo Síriyaa-marava'a naaó'-nao'a kóyáwé úwasa ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasiye taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasiye tíyayaambo árúkun-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye mirámó un-kwáásí taagwiya'maésa Ísunopa'a mátkówana asóvatatinkena ²⁵aambó kwénaaumba sáwívarawai Káríri-ayampakene Tékáporisi-ayampakene Yérúsaremu-naopakene Yútiyaa-ayampakene Yóntáni-nonkona menávápákén-kwáásíyé miráumai-naoken-kwaasi kwenópa'a tóyo uráawe.

Ísu omápa'a ména simátimakain-kwasai.

Árúku 6:20-23

5 ¹Ísu máyowasa sáwíva-kwaasimo tóyo umbá tuwánéna omápa'a umáyowasa kwená kwaásiyomba torupamáí máyówana ²simátimena séna ³Áánútu súwa'naa ínkwáé sewái Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkena miwír'á kwégawaiye. ⁴miwívimbá sáwí-imayaa kwáyáisana tirunkó umbái kwétaiwai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkena etóyóí kwéumatinkaiye. ⁵kesávái túmo ímo maé kwéiyowai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkaimba pósa siráim-barama mayánááowe. ⁶Áánútu siráintemba mirá ónái kwésewai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkena kawel'ó umáímo ménaaontavena kawerí'a umátinkaniye. ⁷tirumbó kwéumatinkaawai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkena arumbá umátinkaniye. ⁸tirumpinkémbó kawer-áiné su'mai kwésewai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkaimba pósa Áánútumba awánanaaowe. ⁹kwaásivimbo paru umátinkanaaontavesa mayái kwémayaawai Áánútu miwí kawel'á kwéumatinkena kesí iyámpóin-owe síníye. ¹⁰Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo arupí

umáímo máyáantavesa sáwí'a kwéumatinkaawe. Áánútu miwí kawe'á kwéumatinkena miwí kwená kwaási-i'o ombá póna kwégawaaiye. ¹¹keinárawa'o kentávé'o asiramáímo máyáantavesa mindáyavesa sáwí-aimba simátinkesa sáwí'a umátinkesa ó'on-o'on-kampar-aimba simátinkaamba Áánútu keinárawa'a kawe'á kwéumatinkaiye. ¹²naaóv'ó Áánútun-aaimo simátímakowaimo sáwí'o umátínkaraantemba ívé'a sáwí'a kwéumatinkaamba tirunkó kawe'á kwéina'a aamoí é'a kwíyómpakemba kentí kawe'-méyámbá mayánaáowe Ísu siráíye.

sán-kaí-áiné uwígón-aaiye Ísu siráin-kwasai.

Máaka 9:50, Áríku 14:34-35

¹³Ísu simásuwena simátimena séna marap'ó máyáan-kwaasivimba mé'a uwígómó áséimo intenkáámbá kwéowe. mirá kwéombanivo uwímó sáwí'o énamo imbá íma kawe'á umái kéná íma áséi éna úwoisankaamba umágwisasa aampa'á tukésa kwénaaowe.

¹⁴marap'ó máyáan-kwaasivimba mé'a sámó kaintenkáámbá kwéowe. ááraipa'o kwáyáin-daopa'o mósá awánaantemba keinárawa'a máyáawaina ááimba kwéawanaawe. ¹⁵iramá oómbá kúra'maresa íma aúp'á maráiyamba avora'á maráiyamba mindáópaken-kwaasi awánanaaowe. ¹⁶miráumai sámó kaintembá kwaasivimba mé'a sán-kamátinkaiyasa kentí kawe'-má'yái tuwánésa kentivo kwíyómpa'o má'yáiwai áwí'a mósá maránaáowe Ísu siráíye.

Ísu amáámba siráin-kwasai.

¹⁷Ísu mináímbá simásuwena séna íma kentávé'a sé'a Mósesi siráin-aine Áánútun-aai simátímakaawai siráan-aine iv'á tówáiwaiye íma seró. Áánútun-aai siráan-aimba íma tuwánaumpo siráanteni'o umáímo paárinintave'a kunkáumne. ¹⁸simátíménda ísáaro. kwíyómba maramá kwáyáísana póna Áánútun-aai kwaíkwai'a kwéiye. Áánútun-aai go amápa'a kwaíkwai'a kwéimba póna mináínkómó siráinten-umai amápa-tantaa'a paáriyiye. ¹⁹miráumai Áánútun-aavinkembo kítor-aimbo araaisésamo ó'owantavesamo sésamo kwéundantemba mirá ínimba mindá kanaán-iyé síyanamo éna Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba íma asirayán-kwáásímán-owe sínívo Áánútun-aaimo taagwiavésamo simátimesamo sésamo Áánútun-aai ísáaro kwésewaiyavena Áánútu séna kesí kwaási kawááunda-kwaasivinkemba anón-kwaasiman-owe síníye. ²⁰moórá-aimba simátimunda ísáaro. amáán-kawaa-kwaasiye amáámba sen-kwáásíyé sésa Áánútumo siráintemba umái máyaumnemo sembá kampa'á kwésewe. miwímó ontembó keinárawa'o é'a Áánútumo kawááipa'a íma mé'a Áánútumo siráintemba árai'a mirámó é'o é'a Áánútumo kawááipa'a ménaaowe Ísu siráíye.

tínkamón-aimba siráin-kwasai.*Árúku 12:57-59*

21 Ísu maarán-áinkwárá'á séna naaóvá'á Mósesi kentíkwá'náyavena simátímakain-aimba ísaraamba maará séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró. mirámó íyasamo ésa aavimbá maitinkánááowe siráimbanivo 22 simátíme'a sé'a miwítí kwaásiyavesa aaisambá kwétiyiyawai aavimbá maitinkánááomba mindá kanaán-íye. miwítí kwaásiyavesa sáwí-aimba simátínkáawaima tí'maesa aaimó ísáawaitopa'a mátinkaiyasa aavimbá maitinkánááomba mindá kanaán-íye. miwítí kwaásiyavesa uwo'aó-kwáásiyá'o. úwoi-kwaasiya'o. sésa simái sáwí'a kwéiyawai sáwí-meyambo mayánááopa'o iramó kwégaipa'a ménaaomba mindá kanaán-íye. 23 mirán-áimbá imáyáa ombá Áánútuntave'o imáyáamo é'o moórá-yantaa'o aménáe'o anóm-bono'-naumpa'o komé'o é'a kentí kwaási aái tátokaiya'o tááka'o maké'o é'a 24 Áánútumbo aménááon-tantaa'a óntan-tareigona egwaa'á mámare'a mináimbá koísámai arupí umásuwe'a koyauweré'a Áánútumba áméro. 25 aaimó simátinkanae síyawaimo tí'mae kwíyasa aampa'á mósímai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwáási tímíyasa ándá-naumpa'a tinkánááowe. 26 ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímatuwaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráíye.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.*Mátíyu 19:9, Mááka 10:11-12, Árúku 16:18*

27 Ísu mináimbá simásuwena séna naaóvá'á Mósesi simátímakain-aimba ísaraamba maará séna ó'owi tuwainímbááre tuwai'mááte íma nááoro siráimbanivo 28 simátíme'a sé'a moóráwaimo moórá-inimbo awánénamo tavisénáe sénamo ínimba íma avora'á ínivo imáyáaneíye su'mai tavisínana Áánútu séna imáyáavinkemba á'a kwéyavisíye síníye. 29 túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéímó awáné'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-íye. 30 tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. kae-tíyáámbó kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-íye. sáwí'o uráinda maisuwé'o máyáamba mindá kawé'an-íye.

31 naaóvá'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwaindawai aúváivimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráimbanivo 32 simátíme'a sé'a awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaikó ai'mátuwaisana minínínkó kówéna moórá-kwaasi komairéna minínínkó aúna-kwaasigoe

kwénaaimba sáwí-amba kwénaaiye. aivar-áwáíkmómó ai'mátukaintavena mirá kwéiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyé.

amápa-tantaapimba íma matuwé'a seró-kwasai.

³³Ísu maarán-áínkwárá'á séna naaóv'á Mósési simátímakain-aimba ísaraamba maará séna Ísóigompata mirá ónaumne síyamba kampa'á seváínivo árai'a sé'a mirá oró siráimbanivo ³⁴simátíme'a sé'a kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a mirá oró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a árai'a íma mirá oró. Áánútu kárákwiraiwai kwíyómpa'a máyáivo Áánútu áwíka'a íma matuwé'a seró. ³⁵Áánútu marapá'á kárákwiraipa'an-ivo íma marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Áánútu kárákwirain-daópa'an-ivo íma mindáópa'a matuwé'a seró. ³⁶avután-á'nóntáúrá'á kaantáún-a'nontau íma kanaán-umai auré'a kaantáún-a'nontaura'a avután-á'nóntáú íma kanaán-umai auránááovo tí'nónká'á íma matuwé'a seró. ³⁷kemó mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áíné su'mai seró. owé mirá ónaumne seró. kemó ímo mirá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áíné su'mai seró. a'áo íma mirá ónaumne seró. simátimunda-aimba Sáátáánigona imáyáavinkeni'a kwéowe Ísu siráiyé.

anondámo ímo tínkami-kwasai.

Árúku 6:29-30

³⁸Ísu mináímbá simásuwena séna Mósési simátímakain-aimba ísaraamba maará séna moóráwaimo moóráwai aúrambo pítuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenaúrumba pítuwanaaowe. moóráwaimo moóráwai áwááyaamba kútúyuwainasamo ésa kwená meéyámbá kwenáwááyaamba kútúyuwanaaowe siráimbanivo ³⁹simátíme'a sé'a moóráwaimo sáwí'ó umánkáimba íma anondá kwembá sáwí'a umánkaino. moóráwaimo áá'ó tuwausínamo e íma kwembá inkamé ókwara'a kwántáminana tuwausíníye. ⁴⁰moóráwaimo ená unáánkwátóiyavesamo mayánaunda pó'a áí'mae'a aaimó isái-kwáásígónópa'a máánkare'a ókwara'a mayánaumnemo sínamo e íma a'áo se paákár-únánkwátóigwara'a amiyó. ⁴¹moóráwaimo aampa'ó tátorenamo séna kesí náaindaamba sáwíyanka'a súwa'naa uwómó sínamo e íma a'áo se úwoi ayáátááka'a áwa'naa uwo. ⁴²moóráwaimo moórá-yantaatavenamo simiyó sínamo e úwoi amiyó. moóráwaimo moórá-yantaatavaimo kwááyu simiyó sínamo e mirá uwo Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawe'á umátínkáaro-kwasai.

Árúku 6:27-28,32-36

⁴³Ísu mináímbá simásuwena séna naaóv'á simátímakain-aimba ísaraamba maará séna kentí kwaásiti imáyáa oro. kentí namuro-kwáásí

tíyámba umátínkáaro siráimbanivo ⁴⁴simátíme'a sé'a kentí namuro-kwáási imáyáa timé'a sáwí'o umátínkáawaiyave'a túwa'naa umai Áánútumpa'a námúnaa seró. ⁴⁵mirámó ombá kwíyómpa'o kentivo máyáiwaina iyámpói-i'a kwéowe. Áánútu miráumai kawé'á umátinkena aaf sisaná aa'á kaisaná kawé-kwáásíraré sáwí-kwaasirare aa'á kaisaná Áánútu aaf sisaná aa'á tisaná arupí-kwaasirare ímo arupímo umáímo máyáan-kwaasirare aa'á kwétiye. ⁴⁶amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. táákísimo máyáan-umoyan-kwaasi íma kawé-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawé'-mékámbá timínívo kentí namuro-kwáásígwará'á imáyáa tíméro. ⁴⁷amáparawai kentí kwaási-i'a umái kawé'á kwéumatinkaawe. Áánútuna aambó ímo kwarááwaigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kentí kwaásiye su'mai ímanivo kentí namuro-kwáásígwará'á kawé'á umátínkáaro. ⁴⁸kentivo kwíyómpakewai kasenkuí'a umái máyáimba mindáyave'a imáyáa é'a kasenkuí'a umái máéro Ísu siráiyé.

kwétuwa'naa-on-kwasai.

6 ¹Ísu mináímbá simásuwena séna évakarawaiyave'a tirumbá umátinke'a túwa'naa ónááomba íma maarán-ímáyáá é'a kwaási máyayanka'a kwétuwa'naa-onasa anón-kwaasiman-iye sígwáe-imayaa íma é'a úwoi túwa'naa oro. mirán-ímáyáámó kwé'e'o túwa'naa íyanamo éna kentivo kwíyómpakewai kawé'-mékámbá íma timíníye. ²óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kwaási aamoí umásinkaigwae-imayaa íma é'a íma anónkar-anonka'a síyamba úwoi túwa'naa ónááowe. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi mono'-náúmparé aamparé kwirésa anónka'a sembá óísambo ímo makáawaimo tímémba íma miwítí imáyáa ombá kwétimesa kesúwí'a mósá maráígwáe sésa kwétimewe. árai'a simátíme'a sé'a mindámo tímén-anonda miwí túwí'o mósá maráamba á'a mimbéyámbá kwémayaawe. ³⁻⁴óísambo ímo makáawaimo túwa'naa ónááomba kesí kwaási suwánaavo sé'a kwaásimo ímo máyayanka'a túwa'naa oro. mirámó ombá kentivo aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna kawé'-mékámbá timíníye Ísu siráiyé.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:2-4

⁵Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo sentembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa aamoí umásinkaigwae-imayaa ésa mono'-náúmpá'á mésa kwaásimo tóyo on-áyámpá'á mésa námúnaa kwésewe. árai'a simátíme'a sé'a miwímó mirámó kwéon-anonda miwí túwí'o mósá kwémaraamba

mimbéyámbá kwémayaawe. ⁶miwí mirá kwéovo Áánútumpa'a námúnaa sénááomba kentí naaúmpa'a keináraware su'mai umé'a kentivombó ímo ane'ó awánaraawaimpa'a námúnaa síyana aúpá'ó kwéomba tuwánaiwai póna iséna kawelá umái túwa'naa ínye. ⁷Áánútumpa'a námúnaa sénááomba úwoi-ainkaamba íma simái tavisénaowe. Áánútuna aambó ímo kwaráawai sésa tavisimái-ainta senanayá súwa'naa ínye sésa úwoi-ainkaamba simái kwétavisevo ⁸íma mirá oró. kentivombó Áánútumpa'o mirám-baaran-aintave'o kwéaisaa-e'ó súwa'naa ínyemo síyamba á'a awánaraimba póna túwa'naa ínye. ⁹Áánútumpa'o aai sénááomba maará sé'a

kentáásivoo kwíyómpa'a máyaandawai óne. enáwí'a usáyaaitarain-awita mósá kwémaraumne. ¹⁰kentáárá'á kawááuwoya kwésune. kwíyómpakewaimo embó arááímo tainí'o ontembá súwa'naa inatá póta marapátá máyaundawaiya embó arááímo tainíta ónaumne. ¹¹ívé'a kentáási toóntá simiyó. ¹²kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta anondá íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaanaya miráumaiya kentáási sáwí-imayaa maisiyuwaaó. ¹³sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó íyambo e súwa'naa ínyone. Sáátáánigo kentáá tátoraivo se kárákwiyiniyone. [ená kwaásimo kawááúmae kwéiyonana ená asirayámbá kwaíkwai'a úmae kwéiyisana enáwí'a anómba úmae kwéiyimba árair-aimban-iyé.] mirán-áímbá Áánútuwe seró. ¹⁴sáwí'o umátínkaraamba ímo anondámo sáwí'o é'ó ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o sáwí'o kwéomba túwa'naa ena maitiyuwánívo ¹⁵sáwí'o umátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'ó ímo ivátuwaiyanamo éna kentivo kwíyómpakewai keinárawa'o sáwí'o kwéomba íma maitiyuwáníye Ísu siráíye.

toómbó auweson-kwásái.

¹⁶Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútumpa'o námúnaawe su'mai sé'a toómbá kwéawesomba asósí-kwaasimo ontembá íma mirá oró. miwí sésa kwaási suwánésa sésa kawelá ésa toómbá kwéawesowe sígwáe sésa toómbó ímo naanten-tóí'á ma'mái kwémaewe. áraí'a simátíme'a sé'a miwítí meéyámbá miwí túwí'a mósá kwémaraam-beyamba á'a mairáawe. ¹⁷miwí ésa mirá kwéovo keinárawa'a toómbá kwéawesomba tóí'a kwisuké'a ti'nóntáú paasá tumái kawelá úmaraiyasa ¹⁸kwaási tuwánésa toómbá kwéawesowe íma síyana kentivo tuwánéna kawel-méyámbá timíníye. kentivon-ane'ó ímo awánaawai aúpá'ó ombá awánaiwai kawel-méyámbá timíníye Ísu siráíye.

kwíyómpa'a kawel-tántáákóná kwaasái.

Árúku 12:33-34

¹⁹Ísu mináímbá simásuwena séna marapá'ó máyáamba sáwívar-oisamba íma máraaro. maráíyan-oisamba avíyaraamba káínana

kwaígo náinana atún-káínasa mindámbá sáwí'a umásuwesa umóyámbá mayánááovo sáwívar-oisamba íma maré'a ²⁰kawe'-má'yái mayáiyana kentí kawe-tántáá'á kwíyómpa'a kwéniye. kwíyómpa'a kwáyáimba aviyaraamba íma káínana kwaígo íma náinana atú íma káínasa kwaási íma umóyámbá mayáiyana úwoi kwéniye. ²¹marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánívo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkáníye Ísu siráíye.

túranko kentí imáyáavimbo sámó kwégain-kwasai.

Árúku 11:34-36

²²Ísu mináímbá simásuwena séna túranko kentí imáyáavimbo sámó kaí-yántáá'án-íye. túrankomo kawe'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sámá kánívo ²³túrankomo ímo kawe'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiniye. marapá-tántáaré su'mai imáyáamo íyanamo éna keinárawapimbo sámó kaí-yántáá'ó ímo kwénamo éna tuní-yántáá'kó anómba umái kwéniye Ísu siráíye.

óntantavena Áánútuntavena siráin-kwasai.

Árúku 16:13

²⁴Ísu mináímbá simásuwena séna íma kanaán-umai kae-káwáá-kwáásítí mayái kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayái kawe'á umái maésa moóráwaina mayái sáwí'a umái mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó ma'é'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayái íma mayánááowe Ísu siráíye.

máyáantavai íma anón-imayaa oró-kwásái.

Árúku 12:22-31

²⁵Ísu mináímbá simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a simátíme'a sé'a máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anón-tantaa'an-íye. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-íye. ²⁶numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo kentivo kwíyómpakewai miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a kemá kwaási numaómbá usáyaaítaraamba póna kentí toómbó éna timíníye. ²⁷keinárawa'o anón-imayaamo é'o é'a maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátááka'a ménaaowe.

²⁸unáánkwátói ónááontave'a íma anón-imayaa é'a kwaigwandáánkálá imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói

makáivo ²⁹simátíme'a sé'a naaóv'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoiyé konaaririyé makówai úwasa kwaási awánésa kawé'an-iyé sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-iyé kwésewe. ³⁰uvá'á konaarirí-yántáaré séna kwaigwandáámbá Áánútu uvá'á makáiyé. umá íma kwaíkwai'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisúwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáiyé. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínivo keinárawa'a Áánútuntave'a íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-iyé ímo seráámbá kwésewe. ³¹Áánútu kwétuwa'naa-imba pó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. ³²Áánútuna aambó ímo kwaráawai toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o e'a puwónááontavena kentivo imáyáa éna kwétimivo imáyáa íma anón-imayaa kwé'e'a ³³Áánútumo kwená kwaásimo kawááintave'a aiva'á imáyáa é'a kwembó arááímo tainí'o kwéontave'a imáyáa é'a mirámó owaná mintántáá'á kwétimiye. ³⁴ayunkáwe aaváyaaawe paárinin-tantaatave'a íma anón-imayaa íyana tirunkó umbaí táíno. ívé'a kwáyáin-tantaatave'a imáyáa é'a aaváyaaomo paárinin-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-tawai moórá-tawaimo paárinin-tantaa'o awánaantemba imáyáa oró Ísu siráiyé.

íma sáwí-aimba simátíméro-kwasai.

Árúku 6:37-38,41-42

7 ¹Ísu mináímbá simásuwena séna tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye siyanamó éna Áánútu kentávái gwárá'á mirá sínivo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó. ²kawer-áímbá kwésimatime'a sáwí-aimba kwésimatime'a íyantavena Áánútu kembá mirá íníye. tíménteni'a umái Áánútu miráumai timíníye. ³kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá kwáyáíye kwésevo íma mirá seró. ⁴kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo. ⁵kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráiyé. ⁶kawe-tántáá'ó iyánkómbó ímo áméntemba Áánútun-ai arááiraawaima íma simátíméro. simátimiyasamo ésa aká'áámba simátinkanaaowe. kawé-tántáá'ó póigombo ímo áméntemba Áánútun-ai íma sínkáiyé kwésewaima íma simátíméro. simátimiyanamó éna mináínkó úndáraamba tokwíníye.

Áánútumpa'a námúnaa kwéesen-kwasai.

Árúku 11:9-13

⁷Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo kwéseмба áísaa úmae kwéiyiyana timíníye. ááyamae kwéiyiyana kentáái isáníye. kwéavakaa

úmae iyíyana Áánútu agaráátinkaniye. ⁸ áísaa íyanamo éna Áánútu timíníye. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái isáníye. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye. ⁹ keinárawa'a iyámpóigwara-kwaasi kentáánimbaa'o kisaamá simiyómó síya'o é'a íma óntan-amu'a timé'a kisaamá timénááowe. ¹⁰ noyáá'a simiyómó síya'o é'a íma iraankavayaambá timénááowe. ¹¹ ánivo sáwí-kwaasi ombánivo kentáánimbaa'a kawe-tántáá'á kwétimevo kwíyómpakemba kentáásivowa kaweré su'mai iwái póna áísaa íyawaimo éna kawe-tántáá'á timíníye.

¹² kembó tirááímo táinda-i'o umáímo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro. mináímbó simátimunda Mósesi siráin-aíne Áánútun-aai simátímakaawai siráan-aíne minkáér-áínkóná ááimba kwésimatimune Ísu siráíye.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Árúku 13:24

¹³ Ísu séna kaer-óntámá kwáyáísa'a sáwíyan-ontavimba usáveraaro. anón-ontama anón-ankona ontamán-íye. Áánútuna némpa'o maí'mai'o ónááon-ayampa'a minánón-ámpá'á kwégwesa sáwíva-kwaasi minóntávimbá kwégowe. ¹⁴ sáwíyan-ontama umbai-ánkóná ontamán-íye. aúnaí'o umáímo maí'mai'o ónááon-ayampa'a minúmbái-ámpá'á kwégwesa esimái-kwaasiye su'mai minóntámá avakáá-umai awánésa kwéusaveraawe Ísu siráíye.

kampar-áímbá siráan-kwaasiti kwaasái.

Árúku 6:43-44, Árúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináímbá simásuwena séna évakarawai kampa'á simátimesa sésa Áánútun-aai simátimunda-kwaasi úne kwésewai miwí kárákwimai máéro. sipisípi-poigomo paru umáímo máíntemba miwí kampa-párú umái kwénaaombanivo kawer-ímáyáá sáwí'a kwéumatinkaan-kwaasin-owe. ¹⁶ miwítí ááimbo awánanae'o é'a miwítí mayái awáné'a miwímó máyáawaina ááimba awánaaro. tekómó éna íma áwí-yantaa'a iyánívo te'á iyáníye. ampaantarígoma avo'árén-aramba íma iyánívo ampaantarí-aramba iyáníye. ¹⁷ miráumai kawe-táígó kawer-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaiye. ¹⁸ kawe-táígó íma sáwí-aramba íyáísana sáwí-taigo íma kawer-árámbá íyáísana ¹⁹ kawer-árámbó ímo íyain-taima ayáimai iravimbá kwéagaisuwaawe. ²⁰ miráumai minkámpá-kwáásítí mayái awáné'a miwítí ááimba miraráán-umai awánanaaowe.

²¹ kentávésa kesí Ísóigoman-íye kwésewaigwara'a Áánútu íma mótú'a kárákwimimba póna kesivo kwíyómpakewaimbo arááímo tainí'o kwéowairare su'mai kárákwiyiniye. ²² Áánútu amáparawai máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tíndara'a kentávésa sáwívarawai sésa Ísóigoo ená asirayándéi Áánútun-aai simátímakaumne. ená asirayándéi kwaási

tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukaumne. ená asirayándéi ó'on-o'on-kawe'-mayai ímo awánaraam-bayai mairáumne sénááombanivo ²³simátíme'a sé'a íma kesí kwaási é'a sáwí-mayai kwémayaan-kwaasin-ovo kóro kemá sénaumne Ísu siráíye.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Árúku 6:47-49

²⁴Ísu mináímbá simásuvena séna kesáái isésa kwégwaraiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. kawer-ímáyáágwárá-kwáási asirayán-dámbá ónáe sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáámba móru aimái naambá úmaraiyana ²⁵aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye. ²⁶ánivo kesááimo isésamo ímo kawé'ó umáímo kwéisiyawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. naambá ónáe sésa íma mai'á ukésa íyamba nonáámááíra'a paáká'á úmakaiyana ²⁷anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íníye Ísu siráíye.

²⁸Ísu mináímbá simátímatuwowasa torupamáimo máyón-kwaasi isésa ²⁹ámáámba sen-kwáásímó sentembá íma sívó anón-kwaasigoraamba siyé sésa táátavesa uráawe.

Ísu áumo karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

Mááka 1:40-44, Árúku 5:12-14

8 ¹táátavesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwívarawai ánaaemba kwárówana ²moóráwai áumo karón-kwaasi Ísunopa'a téna anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairéna séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnáí'a umásinkaniyone súwana ³Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo enáúra'a karevú'a kawáúgwíye súwana avekáámbá kawáúguwana ⁴Ísu séna enáúra'o umánkaunda-aimba simátimenavo enáúra'a kawáúgwimba po naaóv'á'ó Mósesimo siráintemba mono'-má'yái-kwáásítópa'a kwéma enáúma máagaraatinke póíma tímínasa Áánútuntavesa isámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áurakemba kawáúgwíye sénááowe Ísu siráíye.

Áróamáani-kwayo'nakona kwaasái.

Árúku 7:1-10

⁵Ísu mináímbá simásuvena Kápénéamu-naopa'a kúwana Áróamáani-i-kwaasiti kawááná'á ména Ísunopa'a téna asiramái séna ⁶anóndakoo kesí kwayó'ná'á naaúmpa'a ména anón-ai'a isaná áuwawaako íma úwauwa kwéisana má'yáíye súwana ⁷Ísu séna koasóvamankanaumne súwana ⁸kwemá séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi

ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyompo ivátuwe aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino. ⁹kegwará'á kawáá-máyáígóná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéivo úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayóná'á asóváino súwana ¹⁰Ísu mináimbá iséna áátavena éna kwenánaaembo kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Áróamáni-kwaasigo kentávéna súwa'naa íí-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áimbá kwésewe. ¹¹simátíménda ísáaro. aaváúmó usaipakéné kumpéráipakene ó'on-o'on-ayampakene sáwívarawai tóyo ésa Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a mésa kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe toómbá nánááombanivo ¹²mindárau tisaavutantambo uráawai miwí túma maé kwéiyesa sésa Áánútu kawááipata ménaumne kwésewai tí'maena túnkwi-ayampa'a tiyuwáínasa ivi'á kwétesa sáwí'a umái mésa túwááyaamba akévundanaaowe Ísu simátiména ¹³Áróamáni i-kwáásítí kawáánátávéna séna emó kentávémo séndantemba mirá onaná asóvanivo ená naaúmpa'a kwaaó súwana mitáwai kwená kwayó'ná'á asóvamaguraiye.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.

Mááka 1:29-34, Áríku 4:38-41

¹⁴Ísu Pítaana naaúmpa'a uména awánómba Pítaa aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowana ¹⁵ayáánka'a tátorowana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái tímakaiye.

¹⁶toómbá timúwasa enónka'a taraváá-kwámbó tirumpimbó máyon-kwaasi tí'maesa Ísunopa'a mátínkówana aai séna taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye. ¹⁷naaóv'á'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'á Áísáya agaimaréna Ísuntavena séna

sí'o kwéimba asóvasinkena

sí'o kwéimba ánásamasinkaraiye

agaimaréna sirónka'a póna Ísu mirá uráiyé.

Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.

Áríku 9:57-60

¹⁸moórá-tawai sáwívarawai tóyo ésa Ísuna egwaa'á máyówana tuwánéna kwená kwaásiyavena séna monkwaaúnkóná menávápátá kónáe súwana ¹⁹moóráwai áamámba sún-kwaasigo téna séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana ²⁰Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna emó sénda súnda-aimba imáyáa uwo. kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá

ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégwaumne súwana ²¹ moóráwai kwenánaaemba kwakówai séna anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana ²² Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá kesínaaemba kwaraao Ísu siráiyé.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Máaka 4:36-41, Áríku 8:22-25

²³ Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé nompi-sípívimbá usáatena nonkwaaúnkóná menávápá'á kúmba ²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompi-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa ²⁵ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa Ísóigo puwúnavaíya súwa'naa uwo suwaná ²⁶ nóintavaíya kwéinkaiseo. kentáv'é a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo séna usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana ²⁷ táá'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáamba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá maitíyukain-kwasai.

Máaka 5:1-17, Áríku 8:26-37

²⁸ simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káriri-marama túnaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa mimbárává'á kumbá Ísu mindómpí-sípívinkémbá ásávowasarai kae'nárai kwenópa'a tiráái. minkáé'nárai taraváá-kwámbá tirumpimbá máyowasarai kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a mésarai túwáávíte kwéuyasa kwaási inkaisésa minkáé'naráimo máyóyapa'a íma kwéguwasarai minkáé'nárai Ísunopa'a tésarai ²⁹ anónka'a sésarai Áánútu ááninkoo sínkami-kanaa íma tiráísasa sínkaminiyerai kwéteno suyasá ³⁰ egwaa'á sáwíva-poima mésa umá kwénowasa ³¹ minkáé'nárai tirumpinkén-táráváá-kwántómbá Ísuntavesa sésa si'mátuweyaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraao suwaná ³² mirán-oro súwasa taraváá-kwántómbá minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa pói-tirumpimba koverówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaaúmpintá kumpéromba putásowasa ³³ póira'o tavíkwówai awánésa avekáán-umai naaópa'a kwésa póigomo úne Ísumo minkáé'naráimo umátinkone mósimatim-besimati uwasa ³⁴ isésa koawánanae sésa kumbá koawánésa Ísuntavesa sésa maambárává'á ivá siyuwéya kóao siráawe.

ísu aísamai pukówaimba kawé'á umánkarain-kwasai.

Máaka 2:1-12, Áríku 5:17-26

9 ¹ suwaná Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nompi-sípívimbá usámaaisena kúmba kwená naaópa'a marapá'á ásávowasa ² évakarawai aísamaimo

pukówaimba kwandaaivimbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkówana Ísu tuwánéna taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'lá umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa ³ámáamba sun-kwáásí keáimbá sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo minkwáásígó Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná ⁴Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra mirá-sáwí-imáyáá kwéoo. ⁵moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kampaará sííyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavenamo sénamo usásine eyááríka'a kwaáo sínasamo ésa áraira síí. kampaará sííyo awánanaaowe. ⁶kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna usásinke ená kwandaaimá maimaé ená naaópa'a kwaáo súwana ⁷usásinena kwená naaópa'a kúwasa ⁸máyówai Ísumo úmba awánésa táátavesa ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa Áánútu minkwáásígómbá asirayámbá ámisana póna mirá uráíye sésa táátavesa ésa tiyáámba tóipimba áakaawe.

Ísu Mátíyumba ááyarain-kwasai.

Mááka 2:13-17, Áríku 5:27-32

⁹suwaná Ísu tuwéna kwéna awánómba moóráwai áwí'a Mátíyu táákísimo máyón-daumpa'a máyowana awánéna séna usásine kesé tiyó súwana usásinena kwenánaemba kwa'maéna kúwasa ¹⁰Ísu kwená kwayó-kwáásiyé Mátíyuna naaúmpa'a umésa toómbá nowasá sáwívarawai táákísimo máyón-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'á umésa nowasá ¹¹ámáán-kawaa-kwaasi awánésa Ísuna kwayó-kwáásiyávésa tísaa esa sésa kentí anóndako nóra sénawa táákísimo máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'o on-kwáásiyé toómbá kwénaiyo suwaná ¹²Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawe'ló umáímo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáásí kwétuwa'naa-íye. ¹³mindáyave'a arupí umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáímo máyáan-kwaasi tááyaanasa Áánútunopa'a tígwáe sé'a kunkáumne. Áánútun-aaí aúvávimba agaimaréna séna Áánútu séna póímo tuvú'máímo agaimáímo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune siráimba mindáyave'a imáyáa é'a mirá kwéumpo mináínkóná ááimba isé'a mirán-oro Ísu siráíye.

toómbá aawesuráan-kwasai.

Mááka 2:18-22, Áríku 5:33-39

¹⁴súwasa Yóni nombó pétinkowaina kwayó-kwáásí Ísunopa'a tésa áísaa esa sésa keséya ámáán-kawaa-kwaasiye moórá-mora-tawai Áánútuntaveta

imáyáa éta toómbá íma kwéneta námúnaawe su'mai kwésumpo ená kwayó-kwáásí íma mirá ésa toómbá úwoi kwénaawe. nóra esa mirá kwéoo suwaná ¹⁵Ísu séna moórawai aaraí mayáíndawai amááraawi tanómba kautimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe. naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówíyasa minkánáámá amááraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráíye.

¹⁶Ísu mináímbá simásuwena séna ááéraan-ampantaamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúná-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúná-ampanta sáwí'a ínana ááéraan-ampantao aúná-ampantaraani'a íma íníye. ¹⁷aúná-anda-aran-domba ááérea-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúná-anda-aran-domba anón-éna ááéraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiniye. mindáyavesa aúná-anda-aran-domba aúná-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawana minándá-árán-dóné misípísípí-úwárásí-anaveune kawé'á umái kwáyáíye Ísu siráíye.

inaamarúgonté aaraigóntéi kwaasái.

Máaka 5:22-43, Áríku 8:41-56

¹⁸Ísu mináímbá kwésimatimumba moórawai mono'-nánká'ó kárákwírowai téna Ísu anóndakoman-íye séna aísamaivimba kumbéna séna kesiyáámumba kwévuwivo tiré ane'á koyátorenana usásinaino súwana ¹⁹Ísu usásinena kwená kwayó-kwáásíyé mindákóe kumbá ²⁰moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowana minínínkó Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátói árááira'a koyátorena ²¹imáyáa éna séna kwená unáánkwátói árááira'a koyátóráánanama sí'a ésinkaniye-imayaa éna koyátorowana ²²Ísu kwanténa awánéna séna kesímánaako áá'a íma kaíno. kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-íye sénda póna áí'a éránkáíye súwana minkánáá kawé'á umái méraiye.

²³kawé'á umái máyowana Ísu kwéna mono'-nánká'ó kárákwírowaina naambó kwáyónka'a kwéna awánómba torupamáímo máyón-kwaasi uwíremba kwésesa anón-ívi'a kwétowana Ísu tuwánéna ²⁴séna máápa'a kúmóro. minárásígó íma pukáivo úwoi aúmá kwaiguráíye súwasa Ísuna awíráái suwaná ²⁵Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kunákárúwawana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a tátorowana minárásígó usásinowana ²⁶Ísumo ún-aimba kóyáwé uráíye.

Ísu túramba kavíkóndarai kawé'á umátínkarain-kwasai.

²⁷mináímbá kóyáwé úwana minkákémbá Ísu aampa'á kumba kae'nárai túramba kavíkóndarai kwenánaaemba kwa'maésarai kwésarai anónka'a

sésarai Tévitina akún-ándarákéwái ómpo arunkái umásinkaaoy suyaná²⁸ kwégwena naaúmpa'a umáyowasarai minkáé'nárai kwesé umáyoyana Ísu tísaa ena séna kentávékai sékai súramba kanaán-umai kawe'á umásinkaniyewa kwéseyo Ísu súwasarai anóndakoo kanaán-umai mirá ínáyone suyaná²⁹ kentávékai miráyavekai áraire séyamba póna túramba kawe'á íno súwasarai³⁰ túramba awánamai kawe'á uyaná Ísu asiramái simátimena séna kemó únda íma simátímékaiyo súwasarai³¹ ívátuwesarai kwemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná kóyáwé uráíye.

Ísu áama turuvíyán-kwaasi kawe'á umánkarain-kwasai.

³² minkáé'nárai kuyasá évakarawai moóráwaimba áí'maesa Ísunopa'a máánkara. kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyontavena minkwáásígó íma aaí kwésuwasa áí'maesa Ísunopa'a máánkówana³³ Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aaí súwasa sáwívarawai awánésa táátavesa ésa sésa Ísareri-kwaasiya éta naaóvá'á mirám-báyái íma awáraundaya ívékwarata íma kwéawanaumne sumbánivo³⁴ áamáán-kawaa-kwaasi sésa taraváá-kwántóntí kawááná'á asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

³⁵ Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena mono'-náúmpimpá'á uména Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba áséi-aimba simátíma'maena iyéna ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

³⁶ Ísu mirá kwéuwasa sáwívarawaimo tóyo umbá tuwánéna séna sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáísasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba mirá owasá íma túwa'naa úmae kwénaaowasa sáwí'a kwéowe séna arumbá umátinkena³⁷ kwaásima Áánútumpa'a tígwáe-imayaa éna kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáísasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a³⁸ kígaugona avowámpa'a námúnaa síyana mayái-kwáási ti'maráínasa mintómbá akaránááowe Ísu siráíye.

Ísu kwená kwaási mayáírá'á ti'mákain-kwasai.

Máaka 3:13-19, 6:7-13, Árúku 6:12-16, 9:1-5

10 ¹ Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyu'mae'a nááóro-asirayamba tiména ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi asóvatinkai-asirayamba tímakaiye.

² asirayámbá tiména kwená mayáírá'á ti'maréna séna kesí aantá-kwaasin-owe súwai túwí'a moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúna-kwí'a

tamáména Pítaawe séna moóráwai Pítaa áváko áwí'a Éndaru moóráwai Sépéti ááninko áwí'a Yémési moóráwai Yémési áváko áwí'a Yóni moóráwai ³Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu moóráwai áwí'a Tómaasi moóráwai áwí'a Mátíyu kwemá táákísi mayówai moóráwai Árávíasi ááninko áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Tátíyasi ⁴moóráwai áwí'a Sáimoni kwemá Árómaani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai moóráwai áwí'a Yútási Isakérióti kwemá naaénba Ísumba kwená namuro-kwáásirá'á agaráátínkaraiwai miráumai-kwaasi Ísuna kwayó-kwáásímán-owe.

⁵Ísu minkwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nááóro. ó'onkaa-kwaasiti naaópimpare Sámériyaa-kwaasiti naaópimpare íma naa'éa ⁶kentí kwaási Ísareri-kwaasiti naaópimpa'a nááóro. sipisípira'o ímo kárákwiraiwaimo ímo máyáíasasamo sipisípimo sáwí'o umáímo nááóntemba Ísareri-kwaasi mirámó kwéomba ⁷kosimátíma'e sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááimba ááimba kwéasaiye kosimátí'mae nááóro. ⁸tí'o in-kwáási asóvamatinke'a púwón-kwaasi usásintinke'a túmo karáin-kwaasi túma kawe'á umátinke'a taraváá-kwámbá tirumpimbá máyáan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááowe. mimbáyáígóná asirayámbá úwoi timúna'a íma óntamba meéyámbakaavo úwoi kawe'á umátínkáro. ⁹aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maima'éa koró. óntamba íma unáámpímbá áítumae'a kwé'a ¹⁰toón-únámbá íma maima'éa kwé'a tísamai-anaamba íma maima'éa kwé'a tááúmba íma maima'éa koró. moórá-mora-umai unáánkwátóti timantenká umái kuvé'mae'a koró. túwa'nnaa ónááowai kárákwiyonaaovo évaka-tantaa'o íma maima'éa úwoi koró.

¹¹Áánútun-aaí simátiménaaontave'a moórá-naopa'o kwíyamba keinárawa'o naambó timíndawaimba avakáá é'a mindáúmparé su'mai mé'a kentí mayái maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró. ¹²moórá-naumpa'a iyíyamba máyaiyan-kwaasiyave'a sé'a kawe'á umái máéro síyasa ¹³keinárawa'o kárákwiyiyanamo éna Áánútu kawe'á umátinkanivo ímo kárákwiyiyanamo éna Áánútu keináraware su'mai kawe'á umátinkaníye. ¹⁴moórá-naopa'o kwíyamba naambó ímo tímésamo kentááimo ímo isáiyánamo éna Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntenkaani'a oró. mindáúmpará'i. mindáópara'liyo. tuwé'a koró. ¹⁵simátíménda ísáaro. Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba naaóv'á Sótómu-naopare Kómóraa-naopare méraan-kwaasi sáwí'o uráantavena sáwí-meyamba timíníye. keinárawa'o tínaaembo umátiménaaon-kwaasi sáwí-meyamba timíníye. minkwáásíyóntí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiye Kómóraa-naopakewaiyeti sáwí-meyankomba usáyaaitaniye Ísu siráíye.

sáwí'a umátinkanaaon-kwasai.

¹⁶Ísu mináímbá simásuwéna séna simátíménda ísáaro. sipisípimo kwisanamó áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbó on-kwáásívímbá

ti'maránaumne. kawer-ímáyáágwárá-kwáásíráámbá umái mé'a sáwí'o umátinkanaaombo é'a íma anondá sáwí'a é'a paru umái máéro. 17kárakwiyoro. mono-káwáá-kwáásí keinárawa'a tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aavimbá maitinkésa mono'-náúmpá'á mótinkesa túwíruku'-nesa 18kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa táto'mai tí'maesa kámááni-anon-kwaasitopare kawááon-kwaasitopare mátinkesa aavimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátíme'a ó'onkaa-kwaasiyonte kesáái simátímenaaowe. 19-20aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumnó-imayaa íma anómbe é'a íma kentí imáyáavinken-aimba sénááovo kentivon-amankó sénááon-aimba úwoi tááka tinkáina'a sénááowe.

21évakarawai tívá'awaawi tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. tivoísáímo ésa tíráámaa'a tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. iyámpóiyombo ésa tinóvowima tí'mai ó'owira'a timíyasa tínkamiyasa puwónááowe. 22kentáv'é'o asiramáímo máyáantavesa tíyámba umátinkesa mirámó kwéomba ímo ivátuwesamo kentávésamo asiramáímo méwai Áánútu kawepá'á métinkaniye.

23moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o umátinkewa'o é'a tiyuwé'a isaaisé'a ó'on-daopa'a koró. simátíménda ísáaro. Ísareri-kwaasiti naaó'-nao'a simátíma'mae kwénaaiyana mimbáyái íma ánásaraindara'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai moórágwara'a kumónaumne. 24ívé-kwaasigo kwéagaraarankaiwaimba íma kwéusayaaitaiye. mayái-kwáásígó kwená anón-kwaasi íma kwéusayaaitaiye. 25ívé-kwaasigo agaráárankainda-kwaasigomo índantemba íniye. mayái-kwáásígó kwená anón-kwaasigomo índantemba íniye. miráumai kemá anóndako únasa simái sáwí'a umásinkesa sésa taraváá-kwántóntí kawáánákó áwí'a Píyésepu iyémá kwésewe. mirá kwéseмба pósa kesí kwaási simái ávááraumai sáwí'a umátinkanaaowe Ísu siráíye.

26Ísu simásuwena séna mináímbá imáyáa é'a kwaási-taaroí íma inkaisé'a máéro. aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. mindáyave'a kwaási-taaroí íma inkáíséro. 27aúpá'ó simátíménda avora'á simátíméro. keinárawa'o simátíménda-aimba sáwíva-kwaasimo torupenká'á simátíméro. 28tínkamiya'o puwónááon-kwaasi-taaroí íma inkáíséro. miwí kentimambá íma tínkambai ánásanaaovo Áánútun-aaroíye su'mai inkáíséro. kwemó éna sáwí-marupa'o iramó kwégaindava'a túgwarare timankwáraré tuwáinasa ménaaowe. 29maarán-áímbá imáyáa oro. sáwíyan-dumama téntékaan-dumama kae'-númámá sáwíyan-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama kárákwirena ímo kanaán-íye sínanamo éna íma puwéna marapá'á kumínívo 30-31sáwíva'-numama Áánútu aúranka'a íma anón-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a owaná póna kárákwirena amápa-tantaa'a kwéawanena kenti'nótáugwara'a kwétaampamai kwéawanaivo íma táá'a káino Ísu siráíye.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.

Árúku 12:8-9

³²Ísu mináimbá simásuwena séna amáparawai túranka'a kentávésa sésa kesí anóndakoman-iyé síyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne. ³³ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kesivo kwíyómpakewai aúranka'a sínaaemba umátimenaumne Ísu siráiyé.

³⁴Ísu mináimbá simásuwena séna kentávé'a maarán-ímáyáá íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáiyé. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínka'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai aaisambá sénááowe. ³⁵ívékwara aánogwara'a kesááiyavesa maará ónááowe. avowámá moórá-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníyé. anówama moórá-imayaa ínana ayáámúnko ó'on-imayaa íníyé. anáávúkowe ó'on-o'on-imayaa óyááoiyé. ³⁶moóráwai kwenamáárawi kwená namuro-kwaásiráámbá umái ónááowe. kesááiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínka'a ónááowe Ísu siráiyé.

³⁷Ísu mináimbá simásuwena séna kesí kwaási-i'a ónáé síyawai aiva'á tinóvowiye táánimbaare tiyáámúmbaare tirumbá timésa naaémba kembá tirumbá símémba uwóví'an-owe. ³⁸kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesí kwaási-i'a íyawaima umbai-yántáá'á timíyasa minúbái-yántáá'á íma maimaésa sínaaemba kwaránááomba uwóví'a ónááowe. ³⁹tirááímo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááímo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe Ísu siráiyé.

⁴⁰Ísu mináimbá simásuwena séna ti'maráandawai kentáái isáiyawai kesááigwara'a isánááowe. kesáái isáiyawai si'mákaiwain-aai gwara'a isánááowe. ⁴¹Áánútun-aai simátimindawai évakarawaitopa'a kwínasa sésa Áánútun-aai kwésimatimendawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima kwésimatimiwaimba Áánútu kawe'-mékámbá aména kwéisiyawaigwara'a mirám-békámbá timíníyé. arupí umái máyáiwai évakarawaitopa'a kwínasa sésa arupí umái máyaandawai ónda pó'a enáái isánaumne síyawaima arupí umái máyainda-kwaasigomba Áánútu kawe'-mékámbá aména kwéisiyawaigwara'a mirám-békámbá timíníyé. ⁴²kesí kwaási awánésa sésa úwoisan-kwaasi imbánivo Ísuna kwaási-i'a uráimba pó'a áwa'naa ónáé sésa sáwíyan-tantaa'a nombá amíyana Áánútu kawe'-mékámbá timíníyé Ísu siráiyé.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Árúku 7:18-35

11 ¹Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi mináyáátáár-áimbá simátimatuwena mimbáráv'á tuwéna

ó'on-o'on-daopa'a kwenáái kosimátíma'mae kwégwena kwená kawer-ámhá agaráátínkaraiye.

² agaráátinkowana Yóni ándá-naumpa'a máyonka'a Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti ún-aimba iséna kwená kwayó-kwáási ti'marówasarai Ísunopa'a tésarai ³ áisaa esarai sésarai kumíníyonemo sirááwaiya'ono. á'owawa ónómpo kumíníwaina amu'maránaumno suyaná ⁴ Ísu séna tayauwerékai isááyamba awánááyamba Yónimba kosimámekai sékai ⁵ túrumba kavíkáiwai túrumba awánamai kawe'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawe'á umái tísamaima kwétaawana túma karáiwai kawe'á kwéumatinkena puwón-kwaasi kwéusasantinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna ⁶ kentávéna íma kaer-ímáyáá íyawai tirunkó kawe'á kwéiye siyé Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááiye.

⁷ Yónina kwayó'nákai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-ai amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáisa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánaraao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáási Yónima iyé-ímáyáá uráao. Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé. ⁸ nóran-imayaa kwéera koawánaraao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáási kawer-únánkwátóigwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe. ⁹ nóran-imayaa kwéera koawánaraao. Áánútun-ai kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé Áánútun-ai kwésiwaiman-iyé. árai'a simátime'a sé'a kwemá Áánútun-ai siráawai usáyaaitaraiye. ¹⁰ Áánútun-ai aúvái vimba Yónin-ai simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiyíníye siráíye agaimaréna siráimba Yónintavena siráíye. ¹¹ simátíménda ísáaro. Yóni nombá pétinkaraiwaina mayáígó amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaaitaisana Áánútu kawe'á umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawe'á umátinkaniye. ¹² Yóni nombá pétinkaraiwai Áánútun-ai simátimindayavena ááimba ásárainkakemba ívékwara'a évakarawai Áánútu kawááipa'a íyóvo sésa aambá itánáe sésa anóm-bayai máyáawasa évakarawai aamoí ésa Áánútu kenká'á kawááinkwae kwésewe. ¹³ naaóv'á'á Áánútun-ai simátímakowaiye Mósesiye Áánútu kwená kwaásimo kawááinimba paáriníye-aimba suwaná naaémba Yóni paáruraiye. ¹⁴ naaóv'á'á Íráiyaa maémáiwai ókwara'a paáriníye-aimba suwa'á mináímbó siráan-aintave'a áraire sewa'á kemá sé'a Íráiyaantavesamo siráamba Yónintavesa siráawe kwésunda mináíntáv'é'a áraire seró. ¹⁵ kwéisaawai ísámai kawe'á oro Ísu siráíye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena moórá-ainkwara'a simátimena séna ívé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno. mirán-kwáásírááni'a

kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoi tááyesa imá tiré'a taseró. ¹⁷moórá-iyá súna'a íma táásá uráawe. ivi'á taan-íyá súna'a íma ivi'á taráawe. miníyámpói uráantemba maamáyáan-kwaasi mirá kwéowe. ¹⁸Yóni nombá pétinkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwénena Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaisasa kwentávésa sésa taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-iyé kwésewe. ¹⁹kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénaunasa kentávésa sésa ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwésewe. ánívo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáímán-iyé kwésewe Ísu siráiyé.

íma aái ísaraan-kwasai.

Árúku 10:13-15

²⁰moórá-mora-tawai Ísu naaó'-nao'a kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayai mayówasa awánésa sáwí-mayai íma tuwésa Áánútunopa'o ímo tuntávéna Ísu asiramái séna ²¹keinárawa'a Kórasini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. naaóvá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino. ²²mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínímba Áánútu Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánívo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitya-sawi-meyamba timíníye. ²³Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe. naaóvá'á Sótómu-naopaken-kwaasivimbo kawé'-má'yái ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai miwítí sáwí-mayai túwówana póna Áánútu mindáo'a íma ánásasuwowana ívé'a úwoi kwáyáisino. ²⁴mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínímba Áánútu Sótómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. ánívo kentí sáwí-meyanko Sótómu-naopakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitya-sawi-meyamba timíníye Ísu siráiyé.

kesópa'a teró siráin-kwasai.

Árúku 10:21-22

²⁵minkánáá Ísu Áánútuntavena séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwará'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne

sen-kwáásí íma simátime úwoi-kwaasi simátime ²⁶ mirámó íyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaraumne Ísu Áánútuntavena siráíye.

²⁷Ísu mináímbá simásuwena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma suwánaraavo kemá kesivo ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma awánaraavo kesivombá pó'a keyáá kwená ááimba awánaraumne. kesivoná ááimba simátimenae únda-kwaasi kanaán-umai kesivona ááimba kwéawanaawe.

²⁸kentí mayáí umbai-máyáí kwémayaawana kentópa'a umbai-yántáá'á kwáyáiwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe. ²⁹kemá kesúma íma maé iyé'a paru umátinkaundawai úna'a pó'a kesí aambá kawé'á umái awáné'a kesáái taagwiyaviya'a kentí imáyáa aúnái'a umátínkáana'a paru umái ménaaowe. ³⁰kesááimo taagwiyavónááomba íma umbaí táfnana timénaunda-mayai kawé'-máayáimán-íye Ísu siráíye.

Ísu savaatirár-áímbá siráin-kwasai.

Máaka 2:23-28, Áríku 6:1-5

12 ¹minkánáávímbá Yútaa-kwaasi agándaan-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé kígauvimba úwíti-ton-kigauvimba kwéguwana kwená kwayó-kwáásí táái tinkówasa úwíti-aramba kútúmai ásima pítuwesa kwénowasa ²ámáán-kawaa-kwaasi tuwánésa Ísuntavesa sésa tuwánaao. agándaan-kanaama aambá áúmbakaawasa mirá kwéowe suwaná ³Ísu séna naaóv'á Tévítimo urómba aúvávímba agaimarón-ainkona ááimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana ⁴Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási timúwasa naráawe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-máayáí máyón-kwaasi némáembani. Tévíti mintómbá umairéna timúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe. ⁵naaóv'á Mósesi simátímakain-aimba aúvávinkemba awánaraawe. Áánútuntavesamo ísámaimo póimo tuvú'máimo kwéagayaan-kwaasi anóm-bono'-naumpa'a mayáí kwémaesa agándaan-kanaagwara'a mayáí kwémayaawasa mirámó kwéontavesa íma aái kwésimatinkesa sésa sáwí'a kwéowe íma kwésewe. ⁶simátime'a sé'a keinárawapimba kwémayaunda-mayaigo anóm-bono'-naumpa'o kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraiwo agándaan-kanaa mono'-máayáí-kwáásí mayáí kwémayaantave'o ímo sáwí'o kwéowe senkákémbá kesí kwayó-kwáásíyávé'a sáwí'a kwéowe íma seró. ⁷Áánútun-ai aúvávímba agaimaréna séna Áánútu séna póimo tuvú'máimo agaimáimo símémba kanaán-ivo tirumbó kwéumatinkaamba anón-aamoi kwéune

siráimba mináinkóná ááimbo isé'o kwarékai ímo sáwí'o uráan-kwaasi aavimbá íma maitínkáasino. ⁸kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaara'o kwaásimo mayái kwémayaamba kendéimán-íye Ísu siráíye.

ayáamba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Mááka 3:1-6, Árúku 6:6-11

⁹Ísu mivá'á tuwéna mono'-náúmpá'á iyúwana ¹⁰moóráwai ayáamba kawévaiguron-kwaasi máyowasa aavimbá mayankánáe sésa Ísumba áísaa esa sésa agándai-kanaama mayái aambá áumakaan-kanaama póna áí'o in-kwáásí asóvamankai-mayai mayáinda áamáamba araaisíni. íya araaisíniyo suwaná ¹¹Ísu tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí sipisípi-poraa'o maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááéma mósá asinánááoo. owé á'a mirá ónááomba ¹²kwaásigo sipisípi-poigomba usáyaaitaraimba póna agándai-kanaa áí'o in-kwáásí asóvamankanimba kawé'á éna áamáamba íma araaisíniye simátímatuwena ¹³ayáamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáamba árútuwaaó súwana ayáamba árútuwowana kawé'á umánkowana ó'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ámáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpákémbá kumésa Ísumba nóraumaiya tuvuwónaundaya'íyo sésa áamáayu-aimba siráawe.

Ísu Áánútuna mayái-kwáásígóná kwaasái.

¹⁵ámáayu-aimba sun-táámá Ísu iséna mimbárává'á tuwówasa sáwívarawai kwenánaaemba kwárówana tí'o ún-kwaasi amápa'a asóvatinkena ¹⁶asiramái séna kemó umátinkaunda-aimba íma simátíméro siráíye. ¹⁷mirámó úmba naaóv'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya sirónka'a póna Ísu mirá uráíye. Áísáya agaimaréna séna Áánútu séna

¹⁸kwembá usásinankaraunana kesí mayái-kwáásí isa'á kwená imáyáa kwé'e'a aamoí kwéumanke'a aai senaná kesimankó kwesé máyainana ó'on-o'on-kwaasi amáparawai kesí arupí-aimba simátimena ¹⁹íma aaisambá tiyéna íma anónka'a séna naaópa'a kwénaaena íma anónka'a séna ²⁰Áánútunopa'o ímo asiramáímo máyáan-kwaasi íma tiyuwéna kawé'á umátinkaniye. mirá úmae iyéna mayái maimaé iyéna íma ivátuwainana kesí arupí-aínko usáyaaítana kwáyainasa ²¹ó'onkaa-kwaasi kwenáwí'a isésa sésa árai'a súwa'naa íníwaiman-íye sénááowe Áánútu siráíye sirónka'a póna Ísu mirá uráíye.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mááka 3:20-30, Árúku 11:14-23, 12:10, Árúku 6:43-45

²²moóráwai maúmba kwenarumpimbá taraváá-kwámábá máyowana póna minkwáásígó íma aai kwésuwana aúramba kavíkwása áí'maesa

Ísunopa'a máánkówana Ísu mayauwéna minkwáásígombá kawe'a umánkowane kwemá aai súwana aúramba awánówasa ²³sáwívarawai táátavesa ésa sésa mindá'á Tévítin-andarakemba paáriniiyemo siráawaiya'i. Ó'owa'iyó suwasá ²⁴ámáán-kawaa-kwaasi mináimbá isésa kampa'á sésa ímanivo taraváá-kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye siráawe.

²⁵suwaná Ísu miwí tááma iséna simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. moórá-naopara'i. moórá-akuna'i. usiyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe. ²⁶Sáátáánigona kwaásimo áái'o tiyé samo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. kentáv'e'ó sembá Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiyemo kwésemba ²⁷ánivo Píyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áimbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe. ²⁸ánivo kemá Áánútun-amankona asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaawe.

²⁹moórá-aimba imáyáa oro. moóráwai moórá-nanko avowámó asiramáímo máyainanamo éna mindáúmpákémbó umóyámbó mayáíndayavenamo éna íma úwoi uveránívo mindánkó avowámbá ánda asááúmankenamo éna uvékena kwená náaindaamba umóyámbá mayáníye.

³⁰kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe. íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símémba moórá-mora umáguraawe.

³¹mindáyave'a simátíménda ísáaro. kwaási sáwí-mayai kwémaesa simái sáwí'a kwéumatinkaamba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáníye. ³²kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánívo Áánútun-amankontavesa simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwéna ívékwara naaénkwara'a íma maitiyuwáníye.

³³kawe-táigó kawer-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba kwéiyaivo taaéramba awánésa kawe-táigón-aramban-íye. sáwí-taigon-aramban-íye kwésewe. ³⁴iyánkó póigon-araa'an-owe. sáwíre su'mai on-kwáásí mé'a pó'a íma kanaán-umai kawer-áimbá kwésewe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe. ³⁵kawe-kwáásí kawer-ímáyáávinkémbá kawe'-máyái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-imayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaavo sáwí-kwaasi é'a sáwí-aimba kwésewe.

³⁶simátíménda ísáaro. Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba úwoi-aimbo ó'on-o'on-aimbo siráantavena tísaa íníye. ³⁷kawer-áimbó sirén-kwaasiyavenamo éna arupí-kwaasiman-owe Áánútu séna sáwí-aimbo sirén-kwaasiyavenamo éna sáwí-kwaasiman-owe síníye Ísu siráíye.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Máaka 8:12, Árúku 11:29-32

³⁸súwasa évaka'a ámáán-kawaa-kwaasiye ámáamba sun-kwáásiyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa anóndakoo árraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná ³⁹Ísu séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóvá'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oro. ⁴⁰naaóvá'ó anón-doyaako Yónaambo nawíkwowanamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kaumbo-táwai maipímbá ménaumne. ⁴¹Yónaa kaumbo-táwai anón-doyaako arumpimbá máyowana miín-kwituwówana minkákémbá Nínívaa-naopa'a Áánútun-aaí kosimátimuwasa isésa sáwí-mayai tuwésa Áánútun-aaí ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaítaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Nínívaa-naopaken-kwaasi keinárawa'a aaivimbá maitinkésa sésa Yónaan-aaí iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaítaraiwai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái íma isé'a sáwí-mayai íma tukáawe Nínívaa-naopaken-kwaasi sénááowe. ⁴²naaóvá'á kentíkwá'nára'a kárákwírowai áwí'a Sórómoni kawer-ímáyáávinkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aaí kóisánáe séna kwémena kuráíye. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaítaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaémба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aaivimbá maitinkéna séna kemá némpakemба Sórómonin-aaí taísaraumpo Sórómonimba usáyaaítaraiwai kentópa'a máyowa'a kwenáái ísómба íma ísámai kawel'á uráawe síníye Ísu siráíye.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Árúku 11:24-26

⁴³Ísu mináimbá simásuwena séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaaena séna náávара ménaumno séna avakáá uwááena ⁴⁴séna tayauweré'a kesí naambá kwaásigo arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimба mindánkómbá kankambá kwiýú'mái kawer-umásukaisana

taawánéna ⁴⁵tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai tí'maena minkwáásígó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásígó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye. miráumai ívé'lo máyáan-kwaasi sáwí-mayai kwémaesa anómba sáwí'a úmaesa iyónááowe Ísu siráiyé.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Máaka 3:31-35, Áríku 8:19-21

⁴⁶Ísu kwésimatimumba Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa aai simámennaontavesa máápa'a máyówana ⁴⁷moóráwai Ísuntavena séna enanówe enáúnava'maare aai simámennaesa máápa'a máyáawe súwana ⁴⁸Ísu séna kesinó nááwa'iyó. kesúnava'a nááwiya'o séna ⁴⁹ayáándeí kwená kwayó-kwáásí agaráátinkena séna kesinó kesívá'maa'a máyáawe. ⁵⁰kesivo kwíyómpakewai siráini'a kwéowai kesinó kesúnava'maa'a kesímánaa'maa'an-owe Ísu siráiyé.

moóráwai ánáyumba tu'makáin-kwasai.

Máaka 4:1-20, Áríku 8:4-15

13 ¹mitáwai Ísu naaúmpa'a tuwéna Káríri-nonkwaaunkon-awampa'a koména aai simátimindayavena úwasa ²sáwívarawai tóyo ésa kwená egwaa'á tamáyóntavena nompí-sípívimbá usámaaisena máyowasa minkwáásíyómbá nonkwaaúnkón-awampa'a máyówana ó'on-ó'on-aimba kwántámai simátimakaiye. ³moórá-aimba simátimena séna moóráwai ánáyumba maimaéna kígauva'a kwégwena ⁴máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísana numaómá túkúnasukaiye. ⁵évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna paáká'-márávimbá póna avekáán-umai anón-isana ⁶aa'á kaisaná amímá ayáátááka'a íma kunkéna aáyánkaguraiye. ⁷évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye. ⁸évakar-anayumba kawé'-márávimbá kunkwéna karuwéna anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iyéna évaka'a usáyaaityan-aramba íyáísana évaka'a umaimái-aramba iráiyé. ⁹kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyé.

¹⁰Ísu súwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa kwésimatimenda nóra séwa kwántámai-aimba kwésimatimeno suwaná ¹¹Ísu séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a kwéisaavo miwí imáyáa íma tímakaisasa kwéisaantave'a kwántámai-aimba kwésimatimune. ¹²Áánútu-aaimo ísámaimo kawé'ó íyawai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isésa mirámó kwéiyanamo éna Áánútu túwa'naa ínasa amápar-ainkwara'a isánááowe. Áánútu-aaimo

ímo ísámáimo kawel'ó ésa kampa'á sésa kawel'á umái kwéisaumne síyawaima tirumpinkémbá mináímbá maimayáínana íma kwéniye. ¹³kwéisaambanivo íma ísámai kawel'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawel'á kwéowe. mirámó kwéontave'a simátimunda kwántámai-aimba kwésimatimune. ¹⁴naaóv'á'á Áánútun-aii simátímakowai áwí'a Áísáya siráimba miwí mirá kwéowe. Áísáya séna kwéisaambanivo íma ísámai kawel'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawel'á kwéowe. ¹⁵miwítí imáyáao umbái kwétaisana tááko aaimó isáiyávéna ávón-kaisaná túranko awánaiyavena ávón-kwégaivo ímo mirámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kesópa'o tenkákái sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawel'á umátinkausino

Áánútu siráíye Áísáya agaimaréna siráimba Ísu siráíye.

¹⁶Ísu mináímbá simásuwena séna simátime'a sé'a keinárawa'a kawel'ó umáímo awánaamba Áánútu kawel'á kwéumatinkaiye. kawel'ó umáímo ísáamba Áánútu kawel'á kwéumatinkaiye. ¹⁷simátíménda ísáaro. naaóv'á'á Áánútun-aii simátímakowaiye arupí umái máyówaiye sáwíva-kwaasi keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu siráíye.

¹⁸Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna simátímatuwena séna moóráwai ányumba tu'makáin-ainkona ááimba súnnda ísáaro. ¹⁹Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa íma ísámai kawel'á kwéowana Sáátáánigo téna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaiye. minkwáásí aampa'á kunkwáyáin-anayunkaamba kwéowe. ²⁰ányumbo óntankwara-maravimbo kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aii isésa aamof ombánivo ²¹íma tirumpimbá táto'mai kawel'á owasá Áánútun-aaiyavesa umbai-yántáári'a umátinkaantavesa Áánútun-aii ivátukaawe. ²²ányumbo karaampimbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aii ísáambanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óisan-imayaama úmae kwénaaesa mirán-ímáyááo Áánútun-aii káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe. ²³ányumbo kawel'-márávimbó kúmimba maarán-ááímbán-íye. Áánútun-aii isésa tirumpimbá táto'mai kawel'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa kwétuwa'naa-owasa évakarawai usáyaaitamai-mayai kwémaesa kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

sáwí-anayumba u'makáin-kwasai.

²⁴Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áímbán-íye. moóráwai kwená kígauva'a kawer-ányúmbá áwí'a úwítí-anayumba u'makáisana ²⁵moórá-

no'waamba amááraawigwara'a tuún-kwaiguráawana namuro-kwáásígó téna arambó ímo íyái-uwitiraan-anayumba sáwí-anayumba avuvumpimpá'á u'makáisana ²⁶ úwíti anón-éna arambá íyáísana úwítiraan-damai u'makáiwai anón-isasá ²⁷ mayái-kwáásí awánésa kígauغو avowánópa'a tésa sésa kawer-ánáyúmbá u'makáandavimba úwítiraan-damai náávakena mimpímbá kwáyáivo sewaná ²⁸ séna namuro-kwáásígó mau'makáíye sisasá áísaa esa sésa táúyuwanaumne sewaná ²⁹ séna ímanivo úwíti táúyuwaavainivo túwéwana ³⁰ kwáyainana naaémba úwíti karepáína'a toómbó akaránááowaiyave'a senasá misáwí-úwítíráán-dámái táúmai asááumai iramá kwégaindava'a tuwésa úwíti úramba áká'mai kesí toón-dáúmpá'á maránááowe Ísu siráíye.

taaérankona kwaasái.

Máaka 4:30-34, Áríku 13:18-21

³¹⁻³² Ísu maarán-áínkwárá'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaain-aimba maarán-áímbán-íye. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáígó arambá ímo ane'ó awánaraan-taeramba kígauva'a u'makáawana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráísana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaíye Ísu siráíye.

³³ Ísu maarán-áínkwárá'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaain-aimba maarán-áímbán-íye. moórá-ininko péréti-tomba agayánáe séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna intoréna anón-kwéíye Ísu siráíye.

³⁴ Ísu kwaásiyomba aái simátimena séna úmba íma avora'á siráívo kwántámai-aíne su'mai simátímakaiye. ³⁵ naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai sirónka'a póna Ísu mirá uráíye. kwemá agaimaréna séna simátíménda kwántámai-aimba simátimenaumne. Áánútu maramá tarórrurainka'a aúpá'ó kwáyom-bayaigon-aaí ímo ísaraan-aimba simátimenaumne siráíye agaimaréna siráimba Ísuntavena siráíye.

sáwí-anayumba u'makáin-ainkona ááin-kwasai.

³⁶ Ísu mináímbá simátímatuwena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa namuro-kwáásígómó moóráwaina kígauva'o sáwí-anayumbo kwéu'maraiwaina ááimba simásimiyo suwaná ³⁷ Ísu séna kawer-ánáyúmbó u'makáiwaina ááimba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai úne. ³⁸ kígaugona ááimba maramán-íye. kawer-ánáyúnkóná ááimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasiman-owe. sáwí-anayunkona ááimba Sáátáánigona kwaásiman-owe. ³⁹ namuro-kwáásígó sáwí-anayumba u'makáiwaina ááimba Sáátáánigon-íye. toómbó akaránááon-kanaaona ááimba maramó

ánásanin-kanaaman-iyē. toómbó akaránááowaina ááimba Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewaiman-owe. ⁴⁰námáimo áú'maimo iravímbó agaisuwánááontemba naaén-kanaamo tinda mirá ónááowe. ⁴¹kwaási úrandako kumpaáruundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakemba tí'máránasa kesí kwaásivinkemba sáwí-kwaasi ó'owima sáwí-imayaa tíméwasa sáwí-amba kwégwaraawai kuntúkúmai ⁴²iramó kwégaipa'a tiyuwáiyasa mésa ivi'á tésa túwááyaamba akévundarewasa ⁴³arupí umái máyáawai Áánútu kentivo kawááipa'a mésa aa'ó kwégaintemba mirá ónááowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráiyē.

Áánútu kwaásimo kawááin-kwasai.

⁴⁴Ísu maarán-áinkwárá'á simátimena séna Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyē. ó'oran-ontamba maravímbá utámarena ména pukáisana moórawai téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá meéyámbá íntavéna kwená óisamba maimái tímatuwena óntamba mairéna mimbáramá komeéyán-éna minó'órán-óntámbó ásámakaamba mairáiyē.

⁴⁵Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyē. moórawai ameriyáámba meéyáambaraindayavena naaó'-nao'a kwénaena ⁴⁶awánáinda moórawai ó'oran-ameriyaamba makáinana awánéna kwená óisamba maimái kwétimena óntamba mairéna minó'órán-ámériyáámbá komeéyán-umai kwémayaiye.

⁴⁷Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimba maarán-áimbán-iyē. kwasen-únánkáámbá moórawai nompímbá túwáísana ó'on-o'on-doyaa'a ⁴⁸minúnámpímbá ógwigtagwisana asináíndayavena umái kwéawanaisasa évakarawai áwa'naa umai asímbai áámááíva'a makésa kawé'-nóyáá'á unáámpímbá áitesa sáwí-noyaa'a ivá'á kwétuwaawe. ⁴⁹naaén-kanaa tínimba mirá ínyē. kwíyómpaken-kwayo'narawa'a kawé-kwáásívinkémbá sáwí-kwaasiyomba tí'mai ⁵⁰iramó kwégaindava'a tuwáiyasa ivi'á tésa tí'o íntavéna túwááyaamba akévundanaaowe simásuwena ⁵¹kwená kwayó-kwáásiyávéna tísaa ena séna simátimunda-ainkona ááimba ára isaaó súwasa owé suwaná ⁵²Ísu simátimena séna ísáamba simátimunda-aimba simátíméro. moórawai naankó avowá kwená naaúmpa'a ááéraan-tantaare aúna-yantaare kwáyáísana taáimbai kwená kwaási kwétimiye. mindánkó avowámó kwétimintemba miráumai ááéraam-bonor-aimpinkene Áánútu kwená kwaásimo kwégawaain-aimpinkene simátíméro Ísu siráiyē.

Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.

Mááka 6:1-6, Árúku 4:16-30

⁵³Ísu mináímbá simátímatuwena mimbáráv'á'á tuwéna ⁵⁴kwenamáapa'a kúmba miwítí mono'-náúmpá'á iyéna aaí simátimuwasa táátavesa ésa sésa náávakena kawer-ímáyáá mairéna kawer-áímbá

kwésimasimenayaawa nááwawa asirayámbá ámísana kawé'-má'yái ímo awánáúnda-mayai kwémayaiyo. ⁵⁵ kesáámó awánáúnda taainéí évakataantaa'o kwéiwai ááninkoman-iyé. Máriyaa áánimba éna Yémési Yósépi Sáimoni Yútási tuwaaómán-iyé. ⁵⁶ kwenáúnava'a maanká'á má'yáawe. ⁵⁷ maankákéwáímá póna úwoi-kwaasiman-ivo náávakena mináímbá isénawa minásíráyámbá mairénawa kwésiyo sésa kayorésa tínaaemba umámúwana Ísu simátimena séna Áánútun-aai simátímíwai ó'on-o'on-daopa'a kwénaaisasa kwenáwí'a mósá kwémaraavo kwená naaópa'a komáyáimba kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iyé sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe Ísu siráiyé.

⁵⁸ kesáámó úndanten-kwaasi póna íma súwa'naa íníye suntávéna ímo awánom-bayai moóra-mora-mayaiye su'mai mairáiyé.

Yóni nombó pétinkaraiwai pukáin-kwasai.

Mááka 6:14-29, Árúku 3:19-20, Árúku 9:7-9

14 ¹ minkánáá Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káírí-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna ² kwená mayái-kwáásiyávéna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwaiman-iyé. pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye sirái. ³⁻⁴ ááéma Éróti kwenáváko awainínkómbá áwí'a Erotíyasimba mairówana Yóni séna enáváko awainínkómbá aambá áúmbakaawa mayááne simá-sima'a úwana Éróti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáva'a máánkarowana ⁵ Éróti Yónimba inkamónáe súmba kwaási-taaroí inkaiséna íma inkánkaiye. kwaási Yónintavesa sésa Áánútun-aai simátímíwaiman-iyé suwaná Éróti séna Yónimba inkamónasa áwáá'a siyénááowe séna íma inkaména máyowana ⁶ kwembó ánkaron-kanaamo túwana anón-tanomba kaumái sáwíva-kwaasi tímúwasa nowaná Erotíyasi ayáámúnko téna túranka'a araimá marówana Éróti aamoí umánkena ⁷ minárásígóntávéna séna nóin-tantaatavena ankáíya simásímína'a áméno. árai'a súnda pó'a sísaina'a áméno súwana ⁸ anówamba koáísaa ena súwana anówama aai súwana Érótinopa'a téna séna Yóni nombá pétinkaraiwai a'nómbá ará'mái táávepimba maré simiyó súwana ⁹ iséna arumbá kwéumbanivo aiva'á asirayán-áímbá siráin-aimba imáyáa éna toómbó naan-kwáásigwará'á ísaraantavaiye séna íma a'áo sénáe séna ¹⁰ moóráwaimba ai'marówana ándávinkemba Yónimba anumarambá ará'mái a'nómbá ¹¹ táávepimba maréna maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa ¹² Yónina kwayó-kwáásí iséna anómba komaimái utamánkesa Ísunopa'a tésa tasimámakaawe.

naaémba Éróti Ísuna mayáígón-áái iséna séna minkwáásígó Yóni nombó pétinkaraiwai éna pukáimpinkemba usásinkena póna asirayámbá kwempímbá kwáyáísana mirám-báyái kwémayaiye Éróti siráiyé.

Ísu sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Máaka 6:31-44, Áríku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³Yóni puwómba kwená kwayó-kwáásí Ísumba simámúwana iséna tuwéna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisena kwaásimo ímo máyayapata kónáe séna kúmba naaó'-naokewai mináímbá iséna marap'á kóyo uwaná nompí-sípívímbá kwéna ¹⁴marap'á ásávomba misáwívá-kwáásí tuwánéna arumbá umátinkena tí'o ún-kwaasi asóvamatinkaraiye.

¹⁵Ísu asóvamatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toómbá meéyámbáráaro suwaná ¹⁶Ísu séna toóntáá'a íma kwíya'a toómbá tíméro súwasa ¹⁷miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-íníye suwaná ¹⁸Ísu maimaé másíméro séna ¹⁹sáwíva-kwaasiyavena mara'á máéro séna éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuvena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwívá-kwáásí tímúwasa ²⁰⁻²¹amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóigwarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Ísu non-avóvomayaapa'a kuráin-kwasai.

Máaka 6:45-52, Yóni 6:15-21

²²áítumai ógwitowana minkákémbá Ísu kwená kwayó-kwáásí ti'maréna séna kesí aiva'á nompí-sípívímbá usámaaise'a menávápá'-náópa'a koró. misáwívá-kwáásí kwéti'mare'a sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ²³misáwívá-kwáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Áánútumpa'a námúnaamo síndayavena omápa'a umáyowana no'wáámba aúkúwana Ísu kweyáá máyowasa ²⁴kwená kwayó-kwáásí nompí-sípívímbá non-avuvumpá'á máyówana maramá nénka'a kwáyowana anón-unda to'maé kwétena misípí tayáto'marowasa íma kumbá ²⁵irataró'a Ísu non-avóvomayaapa'a kwénaaena kwená kwayó-kwáásímó máyónka'a túwasa ²⁶non-avóvomayaapa'o kwénaaumba awánésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowasa sésa kwaántáo kwénaaiye suwaná ²⁷Ísu avekáán-umai séna táá'a kaivó aáno máéro. kemá úne súwana ²⁸Pítaa simáména séna emó Ísóigo úrambo éma sina'á non-avóvomayaapa'a emó máyaandava'a konó súwana ²⁹Ísu séna kanaán-ivo tiyó súwana nompí-sípívímbá kunásávena non-avóvomayaapa'a Ísumo máyopa'a kúmba ³⁰kawe'á umái kúmba anón-undamo toróntavena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kunávekora'nara kwéena anónka'a séna Ísóigoo kembá tátoraao súwana ³¹Ísu avekáán-umai

ayáámba áru'mai tátorena séna anón-undamo toráintavai sáwí-imayaa e kesí asirayántávemo ímo imáyáamo óndayavai kunáverane. kesí asirayántávái íma kaer-ímáyáá uwo súwasarai ³²nompí-sípívimbá usámaaisewana anón-undao maivaiyówasa ³³nompí-sípívimbá máyówai Ísuna imáyáa mósá marésa sésa árai'a Áánútu ááninko óne siráawe.

Ísu Kénésárétiva'a tí'o ún-kwaasi asóvamatinkarain-kwasai.

Mááka 6:53-56

³⁴árai'a Áánútu ááninko óne sésa kwaaúnóná menávápá'á Kénésáréti-marava'a kumbá marapá'á ásávowasa ³⁵mimbápákén-kwáási Ísumba aúyésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aimba isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóyo ésa ³⁶sésa ená unáánkwátói-araaira'a tátoraiana tí'a étinkainkwaee suwasá tátórówana tí'a étinkaraiye.

tíkwá'nái áamáamba siráan-kwasai.

Mááka 7:1-13

15 ¹ámáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo máyopa'a tésa sésa ²ená kwayó-kwáási nóra isasá kentáá síkwá'nái áamáamba íma kwarésa tiyáamba íma sese ombá toómbá kwénaao suwaná ³Ísu séna kentíkwá'námo simátímakaan-amaamba kwaré'a Áánútuna áamáamba kwéaraaisemba nóra éra mirá kwéoo. ⁴Áánútu séna kentinóvowi túwí'a anómba oró. ániwo anóvwowimo sáwíkaambo simátinkaindawaimba tuvuwíyana puwíníye Áánútu siráivo ⁵keinárawa'o siráamba moóráwai anóvwowiyavena simátimena séna moórá-yantaa'a Áánútundeiman-ivo íma kanaán-umai timénaumne siréna anóvwowima íma kwétuwa'naa-iyee. mirámó ontávé'a kanaán-iyee kwésewe. ⁶mirá-sáwí'ó ontávé'a Áánútun-aaí tuwé'a kentíkwá'nái áamáamba kwégwaraawe. ⁷kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-owe. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Áísáya keinárawatavena árair-aimba siráimba agaimaréna séna Áánútu séna

⁸maawímá kesúwí'a tóikakene su'mai sésa kesí imáyáa íma tirumpimbá kwáyáíye. ⁹kwaásiti áamáamba simái paárombanivo Áánútuna áamáamban-iyee kampa'á sembá miraráán-umai kesí imáyáa kampar-ímáyáá mósá kwémaraawe Áánútu siráíye Áísáya simái agaimakáíye Ísu siráíye.

kwaásimo sáwí'o umátínkáin-tantaakona kwaasái.

Mááka 7:14-23

¹⁰Ísu mináímbá simátímatuwena kwaásiyavena teró súwasa kwenópa'a tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'á oró. ¹¹máápakén-tantaa'o naawái íma kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tirumpinkén-áínkó kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye siráíye.

¹² sùwasa Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa sésa áamáán-kawaa-kwaasi emó simátimenda-aimba isésa áwáá'a aeésa kayóráamba íya isaánó suwaná ¹³ Ísu séna kesivo kwíyómpakewai ímo u'makáin-anayumbo éna táúyuwaniye. ¹⁴ áamáán-kawaa-kwaasi tááiyave'a íma anón-imayaa oró. miwí ímo aambó awánaakakemba tóikakemba kampa'á simátimesa sésa aambá agaráátinkanaumne kwésewe. moórá aúgavitawai moórá aúgavitawaimba ayáán-to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai maipímbá koyuvánkoyaaoye sùwana ¹⁵ Pítáa séna kwántámai-aimbo simátimenda-ainkona ááimba simásimiyo sùwana ¹⁶ Ísu séna kenkwárá'á íma tááko pééi kwésisa'a mé'a isáambanivo íma isámai kawe'á uráawe. ¹⁷ máápakén-tantaa'o naawái tindáámpá'á kunáyúsúgwinivo ¹⁸ aaimó kwésemba tirumpinkén-ímáyááo éna mindá kwaási sáwí'a kwéumatinkaiye. ¹⁹ tirumpin-ímáyáávínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwónááoni'a ésa aarai-úmóyámbá ésa kwaai-úmóyámbá ésa amápa-tantaa'a umóyámbá ésa kampar-áímbá simátinkesa simái sáwí'a umátinkesa ²⁰ mirá-sáwí'ó kwéomba tirumpinkén-ímáyááo kwaási sáwí'a kwéumatinkaivo tiyáámbo ímo sese ombó toómbó kwénaamba mindáo kwaási íma sáwí'a kwéumatinkaiye Ísu siráiyé.

Kénááni-maravaken-ininkona kwaasái.

Máaka 7:24-30

²¹ Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásíyé mivá'á tuwéna Táyyaa-naopare Sáítóni-naopare mináyámpá'á kúmba ²² mináyámpákén-ínínkó íma Yútaa-inimba póna Kénááni-ininko Ísunopa'a téna anónka'a séna anóndakoo Tévítin-andarakewai arumbá umásinkaa. taraváá-kwámbá kesiyáámúnko arumpimbá máyáísana sáwí'a umái máyáiyé sùwana ²³ Ísu iséna íma aái sùwasa kwená kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa asiramái sésa ai'mátuwaao. aasiyaasí mirá siváínivo suwaná ²⁴ Ísu séna Áánútu si'mákaisa'a Ísareri-kwaasiye su'mai túwa'naa e'a Ísareri-kwaasimo sipisípi-poiraan-umaimo kóyáwé kwéowai kwétuwa'naa-une sùwana ²⁵ minínínkó Ísun-aóka'a mara'á kumbaéna séna anóndako súwa'naa uwo sùwana ²⁶ Ísu séna iyámpóiti toómbá maimái iyámbá timúnavo miráumai Ísareri-kwaasimo túwa'naa úndantemba emá ó'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'naa únavo kwésune súmbanivo ²⁷ minínínkó séna anóndako árai'a sémpo iyánkó avowá owé sisaná toón-ayai takwémandaiye. miráumai ó'onkaa-ininkoman-iyé sinaná kanaán-ína súwa'naa ínáyone sùwana ²⁸ Ísu séna kentávái asiramái máyaanda-ininko sénda pó'a mirá ónaumne séna mitáwai ayáámúnkomba asóvamankaraiye.

Ísu sáwívarawai asóvatinkarain-kwasai.

²⁹ asóvamankena kúmba Káríri-kwaankon-awampa'a koukúmai omápa'a mara'á umáyowasa ³⁰ sáwíva-kwaasi kwemó máyopa'a kumbá

tísamaimo tausokón-kwaasiye tiyáántámbo mavíkuron-kwaasiye túrambo kavíkón-kwaasiye aaimó ímo sun-kwáásíyé ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa kwenáísamaivimba mótinkowana asóvamatinkowasa ³¹tísamaimo tausokón-kwaasi kawe'á uwasá tiyáántámbo mavíkuron-kwaasi kawe'á uwasá túrambo kavíkón-kwaasi kawe'á umái awánowasa aaimó ímo sun-kwáásí aai suwasá misáwíváráwái awánésa ávááraumai táá'a kówasa Ísareri-kwaasiti Ísóigo áwí'a mósá makáawe.

Ísu moórágwara'a toómbá tímakain-kwasai.

Máaka 8:1-10

³²Áánútu áwí'a mósá marówana Ísu kwená kwayó-kwáásí tááyowasa tuwaná séna maankwáásíyómbá kaumbo-táwai kesé máyáawana maimaésa tiráan-tomba ánásaisa'a sirumbá kwéumatinkaumne. tí'maráanasa miwítí naaó'-nao'a kónááombanivo aampa'á kwíyamba kánoka'a pósa púwóvainiye súwasa ³³kwená kwayó-kwáásí sésa kavóná-marava'a sáwíva-kwaasin-ovo náánkakenta toómbá maimáíya tíménaumno suwaná ³⁴Ísu tísaa ena séna nóraumai-tona kwáyáíyo súwasa avakaeté kwáyáísana esimái-noyaakwara'a kwáyáíye suwaná ³⁵minkwáásíyóntávéna séna mara'á máéro séna ³⁶avakaeté-tone noyááre maisokéna Áánútuntavena súwi séna mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásírál'á tímúwasa minkwáásíyómbá tímúwasa ³⁷⁻³⁸amáparawai nowaná tímú'a vówasa sáwíva-kwaasi 4,000 kwaaima uwasá aaraiyé iyámpóígarare miráumai-kwaasi nowaná tímú'a vówasa kwená kwayó-kwáásí mintón-ayai túwómba avakaeté-unampimba áítumai ógwitowana ³⁹Ísu misáwívá-kwáásí tí'maréna kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívímbá usámaaisesa Mágátani-ayampa'a kuráawe.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Máaka 8:11-13, Árúku 12:54-56

16 ¹mivá'á Ísu máyowasa amáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná ²Ísu séna enáínka'o awánaamba aaváúmá naaerírí'a vaisa'á sé'a aaváyaavimba aa'á káníye sé'a ³aaváyaavimba awánaamba ainánkó aaváúmá káátasuwaaisa'a sé'a ívé'a aa'á tíníye kwésewe. kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíníye kwésemba mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútumo ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe. ⁴ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasi é'a Áánútuntave'a íma imáyáa é'a kentávé'a kwése'a Áánútumo ai'mákainamo e íma awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwésemba naaóv'á Áánútu Yónaambo uráintemba kembá mirá ínivo mináímbá imáyáa oró. naaóv'ó anón-doyaako Yónaambo

nawíkwonamo kaumbo-táwaimo arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-táwai maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráiyé.

íma kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi-i'a oró siráin-kwasai.

Mááka 8:14-21

⁵ tiyuwéna kúmba Ísu kwená kwayó-kwáásiyé nonkwaaúnkóná menávápá'á kumbá marapá'á ásávesa kwená kwayó-kwáásí péréti-tomba íma máyómba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásiyé kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi owé-ímáyáá kwéena kwená kwayó-kwáásí simátimena séna intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a kentúma kárákwimai máéro súwasa ⁷ keáímbá sésa nóra séna mirá kwésiyo. péréti-tomba íma maimaéta túnanaya mirá kwésiye suwaná ⁸ Ísu keáímbó kwésun-aimba iséna nóra séra toómbá íma kwáyáiyé-aimba kwéseo. kentáv'e'a íma sáwíyan-imayaa é'a anón-imayaa oró. ⁹ kanaán-umai toómbá timénaunda ááémo uráundawaina ááimba íma tááko pééi kwésiye. éva'aasei-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 5,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe. ¹⁰ avakaeté-tomba topán-topan-umai sáwíva-kwaasi 4,000 kwaasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina áíturaawara kemó uráundawaina ááimba íma awánaraawe. ¹¹ áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiyavaiye imáyáa é'a pérétimo intóráin-tantaatave'a kentúma kárákwimai máéro-aimbo súnnda íma péréti-tontave'a kwésumpo nóra éra íma ísarao súwana ¹² tááko pééi súwasa mináínkóná ááimba ísówana péréti-tontavena íma siráivo áamáán-kawaa-kwaasiye Sátúsi-mono-kwaasiye tááiyavena séna kárákwimai máéro siráiyé.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mááka 8:27-30, Árúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísáriya Vírípai-naokon-ayampa'a kúmba kwená kwayó-kwáásí tísaa ena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawaintavesa amáparawai kentávésa nórán-kwaasiye kwéseo súwasa ¹⁴ miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóv'á'á Áánútun-ai simátímakaandawai áwí'a Íráiyama óne sewasá évakarawai naaóv'á'á Áánútun-ai simátímakaandawai áwí'a Yéremaya óne sewasá évakarawai sésa naaóv'á'á Áánútun-ai simátímakaawaivinkemba moórawai óne kwésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna keinárawa'a kentáv'e'a nórán-kwaasiye kwéseo súwana ¹⁶ Sáímoni Pítaa séna Áánútumo usásinankaiwaima Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne. Áánútu asirayánkwáráwái ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáímoni

Yónaa ááninkoma ónana Áánútu kawe'á kwéumankaiye. kesí ááinkona ááimba sénda kwaási íma simámévo kesivo kwíyómpakewai mináimbá embá simámísa isáánda póna Áánútu embá kawe'á kwéumankaiye. ¹⁸simátíme'a sé'a enáwí'a Pítaawemo kwéseмба mináwíkóná ááimba óntamban-iyе. anón-ontanka'a kesí naankáámbá ónaunda mindánkáámbá kesí kwaási-i'a owaná púwón-asirayanko íma usáyaaitaniye. ¹⁹Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaín-asirayamba áména marapá'ó máyaanda sáwí'o ombá aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawe'ó ombá ímo aambó aunóndanten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráiyе simásuwena ²⁰kwená kwayó-kwáásiyávéna asiramái séna Áánútumo usásisinkaiwaima Yútaa-kwaasi kwésimu'maraawai úne-aimba íma simátíméro Ísu siráiyе.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Máaka 8:31–9:1, Árúku 9:22-27

²¹minkánáá Ísu kwemó puwínín-aimba ááimba ásámai kwená kwayó-kwáási simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sen-kwáásiyé sí'a índai'a umásinkesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisúwáanana Áánútu usásisinkaniye súwana ²²Pítaa áí'maena kweyááva'a máankená séna Ísóigoo mirán-áímbá sénavo Áánútu íma owé sínasa séndanteni'a íma umánkanaaowe súwana ²³Ísu kwanténa Pítaantavena asiramái séna Sáátáánigo siyuwé kóaa. kwaásiti imáyáavinkemba kwésempo íma Áánútuna imáyáavinkemba kwésempo kesí aambá íma itaaó Ísu siráiyе.

²⁴Ísu mináimbá simásuwena kwená kwayó-kwáási simátimena séna kesínaemba kwaránáe síyawai tirááímo táinda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaemba kwaránááowe. ²⁵tirááímo táíndai'o ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááímo táinda-yantaa'o tuwésamo puwésa aúnái'a umái mai'mai'a ónááowe. ²⁶marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa íníye. puwíyamba marapá'ó makáan-tantaa'nei íma anondái'a umásuwesa ókwar'a ayáátááka'a ménaaowe. ²⁷kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kesí kwayó'nárawa'a kwíyómpakewaiye kesivoná asirayánkwárá'á kumé'a amápa-kwaasimo úmae kwéiyomba imáyáa é'a miwítí meeyámbá timénaumne. ²⁸árai'a simátíme'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aivalá puwé'a kemá kwaási úrandako kesí kwaásimo kwégawaaunda suwáné'a naaemba puwónááowe Ísu siráiyе.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Máaka 9:2-13, Árúku 9:28-36

17 ¹Ísu mináimbá simásuwena ava'moraé-no'waamba kwaéna Pítaante Yémésinte kwenáváko Yóninte umái tí'maena

omápa'a iyúmba miwíyé su'mai umésa ²miwí túranka'a Ísu ó'oran-auma auvúwana óipakemba aaváúgómó inten-úwana kwená unáánkwátóirakemba sán-kena kwayání'a kówasa ³awánomba kae-kwáásiráí kwíyómpakemba paáresarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana ⁴Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo maanká'ó maundaya kawé'á imbá póta emó sinataamó éta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéi éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe siráiyé.

⁵mirá kwésunka'a ainánkó sán-kámaena kwayání'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aagíwé su'mai séna maawámá kesáánimba isa'á kwená imáyáa kwé'e ávááraumai aamoí umánkaumne. kwenáái isáaro súwasa ⁶kwená kwayó'nárau mináímbá isésa marapá'á kumbésa táátavesa ésa tiyántámbá kwétowana ⁷Ísu miwímó máyópa'a téna tine'á tátorena séna táá'a kaivó usásinaaro súwasa ⁸awánomba mindárai kwíyómpa'a iyúyana Ísuwe su'mai méraiye.

⁹máyowasa omápakemba kúmúmba Ísu asiramái simátimena séna awánaamba íma simátíméro. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai púwóndavinkemba usásinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae íyóro súwasa ¹⁰kwená kwayó'nárau Ísumba áisaa esa sésa ámáamba sen-kwáásí Íráiyaa aiva'á paárinana Ánútu usásinankaiwai Yútaa-kwaasiya amu'makáúndawaiya naaémba paárinnyemo sembá nóra sésa mináímbá kwéseo suwaná ¹¹Ísu séna aiva'á Íráiyaa paárena to'mayaa ínnye-aimba árrair-aimba-nye. ¹²simátíme'a sé'a Íráiyaa á'a paáruwasa íma auyésa sáwí'a umánkanae sésa sáwí'a umánkesa mirá uráantemba kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba sáwí'a umásinkanaaowe súwana ¹³tááko pééi súwasa Íráiyaa siráimba Yóni nombá pétinkaraiwaintavena siráiyé siráawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mááka 9:14-29, Áríku 9:37-42

¹⁴simásuwesa omápakemba kúmúmba sáwíva-kwaasi torupamáí máyówasa awánomba moóráwai Ísunopa'a téna aísamaivimba kumbéna séna ¹⁵anóndakoo kesáánimba arumbá umánkaao. sáwí'a umái ména tanaambá váguvagu kwéena aigaregó nonkáánéna aiyayaamba sápisimagwisana nompíné iravíné tanaambá kwévamae kwénaaisa'a ¹⁶ená kwayó-kwáásí máyáapa'a máankaunasa íma kanaán-umai kawé'á umánkaraawe súwana ¹⁷Ísu séna kentí imáyáa kae'náer-imayaama isa'á kentávé'a íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbái kwétaivo nóraumai-tawaiya'i kesé ménaumpo enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'maena túwana ¹⁸Ísu taraváá-kwántávéna séna auwé kóaaó súwana arumpinkémbá auwéna kóúwana miníyámpói kawé'á umánkowana kawé'á umái méraiye.

¹⁹kawe'á umánkowasa naaémbo Ísu kweyáá máyonka'a kwená kwayó-kwáásí tésa sésa nóra séta mintáráváá-kwámbá íma kanaán-umaiya mayáúkaumno suwaná ²⁰Ísu séna Áánútuntave'o mayauwáníyemo sé'o asiramáimo máyáankakai mayaúwáísino. árai'a simátime'a sé'a moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba ma'makáísana áruma kwikéna anón-tainambo kwéiyintemba kesé aráápamai sáwíyanka'a mé'a naaémba anóni'a umái aráápamai mé'a omátave'o sé'o kítímae ór-ayampa'a kóaaomo síyanamo éna mirá íníye.[²¹Ísu mináímbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái amápa'a kanaán-umai mayánááontavena siráíye.]

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Mááka 9:30-32, Áríku 9:43-45

²²Ísu kwená kwayó-kwáásí Káríri-ayampa'a torupamáí máyówana Ísu simátimena séna kembá kwaásí úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa ²³sínkamiya'a puwé'a kaumbo-táwai maisúwáanana usásisinkaniye súwana miwí tirunkó umbaí taráíye.

táákísi-ontamba tukáan-kwasai.

²⁴tirunkó umbaí tówasa Ísu kwená kwayó-kwáásíyé Kápénéamu-naopa'a kumbá anóm-bono'-nankontavesa táákísi-ontamba kwémayaawai Pítaanopa'a tésa sésa ená anóndako anóm-bono'-nankontavena táákísi-ontamba kwétuwai. íya kwétuwaiyo suwaná ²⁵Pítaa séna kwétuwaiye simásuwena naaúmpa'a iyúwana táákísin-aimbo ímo sirónka'a Ísu Pítaamba áísaa ena séna Sáímoniyo marapákén-ánón-kwáásí timááraawitopakemba táákísi-ontamba maésa ó'onkaatopakemba maésawa kwéompo nóran-imayaamo kwéemo e simásimiyo súwana ²⁶Pítaa séna táákísi-ontamba ó'onkaatopakemba mairáawe súwana Ísu séna miráumai Áánútuna kwaásiya póta anóm-bono'-nankona táákísi-ontamba íma tuwánaundayaanivo ²⁷áwáá'a sevái póta úwoi tuwánaundayaanivo nonkwaaúmpá'á kuré ánda túwénana kumína aiva'ó torénda-noyaa'a mairé óipimbo óntambo kwáyaina maimaé minóntándéí esáváíyé kentáváíyé táákísi móuwo Ísu súwana mirá uráíye.

náawa kwéusayaaitaiyo siráan-kwasai.

Mááka 9:33-37, Áríku 9:46-48

18 ¹mitáwai Ísuna kwayó-kwáásí kwenópa'a tésa taáísaa esa sésa Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba náawa usáyaaitea anón-kwaasi-i'a kwéoo suwaná ²Ísu moórá-iyampoi ááyowana túwana avumpimbá aránkena ³séna árai'a simátime'a sé'a sen-ímáyáámó ímo tuwé'o iyámpóimo ímo usáyaaítanae-imayaamo ontembó keinárawa'a mirán-ímáyáámó ímo íyanamo éna Áánútu kenká'á íma

kawááiniye. ⁴ miníyámpóígó tísamaivimbo máintemba mirámó kwéowai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-kwaasivinkemba kwéusayaaitaawe. ⁵ kentávésa imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe Ísu siráiyé.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mááka 9:42-48, Árúku 17:1-2

⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna iyámpóígomo kesááiyavenamo árairemo sintenkáán-umai évakarawai áraire kwésewe. évakarawai tésa kesááiyavesamo áraire kwésewaima kampar-áímbá tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kówíyasa Áánútu kampa'ó síyawaima sáwí-meyamba anómbe timínívo miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompímbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa sáwí-ampa'a íma kosinó. mindá kanaán-iyé. ⁷ marapá'á máyáanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a kónááontavena ó'on-o'on-tantaako kwétavisiye. mirá-sáwí-tántáákó kwaíkwai'a kwéimba pósa sáwí-ambo ó'owimo agaráátínkáawai sáwí-meyamba mayánááowe. ⁸ tiyáánkowa'i. tísamaigowa'i. sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-tiyaana'i. moórá-tisamaiya'i. arátúwáaro. kae-tíyááná'i. kae-tísámáiyá'i. kwáyaina'o é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'lo uráimbo maisuwé'lo máyáamba mindá kawé'an-iyé. ⁹ túrankomo sáwí'lo ína'a misáwí-ámpá'á kúnavo sé'a moórá-turamba pítuwaaro. kae-túrándéimo awáné'lo é'a sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a kónááomba mindá sáwí'an-iyé. sáwí'lo uráimbo maisuwé'lo máyáamba mindá kawé'an-iyé Ísu siráiyé.

sipisípi-poimo áuyokain-kwasai.

Árúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-kwaasiyave'a úwoisamban-owe íma sé'a kárákwiyoro. Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai miwírál'á kárákwiraawai kesivo kwíyómpakewaina egwaa'á mésa miwí táái kwésimamevo kárákwiyoro Ísu siráiyé.

[¹¹ Ísu mináímbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyave'a tivakáá-umai sáwí'lo umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkáandayave'a kunkáumne.] ¹² sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisipi 100 sipisípira'a kárákwiraisana moórá-sipisipi áuyokwisana misáwíwá-sípísípímó umó kwénaamba tiyuwéna moórámo áuyokwimba koavakáá eémena ¹³ awánénamo ímbá aamoí kwéena séna kesí sipisípi áuyokwimba áikaumne séna mimbóráwáíná aamoí anómbe éna sáwíva-sipisipi ímo áuyokombo úwoimo máyáawaiti aamoí sáwíyanka'a kwéiyé. ¹⁴ sipisípira'o

kárákwiyouwaimo áúyokwi-sipisipiyavenamo arunkómó umbaimó taintembá kentivo kwíyómpakewai kwená aampa'ó ímo kwégwaraan-kwaasiyavena arunkó umbái kwétaiye Ísu siráiyé.

kentí kwaási sáwí'a umátínkáan-kwasai.

¹⁵Ísu mináimbá simásuwena séna ená kwaási Áánútuna kwaásigomo embó sáwí'o umánkainamo e kwempá'á mináintávái kosimámínana kwewé su'mai máyaindara'a kosimámínana enáái isénamo arupí umánkainamo ékai kwesé esé kawe'á umái máékaiyo. ¹⁶enáái ímo isáínamo e moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á simámiyo. Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna séna moóráwaimba aavimbá mayankánáe séna mináimbá isarewai kaerá'i. kaumbowá'i. tí'maena mátinkena áísaa umai isániye siráimba mindáyavena ená kwaási enáái isáníntavena moóráwaiya'i. kaekóná'i. kotí'mai kwempá'á mé'a simámiyana kentáái isáíno. ¹⁷ánivo ímo isáínamo e Áánútuna kwaási torupamátinke enáái simátímínasa mésa simámiyana kwemó miwí tááimo ímo isáínamo e imáyáa e se Áánútuna aambó ímo kwaráan-kwaasiraamba éna táákísi-umoyan-kwaasiraamba kwéiye siyó Ísu siráiyé.

¹⁸Ísu séna árai'a simátime'a sé'a marapá'ó máyáanka'a sáwí'o ombá aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a aambá áúmbakaiye. kawe'ó ombá ímo aambó aunónaaonten-umai Áánútu kwíyómpa'a ména á'a mirá uráiyé Ísu siráiyé.

¹⁹Ísu mináimbá simásuwena séna moórá-aimba simátíménda ísáaro. marapá'ó máyáanka'a kae-kwaásígóráímó moórá-aintavesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesivo kwíyómpakewaimo áísaa íyanamo éna mirá umátinkaniye. ²⁰kaumbo-káé-kwaasi kentávésa imáyáa ésa torupamáí máyáamba túwa'naa ónaundayave'a miwísé ménaumne Ísu siráiyé.

²¹Ísu mináimbá súwana Pítaa Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesí kwaási sáwí'o umásínkáva'o kwéiyomba mindáyave'a nóraumai-tawai íma aavimbá mayankéra íma imáyáa éra ivátuwanaumno. avakaeté-tawaima sáwí'a umásínkáimba íma aavimbá mayanké'a íma imáyáa é'la ivátuwaunda pó'a moórá-tawaimo sáwí'o umásínkaindara'a aavimbá íya mayankéra. íya imáyáa éra. ivátuwanaumno súwana ²²Ísu séna íma avakaeté-tawaiye su'mainivo úwoi mirá úmae iyuwó Ísu siráiyé.

óntamba ámakaintavai íma ivátuwaao siráin-kwasai.

²³Ísu séna sáwí'o umátínkáamba íma imáyáa é'la ivátuwaaromo súnnda maarán-íyávé'a sé'a Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iyé. moórá anón-kwaasigo kwená mayái-kwáási óntamba kwááyu tímakena ²⁴tísaa ónái kwéimba anón-ontamba 10,000,000 ontamba kwááyu ámakaiwaimba moóráwai áí'maena móaminkwae

séna íyísana ²⁵íma móamintavena óntan-anavo séna kwembá airé'a awainínkómbá airé'a kwená iyámpóíye kwená póíye kwená óisane maimaé'a ó'on-kwaasiti mayái mayánintave'a miwí kwétíme'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba umái másíméro sisaná ²⁶kwená mayái-kwáásígó aísamaivimba kumbaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a amápa'a áméno sisaná ²⁷kwená anón-kwaasigo arumbá umánkena séna kanaán-ivo kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwaao sisaná ²⁸mayái-kwáásígó máápa'a kuména moórá mayái-kwáásígómbá awánéna sáwíyan-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amósámba kumbapaména anónka'a séna kwááyumo ámakaunda-ontamba avekáámbá simiyó sisaná ²⁹kwenáísamaivimba kumaéna séna arumbá umásinkema simu'makéna'a óntamba avakáá-é'a áméno sisaná ³⁰íma iséna áí'maena ándáva'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba símínasa ayúránkáaro sisasá ³¹mayái-kwáásíyómbá awánéna tirumbá umánkesa miwítí anón-kwaasira'a kosimáméwana ³²anón-kwaasigo iséna kwená mayái-kwáásígó sáwívar-ontamba 10,000,000 ontamba mairáiwaimba ááyaisana tisaná séna sáwí-mayai-kwaasi óne. kentávái arumbá umásinkaaó séndayave'a mirá é'a anón-ontamba kwááyu ámakaunda-ontamba íma imáyáa ónaumpo ivátuwe íma simiyó sé'a ³³sirumbó umánkaraundantemba moórá-mayai-kwaasigomba arumbá umánkááraamba sáwí'a óne séna ³⁴arumbá anómba sáwí'a umánkena ándáva'o kárákwiraindakonka'a móankena séna kwááyumo ámakaunda-ontamba amápa'a simína ayúrankaao sisaná ándáva'a ánkariye ³⁵Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kentí kwaásimo sáwí'o umátínkáambo ímo ivátuwe'o imáyáamo úmae kwéiyiyanamo éna kesivo kwíyómpakewai kentí sáwí-mayai íma maitiyuwáníye. óntan-anavomo intembá kesivo mirá umátinkaniye Ísu siráíye.

aarakwá'ó tasáén-aimbo siráin-kwasai.

Mááka 10:1-12, Áríku 16:18

19 ¹Ísu mináyáátáár-áímbá simátímatuwena Káíriri-ayampa'a tuwéna Yútiyaa-ayampa'a Yótáni-nonkona menávápár-áyámpá'á komáyowasa ²sáwívarawai tóyo uwaná tí'o ún-kwaasi asóvamatinkariye.

³asóvamatinkowasa ámáán-kawaa-kwaasi sésa Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe sésa Ísunopa'a tésa sésa moórá-kwaasigo maanáintáváyá'i. ó'on-o'on-aintavaiya'i. awainínkómbá kanaarará auwáníyo. mirámó énamo éna ámáán-aimba araaisíni. íya araaisíniyo suwaná ⁴Ísu séna naaóv'ó Mósesimo agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna Áánútu kwíyómba maramá tarórurónka'a aaraigwárá kwaaigwárá'á taróruariye. ⁵taróruena séna aaraigwárá kwaaigwárá'á

tatóruraundayavesa tinóvowi tiyuwésa awaikóe awainínkóe tágárotamai mimbórá-túmá ma'mái kwémaewe Áánútu siráiyē. ⁶mindáyavesa awaikóe awainínkóe íma kae-kwáásíráámbá ésa mimbórái'a kwéowe. Áánútu aarai-kwaaí moóráí'a umátínkaraintavesa íma tasáéro Ísu súwasa ⁷miwí sésa naaóv'á Mósesi maará séna moóráwai awainínkómbá ai'mátuwindawai aúváívimba agaimaréna séna kesuwainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amiíno siráiyē. nóra séna mirán-áímbá siráiyō suwaná ⁸Ísu séna kentíkwá'ná tirumbá makáamba pósa Áánútun-aaí íma ísóntavena mindáyavena Mósesi minámáámbá siráimbanivo Áánútu kwíyómba maramá tarórunka'a íma mirá siráiyē. ⁹simátimē'a sé'a moóráwaimo awainínkó íma moórá-kwaasigoe kwénaaisana awaikó ó'on-aintavena ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye Ísu siráiyē.

¹⁰Ísu mináímbá simásuwena máyowasa kwená kwayó-kwáásí sésa aaraimó kwémayaamba sénda-aimba kwáyáínka'a pósa mirá kwéovo ímo aaraimó maésamo úwoimo kwémaemba kawē'á kwéowe suwaná ¹¹Ísu séna amáparawai sen-áímbá íma kawē'á umái ísáawasa aaraimó ímo mayánááontavesa Áánútu asirayámbá tímakawai mináímbá kwéisaawe. ¹²évakarawai moórá-mora-aintavesa íma aarái máyáawasa évakarawai tinóvowi sáwí-kwaasi tínkaraawai aarái íma máyáawasa évakarawai túmo sáwí'o umátínkaraawai aarái íma máyáawasa évakarawai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba isésa Áánútuntavesa imáyáa ésa aarái íma kwémayaawe. kanaán-umai mirá ónaumnemo kwésewai mináímbá isánááowe Ísu siráiyē.

Ísu iyámpói kawē'á umátínkarain-kwasai.

Mááka 10:13-16, Áríku 18:15-17

¹³Ísu simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawē'á umátínkena Áánútumpa'a námúnaa sínkwaé sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáásí sésa tí'mae'a kóro suwaná ¹⁴Ísu simátimēna séna íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpóímó kesópa'o tentembá Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpóimo kesópa'o tí-amba íma ítátinkaaro séna ¹⁵miníyámpóirá'á ayáámba tátorena túwa'naa umai námúnaa simásuwena tíyukaiye.

óísankwara-kwaasigona kwasái.

Mááka 10:17-31, Áríku 18:18-30

¹⁶tiyuwówana moóráwai ívé-kwaasigo Ísunopa'a téna séna anóndakoo nóran-kawera umáíya aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana ¹⁷Ísu séna nóra se kawē'-má'yá'yáváyá sísaa oónó. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawē'ná'án-iyē. aúnaí'a úmai maí'mai'a ónáe sémo e

Áánútuna áamáamba kawe'á umái kwaraaó súwana ¹⁸ mindákó áísa ena séna nóin-amaana kwaránaumno súwana Ísu séna tínkamiyasamo puwónááoni'a íma uwó. íma aarai-úmóyámbá uwó. íma umóyámbá mayaaó. kampar-áimbá íma simátinkaaó. ¹⁹ kentinóvowi túwí'a anómba uwó. esávái-ímáyáámó óndantemba ená kwaásiti imáyáagwara'a uwó. miráumai-amaamba kwaraaó Ísu súwana ²⁰ mindákó séna minámáámbá kwa'maé'a kwéiyumpo nóran-amaankona íma kawe'á kwéuno súwana ²¹ Ísu séna amápa-tantaa'o kanaamó émo e ená náaindaamba ó'on-kwaasi kwétime óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana ená kawe'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankániye. tímatuwemo e kesínaaemba kwarániyone súwana ²² mináimbá iséna sáwíva'-naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a kwéuwana kuráiyé.

²³ kúwana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna árai'a simátime'a sé'a sáwívar-oisambo makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaásimo kawááipa'a kwíyamba umbái táníye. ²⁴ moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóígó kwaigóná avaapimbá íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútumo kawááipa'a kosinó Ísu súwasa ²⁵ kwená kwayó-kwáási mináimbá iséna táátavesa ésa sésa umbái taintávésa nóran-kwaasiya Áánútumo kawááipa'a ménaaoo suwaná ²⁶ Ísu tuwánéna séna kwaási miwítí mayáínéí íma meéyámbaresa kónááovo Áánútu amápa-tantaa'a úwoi kanaán-umai kwéiye súwana ²⁷ Pítaa séna isaaó. kentáási amápa-tantaa'a tuwéta enánaemba kwégwaraumpo nóram-beyana mayánaumno súwana ²⁸ Ísu séna árai'a simátime'a sé'a Áánútu amápa-tantaa'a aúnaí'a úmaraindara'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ságayankwarawai mé'a kárákwiyona'a keinárawa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kesínaaemba kwégwaraawai Ísareri-kwaasi mayáiyávé'a tísaa ónááowe. Ísareri sísamaivakemba kae'á kumbaimái tínkaraiwai-andarakewai tísaa ónááowe. ²⁹ kentávésa imáyáa ésa Áánútun-aaí kosimátimenaontavesa naambáru'a tuwésa tuwaaisái tiyuwésa tív'amaa'a tiyuwésa tímánaa'maa'a tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miwítí maramá túwáawaina anondáma túwáan-tantaa'a mirán-tántáál'á sáwíva'a mémaesa aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe. ³⁰ ívé'a évaka'a aivakéwái aáno tínaaeni'a íyasa ívé'a évaka'a tínaaenkewai aáno aivarí'a ónááowe Ísu siráiyé.

ándá-aran-kigauva'-mayai-kwaasiti kwaasái.

20 ¹ Ísu mináimbá simásuwena séna Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áimbán-iye. moóráwai ándá-aran-kigaugo avowámá kesí mayái mayáígwáe séna ááema usásinkena kwaási tivakáá-umai tuwánéna ² séna kesí mayái kwémaewa'a moórá-

tawai-mayaigona óntamba tíméno sisasá owé sewaná tí'maena kwená ándá-aran-kigauva'a móitinkaisasa mayái kwémayaawana ³ usá aaváyaavimba ókwara'a mayái mayáígwáe séna mayáímó mayánáe sésamo torupamáimo máyáapa'a kwéna tuwánéna ⁴ séna kesí mayái kwémaewa'a arupí-meyamba tíméno sisasá ⁵ owé sésa mimbáyái kwémayaawana kwáyá'wái mirán-umai ókwara'a kwétirena eénáínka'a ókwara'a kwétirena ⁶ mayái ánásanaaon-kanaa sáwíyanka'a kwétisana mayáímó mayánáe sésamo torupamáimo máyáapa'a kwéna évakarawai tuwánéna séna nóra éra úwoi máyáao sisasá ⁷ sésa íma moórá-kwaasigo kesí mayái máyáaro siráawata máyaumne sewaná tiré'a kesí ándá-aran-kigauva'a mayái máyáaro sisasá mirá uráawe.

⁸ mirá owaná eénáínka'a kígaugo avowámá mayái-kwáásirá'ó kárákwiraiwaintavena séna mayái-kwáási tááyare miwítí meéyámbá timé naaémbo tiráawai aiva'á timé aiva'ó tiráawai naaémba timiyó sisaná ⁹ iséna mirá éna mayái ánásainiye kwéinka'a tiráawai moórá-tawai-mayaigona óntamba tíména miráumai tímatuwena ¹⁰ ááéma aaváyaavimba tiráawaiti meéyámbá timénáe kwéisasa miwí imáyáa ésa kentáási meéyámbá anómban-iye kwésewana moórá-tawai-mayaigona óntamba tímísasa ¹¹ maimaésa kígaugo avowámá í'ái simánkáawana ¹² miwívínkémbá moóráwai séna naaémba tiráan-kwaasi sáwíyam-bayai mairáavo kesáa aiva'á tiráundawaiya anón-a'a kwégaisata umisi-áráá'á méta anóm-bayai mairáundaya mimbóráí'a umáíya meéyámbá símakaandaya nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sisaná ¹³ kígaugo avowámá séna kesí kwaásiyo kemá sé'a kesí mayái kwémaewa'a moórá-tawai-mayaigona óntamba tíméno súna'a owé sé'a mayái mairáawa'a mindáyave'a íma sáwí-meyamba kwétimumpo ¹⁴ kentí meéyámbá maimaé'a koró. keinárawa'o timúndantem-beyamba naaémbo tiráawai mirám-béyámbá timénáe'a kwéune. ¹⁵ kesí óntambo taaímbare'o kwétimunda mindá kendémán-iye. sáwíyam-bayai mairáawai anón-ontamba kwétimuna'a ímo kayórááraamba kwégayoraawe kígaugo avowámá siráíye Ísu siráíye.

¹⁶ Ísu mináímbá simásuwena séna miráráán-umai Áánútu kwená kwaásimo kawááipa'a aiva'á kwégowai íyasa naaémbo kwégowaise mimbóráí'a umái aasiyaasi aúnaí'a umái mai'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Máaka 10:32-34, Áríku 18:31-33

¹⁷ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna aampa'á kwégwena kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena ¹⁸ simátimena séna maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá moóráwai kembá kwaási úrandakomba mono-káwáa-kwáásíyé ámáámba sen-kwáásíyé agaráátinkainasa kembó sínkami-aimba simái tarúmaresa ¹⁹ sí'mai ó'onkaa-

kwaasi timíyasa kanaará'a kwésinkesa súwíruku'a nésa taaira'á sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu siráiyé.

kae'nárai tinówama Ísumba áisaa uráin-kwasai.

Mááka 10:35-45

²⁰minkánáá Sépéti ááninkai tinówama tí'maena Ísunopa'a téna moorá-yantaatavena áisaa ínintavena anóndakoman-iye séna takívairowana ²¹Ísu séna nóintavaiya sísaá ínáyewa kwéono súwana tinówa séna emó kawááindava'a kesááninkai usásintinke évarevar-akwampa'a tinkánfyone súwana ²²Ísu séna sénda-ainkona ááimba íma ísaraiye. sáwí-nombo anavéúmpinkembo náúndanten-umai sí'a índai'a umásinkanaaomba keinárai kanaará'á kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiyo súwasarai keirái kanaám-pókai náyauye suyaná ²³Ísu séna árai'a séye. kemó náúnda-anaveumpinkemba náyááoiyo kesí évareva-sukwampa'a kemá íma usásintinkanaumpo Áánútu kae'nárai umátinkaraimba póna usásintinkaniye súwasa ²⁴Ísuna kwayó-kwáásí siyáánkainarawa'a mináímbá isésa minávárawai áwáá'a tiyúwana ²⁵Ísu tááyowasa tuwaná séna á'a ísaraawe. marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaítamai asirayán-áímbá simáti-simati kwéuwasa kwenkóyayi kwentáyai'a uráawe. ²⁶anón-kwaasimo ontembá keinárawa'a íma mirá oró. keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai ó'owiti kwayó'á maránááowe. ²⁷keinárawapinkemba aivari'a ónáe síyawai amáparawaiti mayáímá túwa'naa oro. ²⁸kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai íma súwa'naa ígwáe'a kunkáumpo kemá kwaási túwa'naa ónáe'a kunkáumne. sáwí-imayaavinkemba iyátinkanaundayave'a puwónaumne Ísu siráiyé.

Ísu túramba kavíkóndarai kawe'á umátinkarain-kwasai.

Mááka 10:46-52, Áríku 18:35-43

²⁹Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé Yéríko-naopakemba kumbá sáwíwa-kwaasi tínaaemba kumbá ³⁰kae'nárai túramba kavíkóndarai aanéiva'a mésarai Ísu kwétiye-aimba isésarai anónka'a sésarai Tévitin-andarakewai ómpo arunkái umásinkao suyasá ³¹misáwíwá-kwáásí áwáá'a tiyésa sésa aai séyavo suwasarái mináímbá ivátuwesarai ó'omba anónka'a sésarai anóndakoo Tévitin-andarakewai ómpo arunkái umásinkao kwésuyana ³²Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísaa ena séna nóin-tantaara tirááimo táínda-yantaa'a umátinkanaumno súwasarai ³³anóndakoo súramba kawe'á umásinkao suyaná ³⁴Ísu arumbá umátinkena ayáámba túranka'a tátorowasarai avekáámbá túramba kawe'á umái awánésarai Ísu ánaaemba kwa'mái kuráiyé.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mááka 11:1-11, Áríku 19:28-40, Yóni 12:12-19

21 ¹Ísu kwená kwayó-kwáásíyé kumbá Yérúsaremu-noar-ampa'a kumbá Óríve-omakar-egwaa'-nao'a áwí'a Pétévasi-nao'a egwaa'á

kwésa kwená kwayó-kwáásí kae'á máti'marena ²séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-poigo áwí'a tónki ánda kwímaraawana áráákwará'a máyáivo koawánékai ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó. ³moóránakomo tuwánénamo tísaa ínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé kosimámiyana séna ánivo áí'maekai kokaiyó síníyē Ísu siráiyē.

⁴naaóv'á Áánútun-aaí simátímakowai siráintemba Ísu mirá uráiyē. Áánútun-aaí simátímakowai séna

⁵Sáíyono-noapaken-kwaasiyavai simátime se kentí kawááná'á kentópa'a kwempa'á teémēna tónki-poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako ayáá'maena kwétiye simátimiyo siráiyē agaimaréna Sáíyono-naoparemo siráimba Yérúsaremu-naopatavena siráiyē. mináimbá paaréna Ísu kae'nárai ti'marówasarai ⁶Ísumo súntemba mirá ésarai ⁷tónki-poi áráákwará'a áí'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígo arósáánumpimba kwandaai uwí'marówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa ⁸sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa évakarawai paákár-únánkwátói ayú'mái évakarawai taayánáma ayáiresa aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóirare mintááyánáravane augwétámai kwéguwasa ⁹aiva'á nááún-kwaasiye Ísun-ánaemba nááún-kwaasiye anónkar-anonka'a sésa Tévítin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne. Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'á kwémankaiye. kwíyómpakewai kwenáwí'a mósá kwémaraumne anónkar-anonka'a suwaná ¹⁰Ísu Yérúsaremu-naopa'a kúwasa isaaisésa tóyo kwéesa nááwa kwétiyo suwasá ¹¹évakarawai sésa Ísu Áánútun-aaí simátímíwai Káírí-ayampakemba Násáreti-naopakewaiman-iyē siráawe.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

Máaka 11:15-19, Árúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹²suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a Áánútuna naaúmpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi tuwánéna uti'mátuwēna mono'-nánkóná óntambo meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwēna Áánútuntavesa imáyáa ésa máái-numama kwéamun-dumama meéyámbárón-kwaasiti taareimá tawísíyuwēna ¹³simátimēna séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna kesí naatavésa sésa Áánútumpa'o námúnaamo sen-dámbán-iyē kwésewe agaimaréna siráiyē. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyē.

¹⁴Ísu mináimbá simásuwēna anóm-bono'-naumpa'a máyowasa túrambo kavikówaiye aiyayaambo tausokówaiye kwenópa'a tuwaná asóvatatinkowasa ¹⁵iyámpói mésa anónkar-anonka'a sésa Tévítin-andarakewai áwí'a mósá kwémaraumne sumbá mono-káwáá-kwáásíyē ámáámba sun-kwáásíyē isésa Ísumo ó'oran-kawe'-mayaimo mayómba

awánésa tirumbá sáwí'a umánkesa ¹⁶ Ísuntavesa sésa iyámpóimo sáwí-aimbo kwéseмба íya kwéisaano suwaná Ísu séna á'a kwéisaunda Áánútun-ai aúváivimba agaimakáin-aimba awánaraawe. maarán-áimbá séna túwa'naa óndayavesa pósa iyámpóíye umarané enáwí'a mósá kwémaraawe agaimaréna siráíye Ísu simásuwena ¹⁷ tiyuwéna máápa'a kuména mindáópa'a tuwéna Pétáni-naopa'a kwéna mindó'wáámbá koméraiye.

taaigó aáyánkarain-kwasai.

Mááka 11:12-14, 20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kogwáumba usásinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái ankówana ¹⁹ moórá-taigo áwí'a víkima aankón-awampa'a kwáyowana mintáéramba nánáe séna ááimpa'a kwéna awánómba ánáwe su'mai kwáyowana mintáígóntávéna séna ená arambá íma iyáníyone súwana mintáímá aáyánkaraiye.

²⁰ mintái aáyánkówasa Ísuna kwayó-kwáási awánésa táátavesa ésa tiyáámba tóipimba aavésa sésa víki-tai ááéma aáyánkagwiye suwaná ²¹ Ísu séna árai'a simátimé'a sé'a Áánútuntave'o ímo kaer-ímáyáámó é'o asirayán-ímáyáámó é'o é'a víki-taigontave'o súnanamo aáyánkaintemba kanaán-umai mirá é'a miráwé su'mai íma é'a maanómátávé'a sé'o iré mapámbai nompá'á kumuwómó síyanamo éna mirá íníye.

²² Áánútumpa'a námúnaa sé'a ó'on-o'on-tantaatave'a áísaa e'a sembá árai'a Áánútu kanaán-umai súwa'naa umásinkaniye sembá kanaán-umai kwétuwa'naa-iyé.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.

Mááka 11:27-33, Áríku 20:1-8

²³ Ísu mináímbá simásuwena anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa sésa nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa asirayám-báyái kwémayaanda simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á anondámo síya'o é'a sísaa on-áimbá simátimenaumne. ²⁵ ááéma Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa miwímá keáímbá sésa nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyave'a íma áraire sirááo síníye.

²⁶ kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaowe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa Áánútun-ai simásímakaiwai uráíye kwéseмба pósa áwáá'a siyénááowe mirá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntavesa sésa emó sísaa ónda-ainta íma ísaraumne suwaná Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra asirayám-báyái kwémayaanda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráíye.

moórawai ááninkaiti kwaasái.

²⁸ Ísu mináimbá simásuwena séna simátíménda-aimba imáyáa oró. moórawai kaer-iyámpói tínkaraiwai aivakéwáíntávéna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná ²⁹ aivakéwái séna íma sínkáiyé séna ména moórá-imayaa éna mayái komáyáísana ³⁰ naaénkewaintavena séna kesí ándá-aran-kigauva'a mayái komayaaó sisaná owé simái ivátuwena íma mayái mairáiyé ³¹ Ísu simásuwena tísaa ena séna nááwa tivowán-áái kwéisaiyo súwasa aivakéwái avowán-áái kwéisaiye suwaná Ísu séna mináimbá imáyáa é'a simátíménda-aimba ísáaro. táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine sáwí'a kwéon-kwaasin-owe kwésembanivo miwímá Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a ááéma kwégovo keinárawa'ando. ³² Yóni nombá pétinkaraiwai téna kawer-ámbá agaráátinkowa'a kwenááiyave'a íma áraire siráavo táákísi-umoyan-kwaasiye eénánká'ó kwénaaon-inine Yónin-aaiyavesa áraire suwa'á keinárawa'a miwí tuwáné'a Yónin-aaiyave'a íma áraire sé'a kentí sáwí-imayaa íma tuwé'a Áánútunopa'a íma tiráawe Ísu siráiyé.

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.

Mááka 12:1-12, Áríku 20:9-19

³³ Ísu mináimbá simásuwena séna moórá kwántámai-aimba simátíménda ísáaro. moórawai anóm-baragwarawai ména óntan-kurima úmakena ándá-aran-kigau úmarena ándá-arankona tááve'a úmarena ándá-arambo mapándáápá ínana anombó kumínín-taave'a úmarena óntan-damba kígaura'o taviyí-námbá úmarena ayáátááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó taviyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba maé'a évaka'a kembá siyúwáaro simátiména ó'om-bapa'a komáyáísana ³⁴ arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komáyáaro séna kwená kwayó'nárawa'a ti'maráísasa minkígáúrá'ó taviyéwaitopa'a tewasá ³⁵ táto'mai moóráwaimba tuvuwésa moóráwaimba tuvú'maraawana púwísasa moóráwaimba óntandei tuvuwésa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanávómá aiva'á kwená kwayó'nárawa'a évaka'a ti'maréna naaémba sáwívarawai ti'maráísasa tewasá minkígáúrá'ó taviyéwai táto'mai aiva'ó uráantemba mirá ésa sáwí'a umátinkesa ándá-aramba íma tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanávómá ména naaémba séna kesááninkomba ai'maráanana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tisasá ³⁸ minkígáúrá'ó taviyéwai awánésa keáimbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáa mayánée sésa ³⁹ táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntayuwesa tuvúwówana pukáiyé. ⁴⁰ Ísu mináimbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá tínimba kígaura'o

tavíyéwai nóra síníyo súwasa ⁴¹miwí sésa misáwí-kwáásí tínkaminasa puwíyana ó'on-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro sínasa minkígáurá'á tavíyésa arambó ávumo kain-kánáá tíndantemba aanávómbá minárámbá aménááowe siráawe.

⁴²suwaná Ísu simátimena séna Áánútun-aaí aúváívimba awánaraawe. maarán-áímbá agaimaréna séna

óntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiye sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaaamba uráiyé. mindá Ísóigo isatá awánéta séta ó'oran-kawe'a uráiyé kwésune agaimaréna siráiyé. ⁴³mináímbá imáyáa é'a simátimé'a sé'a Áánútu keinárawa'a Yútaa-kwaasiyavena maará séna kenká'á íma kawáá-ónaumne séna tiyuwéna ó'onkaa-kwaasiyavena kenká'á kawáá-ónaumne sínasa kwená mayáí mayánááowe.[⁴⁴minóntánkó'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu séna kwenáíyavesamo ímo áraire síyawai imáyáa éna mináímbá siráiyé.]

⁴⁵Ísu súwasa mono-kawáá-kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye isésa tááko pééi súwasa sésa moóráwai ááninkai kwaasáimo simbá kentááyávéna siyé sésa ándá-aran-kigaura'o tavíkáawaiyavenamo simbá kentááyávéna siyé sésa óntankowemo simbá kentááyávéna siyé sésa ⁴⁶táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasi Ísuntavesa sésa Áánútun-aaí simásímíwaiman-iyé sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba íma tátoresá ivátukaawe.

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Árúku 14:16-24

22 ¹moórágwara'a Ísu aai simátimindayavena kwántámai-aimba simátimena séna ²Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-iyé. moóráwai kárákwiraiwai ááninko aaraí mayáníntavena anón-tanomba kauvónáe séna ³sáwíva-kwaasi tááyena séna aáno tanómba tamandaaró séna ména tanómba kaumaréna kwená mayáí-kwáásí ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá mirá owasá ivátuwesa íma tewaná ⁴ó'omba mayáí-kwáásí ti'maréna séna tááyaraundawai kosimátimé'a sé'a toómbó naí kwéto'mayaa é'a purumakané naanté-póiyé tuvú'mái kwégauvumpo tamandaaró. kesááninko aaraí mayáindara'a tamandaaró. kosimátíméro séna ti'maráísasa mirá kosewasá ⁵ivátuwesa íma tésa moóráwai kwená kígauva'a kówisana moóráwai óntambo kwémayaim-bayaiva'a kówisasa ⁶évakarawai kárákwiraiwaina mayáí-kwáásíyómbá táto'mai tínkamowasa púwówana ⁷kárákwiraiwai áwáá'a séna kwená i-kwáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iramá agagaowaná kágwisana ⁸kárákwiraiwai kwená mayáí-kwáásíyávéna séna

tanómba kauvé'a tááyaraundawai kesááninkona tanómba tamandaígómbá uwóví'an-owe. ⁹aantáá'o kwaásimo torupamáímo máyáapa'a kotivakáá-umai ó'on-o'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá ¹⁰kwená mayái-kwáásí isésa aampa'á kwénaeasa kwaási tivakáá-umai tuwánésa sáwí-kwaasiye kawé-kwáásíyé torupamátinkesa tí'maesa tésa toómbó naí-náúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹Yútaa-kwaasi aaraimó máyáanka'o ombá tanómbó nánéesamo tenkwáási ontará'ó tewasá mayái-kwáásí kawer-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á umésa toómbá kwénaavo minúnánkwátóimo ímo urésamo ésa íma toómbá umandánááowe. toómbó naí-náúmpá'á sisipáá owaná kárákwiraiwai tuwánaimba moóráwái íma kawer-únánkwátói uréna máyáísana awánéna ¹²séna nóra éwa kawer-únánkwátói íma uréwa iráano sisaná íma aaí sisaná ¹³kárákwiraiwai kwená mayái-kwáásíyávéna simátimena séna afyayaanka'a asááumai máápa'a túnkwi-ayampa'a aúwéwana ivi'á téna áí'o índayavena áwááyaamba akévundaniye siráíye Ísu siráíye.

¹⁴Ísu mináímbá simásuwena séna Áánútu sáwíva-kwaasi tááyainkwaasivinkemba évakarawaiye su'mai kwená kwaási-i'a kwéumatinkaiye siráíye.

táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.

Máaka 12:13-17, Árúku 20:20-26

¹⁵Ísu súwasa ámáán-kawaa-kwaasi máápa'a kumbésa keáímbá sésa nóran-ainta áísaa onanayá sáwí-aimbo sínata aavintá mayankánaumno sésa ¹⁶miwí tínaembo kwárón-kwaasiye Éróti amááraawiye tí'márówasa Ísunopa'a tésa sésa anóndakoo árai-kwaasi po Áánútuna aambó kwaráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tírumbá airá'mái-aimba íma séma arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. ¹⁷simáménda-ainta isaaó. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áróamáani-kamaani-kwaasiya tíménaum. íya tíménaumno. tíménaundaya Yútaa-kwaasiya kentáásí amáámba araaisénaundaya'liyompo nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná ¹⁸Ísu miwí tááma iséna imáyáa éna arumpimbá séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba tíméromo senasamó ésa Yútaa-kwaasi áwáá'a sésa Áróamáani-kamaani-kwaasi sáwí'o umásínkáawaiya óntamba tíméro kwésiye sénááowe séna Áróamáani-kamaani-kwaasi táákísi-ontamba íma tíméromo senasamó ésa Áróamáani-kamaani-kwaasi áwáá'a sésa táákísi-ontamba íma tíméro kwésiye sésa aavimbá maisínkáááowe-imayaa éna áísaa un-kwáásíyávéna séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi pó'a kentávé'a sáwí-aimbo síndawe sé'a kwésisaa-owe. ¹⁹táákísi-ontamba moórá maimái máagaraasinkaaro súwasa maimái máagaraarankowana ²⁰séna nááwa

óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa ²¹ miwí sésa Áróamáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná Ísu séna Áróamáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundei Áánútumba áméro súwasa ²² mináimbá ísówana táá'a kówasa íma aai sésa auwésa kuráawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.

Mááka 12:18-27, Áríku 20:27-40

²³ kuwasá Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésen-kwaasi pósa mitáwai Ísunopa'a tésa ²⁴ sésa anóndakoo naaóv'á Mósesi séna moórawai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráiyé. ²⁵ moórá-aimba isaaó. moórá-tawai maanká'á avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ²⁶ kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana ²⁷ minínímbá naaémbe pukáiyé simásuwesa ²⁸ Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiyá-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayániyo suwaná ²⁹ Ísu séna Áánútun-aai aúvái vimba agaimakón-aimba íma kawé'á umái isé'a Áánútuna asirayámbá íma awáné'a pó'a miráumai sáwísawaa-aimba kwésewe. ³⁰ pukémpinkemba usásinesa kwíyómpa'a uménaaon-kanaa aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ésa Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o máéwaimo ontembá minínínákwa'á miráumai aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe. ³¹ kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba simátíménda ísáaro. Áánútu simátímakomba aúvái vimba agaimakón-aimba awánaraawe. ³² Áánútu Mósesintavena maarán-áimbá séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Ááváramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráiyé. Áánútu mináimbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo mináimbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe Ísu súwasa ³³ kwesémo máyón-kwaasi ísésa táátavesa ésa sésa ááin-kwasai kwésimasimiye siráawe.

aivar-ámáánkóná kwaasái.

Mááka 12:28-31, Áríku 10:25-28

³⁴ suwaná Ísun-aai Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí táái usáyaaítomba ámáán-kawaa-kwaasi ísésa torupamáí mésa ³⁵ miwívínkémbá moórawai ámáámbe kawé'á umái ísarowai Ísumo sáwí-aimbo sínda isánáe séna áísaa ena séna ³⁶ anóndakoo Áánútuna ámáámpinkemba nóran-amaana aivar-ámáámbán-iyo súwana ³⁷ Ísu séna Áánútun-aai aúvái vimba agaimaréna séna

Áánútumpa'a kentí Ísóigomba kentiruné
 kentí imáyáawe kentimané áméro
 agaimaréna siráiyé. ³⁸ minámáámbá aivar-ámáámbá isaná ³⁹ miwá
 ánaaenken-amaamba anón-amaamba maarán-ámáámbán-iyé. Áánútun-
 aai aúvávimba agaimaréna séna
 kesávái-imáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró
 agaimaréna siráiyé. ⁴⁰ minkáér-ámáánkó ávonkaamba uráisana
 Mósesimo ó'on-amaambo siráine Áánútun-aai simátimakowai siráan-
 amaane megwí-megwiraamba éna kaer-ámáánkó ávonkaamba uráinka'a
 tagwéaraapaiyé Ísu siráiyé.

Áánútumo usásinankaiwai Káráisitina kwaasái.

Máaka 12:35-37, Árúku 20:41-44

⁴¹ súwasa áamáán-kawaa-kwaasi torupamáí máyówana Ísu miwí tísaa
 ena séna ⁴² Áánútumo usásinankaiwai Káráisiti nááwan-andaraken-
 kwaasiya'iyó súwasa kentáásíkwá'ná Tévítin-andaraken-kwaasiman-iyé
 suwaná ⁴³ Ísu séna naaóv'á'á Áánútun-amanko Tévítimba imáyáa
 amúwana Tévíti Káráisitintavena séna kesí Ísóigoman-iyé siráimba
⁴⁴ monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaaivimba Tévíti agaimarena séna
 kesí Ísóigonatavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-
 áyámp'á'á mara'á ména'a ená namuro-kwáási usáyaaaitanasa miwí
 ánásanaaowe

Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráiyé. ⁴⁵ miráumai Tévíti Káráisitintavena
 séna kesí Ísóigoman-iyé siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-
 andaraken-kwaasiman-iyó Ísu súmba ⁴⁶ Káráisiti Tévítina Ísóigoma éna
 Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iyé súmbanivo miwí íma kanaán-umai
 aai sésa táátavesa ésa minkánáárakémbá íma áísaa úmaesa iráawe.

ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-kwáásiyé miwítí kwaasái.

Máaka 12:38-40, Árúku 11:39-44,47-52, Árúku 20:45-47

23 ¹ Ísu torupamáí máyón-kwaasiye kwená kwayó-kwáásiyé
 simátimena séna ² Áánútu usásintinkaraisasa ámáámba sen-
 kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiye Mósesi agaimakáin-aimba awánésa
 kwésimatimemba ³ isé'a kwáráaro. Mósesi siráin-amaamba miwí
 tóikakene su'mai sésa íma kwégwaraavo miwímó ontembá íma oró.
⁴ umbai-yántáá'ó asááúmakesamo tógwaata'mae'a korómó sésamo ímo
 túwa'naa ontembá miwí umbai-áímbá simátimesa íma túwa'naa ombá
 úwoi kwáráaro kwésewe. ⁵ miwí sésa kwaási suwánésa anón-kwaasin-
 owe sígwáe sésa Mósesi siráin-amaamba agaimái anavéúmpimba
 makésa túwayaankare tiyáánkare asááúmaresa miwítí kwátóí-araira'a
 ayáátáaka'a taváákarara úmakesa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaesa
⁶ tanómbo kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámp'á'á mésa mono'-náúmpá'ó

umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa 7kwaási suwánésa sésa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwain-owe sígwáe sésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaaesa mirámó ontávésa aamoí kwéowe.

⁸miwí mirá kwéombanivo íma mirá oró. keinárawatavesa anón-kwaasi monor-áimbá simátíméwai owémó síyambo é'a kímborawai anón-kwaasi isatá kwená kwaásiya mimbórái'a umáíya máyaumne seró.

⁹keinárawapinkemba moóráwaintave'a anón-kwaasi kesivón-iye sevó. kentifó kwíyómpa'a máyáíye. ¹⁰keinárawapinkemba moóráwaintave'a kentáára'a kárákwiraiwain-iye sevó. Áánútumo usásisinkaiwai keyáá keinárawaka'a kárákwiraundawai kemá úne. ¹¹keinárawapinkemba usáyaaítanae síyawai keinárawati kwayó'-má'yái máyáaro. ¹²kentúwí'o mósá maráíyawaima Áánútu úwoi-kwaasiraamba umátinkanivo kentúwí'o ímo mósá maráíyawaima Áánútu mósá tinkániye Ísu siráíye.

¹³Ísu mináímbá simásuwena séna áamáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye simátíménda ísáaro. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-amba kwéitatinkaawe. Áánútu kwená kwaásimo kawááin-ampa'a íma kónáe sé'a kónáe kwéowaiti aambá kwéitatinkaawe.

[¹⁴ámáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a ketor-íníntí óísankwara naankwará'á umóyámbá kwémae'a kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sé'a kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mindáyave'a kárákwiyoro.]

¹⁵ámáamba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasi é'a simátimunda monor-áimbá kwaráígwáe sé'a tivakáá úmae'a anón-domba kóate'a némpa'a kwénaae'a tuwáné'a kentí sáwí-mayai agaráátínkáawasa miwítí sáwí-mayaigo kentí sáwí-mayaigomba usáyaaítaraimba pó'a mindáyave'a kárákwiyoro.

¹⁶aambá íma kawelá umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáráaromo kwésewai kárákwiyoro. keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátíme'a sé'a anóm-bono'-nankon-aii tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ániwo kawer-óntámbá áwí'a kóri-ontankon-aii tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe. ¹⁷minkóri-óntánkó anóm-bono'-nankomba íma usáyaaítaraiwo mindáúmpá'ó kwénimba mindá kawelán-iye. keinárawa'a monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-iye. ¹⁸keinárawa'o monor-áimbó sembá kampa'á simátíme'a sé'a Áánútuntavesamo póimo tuvú'máímo agáyáan-taareigon-aii tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó ivátuwaiyanamo éna kanaán-íníye. ániwo mintááréírá'ó Áánútumbo kwéame-poigon-aii tivamíra'a marésa sésa mirá ónaumnemo sembá minímáyáámó

ivátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye kwésewe. ¹⁹Áánútumbo ámém-poigo mintááréígombá íma kwéusayaaaitaivo mintááréígo usáyaaitarena ámém-poi kawé'á kwéiye. keinárawa'a monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. sáwí-imayaagwara-kwaasi simátímén-aimba kampar-áimbán-íye. ²⁰asirayán-áímbó sembá Áánútuntavesamo póimo tuvú'máimo agáyáan-taareigon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mintááréígon-ááigwara'a Áánútumbo kwéamem-poigon-aagwara'a kwésewe. ²¹asirayán-áímbó sembá anóm-bono'-nankon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa mindánkón-ááigwara Áánútu mindáúmpá'á máyáiwain-aagwara'a kwésewe. ²²kwíyónkon-aaimo tivamíra'o marésamo sésamo ésa Áánútu mivá'á kárákwiraiwain-aagwara'a kwésewe.

²³ámáámba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. naaóv'ó Mósésimo siráintemba kentí kígauvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moórá Áánútumba kwéame'a kawé'á kwé'e'a mirán-ámáámbá ísámai iyé'anivo Mósésimo siráin-amaamba anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a kwaási íma arupí umátinke'a tirumbá íma umátinke'a íma Áánútuntave'a asiramái-imayaa é'a mirá ontávé'a pó'a minánón-ámáántómbá ivá'á tukáawe. ²⁴aambá íma kawé'á umái awáraawai kampa'á sé'a maarán-ámbá kwáráaro kwésemba sáwíyan-amaamba kwaré'a anón-amaamba tukáawe. mirámó ombá toómpímbá kankambá kwáyáisa'a kíto-kankamba túkúyuwe'a anón-kankamba mindágwara'a kwénaantenkaan-kwaasin-owe.

²⁵ámáámba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. anavéúne táávere paákáré su'mai kwésewe owain-ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwíva-tantaa'a anómba kwáyáíye. ²⁶ámáán-kawaa-kwaasiyono. monor-áíntávéna tááko íma pééi sisa'á kwéisaawe. anavéúne táávere andáámpa'o sese owanamó andáámpare paákáré kawé'ó kwéintemba kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawer-ímáyáá umái máéro.

²⁷⁻²⁸ámáámba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpímbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaawe. kwaásimo maipímbó utámakesamo kanaagunémo owasá awánésamo sésamo kawé'á kwéowe sentembá keinárawa'a tuwánésa kawé-kwáásímán-owe sembánivo kentirumpímbá mirá-sáwí-yántáá'á kwáyáisa'a kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe.

²⁹ámáámba sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-kwaasiye kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo é'a kárákwiyoro. kentíkwá'ná Áánútun-ai simátímakowai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarírí kwéowe. arupí umái máyón-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a

utamátínkaraapa'a konaarirí kwé'e'a ³⁰sé'a miwí tísavutantamba uráawai sé'a minkáánáávimbó métaraiya kentáá síkwá'námo uráantemba íma miráyá uráusino kwésewe. ³¹mirán-áimbó kwésemo maarán-áimbá sé'a Áánútun-aaí simátímakowai tínkamesa mirá-sáwí'á uráawai tírááta úne kwése'a miwímó uráantemba mirá kwéowe. ³²kentíkwá'námo uráantembo mirámó kwé'e'a ánásanaaowe.

³³ánásanaaomba iyánkó póígon-araa'an-owe. Áánútu keinárawa'a aaivimbá matinkáína'a sáwí-meyambo mayánáaopa'a iramó kwégaipa'a tu'maá'námo ímo kwáyáipa'a kónááowe. ³⁴miráumai kesáái simátimenaawaiye agaráátinkanaawaiye kawer-ímáyáágwárá-kwáásiyé tí'máráanasa keinárawapimba kwénaaiya'a évakarawai tínkamiyasa puwíya'a évakarawai taaira'á tínkamiyasa puwíya'a évakarawai kentí mono'-náúmpímpá'á taándéí tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o kwénaaiya'o é'a tí'mátu'mae'a naaónááowe. ³⁵mirámó íyana arupí-kwaasimo tínkamom-beyamba amáparawaiti meéyámbá kentópa'a tíníye. aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naeémba moóráwai Pérékaya ááninko áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moórá-ayampa'a Áánútuntavesamo ísámaimo póímo tuvú'máímo agáyáan-onta-tarei kwáyowana moórá-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tívúwana pukáíye. ³⁶minkáé-kwáásíráítí avumpimbó agairáan-kwaasi tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe Ísu siráíye.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

Árúku 13:34-35

³⁷Ísu mináímbá simátímatuwena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátínkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-aaí simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu tí'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámpá'ó tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe. ³⁸ísáaro. Áánútu tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááowe. ³⁹simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawé'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráíye.

anóm-bono'-namba tawisi-áimbá siráin-kwasai.

Mááka 13:1-2, Árúku 21:5-6

24 ¹Ísu mináímbá simásuwowasaya anóm-bono'-naumpakemba kárúwesa kúmúmba kwená kwayó-kwáásí sésa anóm-bono'-namba kawé'-námbán-ivo awánaao suwaná ²Ísu séna ívé'o

awánaan-dantave'a simátime'a sé'a aáno kwaási tésa mindámbá amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Máaka 13:3-13, Árúku 21:7-19

³Ísu mináimbá simásuwena Óríve-omaka'a umáyowasa kwená kwayó-kwáásí kweyáá máyonka'a tésa áísaa esa sésa emó sénda nósatawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a emá kuméma ívé'o kwáyáin-tantaa'a ánásaniye sénaumno suwaná ⁴Ísu séna kamparáimbá isé'a áraire sevó kárakwiyo. ⁵sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásinkaiwai úne síyasa sáwívarawai minkámpár-áintávésa áraire sénááowe. ⁶áái'o tíyáán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáíyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-íye. ⁷moórá-ayampa-kwaasimo áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amááraayavena usásimbai áái'a tíyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ⁸mirán-tántáá'ó paárína'a sé'a amápa-tantaa'o ánásanin-kanaa íma tiráivo iyámpóimo tinkánáe owanamó anón-ti'o intembá umbai-kánáámó tínímba miráumai ááimba ásáíye seró.

⁹mirán-áimbó síyasa minkákémbá keinárawa'a táto'mai ó'owima timíyasa sáwí'a umátinkesa tínkamiya'a puwónááowe. kentáváímó asiramáímó máyáantavesa ó'on-o'on-kwaasi amáparawai tíyámba umátinkanaaowe. ¹⁰kesááiyavesa áraire kwésiyawaivinkemba sáwívarawai kesáái tínaemba umámesa miwítí namuro-kwáásí moórá-morawai agaráátinkesa tíyámba umátinkanaaowe. ¹¹sáwívarawai paárésa kampa'á sésa Áánútun-ai simátimundawai úne sésa sáwívarawai kampa'á simátíyuwanaaowe. ¹²miráumai sáwí-mayaigo kóyáwé éna anómba ínasa ó'owiti imáyáamo eémemba ivátuwesa kesávái-ímáyááwé su'mai ónááovo ¹³ímo ivátuwesamo kentáváímó asiramáímó méwai ánásai-kanaara'a Áánútu tí'mai kawepá'á métinkaniye. ¹⁴amápa-maravaken-kwaasi isánááontave'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba simátíma'mae iyíyana naaémba amápa-tantaa'a ánásai-kanaama tíníye Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Máaka 13:14-23, Árúku 21:20-24

¹⁵Ísu mináimbá simásuwena séna naaémba ávááraumai inkaisí-yántáákómá paáriniye. naaóvá'á Áánútun-ai simátímakaiwai áwí'a Tánieri mintántáátávéna siráíye Ísu siráíye. kemá Mátíyu sé'a maanáúvámó torausíyawai tááko pééi sína'a ísáaro kwésune. Ísu séna Áánútuna kawé'-mápá'á misáwí-yántáá'á paárínasa awánanaaomba

16 Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyánááowe. 17 ontará'ó máyaiyan-kwaasi íma naaúmpa'a iyiyamba óísamba ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe. 18 kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyiyamba unáánkwátói ivátuwesa úwoi isaaisésa iyónááowe. 19 tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáámá sáwí'a ónááowe. 20 isaaisé'ó iyónááomba tátúgwi-kanaa iyé'a agándai-kanaa iyé'a únavo sé'a Áánútumpa'a námúnaa seró. 21 minkánáámá tínimba anón-umbai táníye. naaóvá'á Áánútu maramá tarórumba ívéka to'mái mirán-úmbái-yántáá'á íma tiráíye. aánogwara'a mirán-úmbái-yántáá'á íma tíníye. 22 mirán-úmbái-yántáá'ó kwéin-kanaa Áánútu ákíse úmakaiye. mirán-úmbái-yántáá'ó kwénin-kanaamo ayáátááka'o kwéninkakai amápa-kwaasi íma úwoi túvamai máésino. Áánútu ítámakain-kwaasiyavena imáyáa éna mirán-úmbái-yántáá'á ákíse uráíye.

23 ákísemo ínasa évakarawaimo simátimesamo sésamo Áánútumo usásinankaiwai mivá'-maava'a máyáíye síya'o é'a íma ísáaro.

24 évakarawai paárésa kampa'á sésa Áánútumo usásisinkaiwai úne síyasa évakarawai kampa'á sésa Áánútun-aaí simátimundawai úne simátíma'maesa naaónááomba ímo awánem-bayai kwémaesa Áánútumo ítámakain-kwaasi kampa'á simátiyuwanae sésa mirán-ánóm-báyái mayánááowe. 25 miwíyávé'a árai-kwaasin-owe sevó sé'a íma paárruraanka'a aiva'á simátimumpo kárákwiyoro.

26 sún-da-aimba imáyáa é'a naaémbo moóráwaimo kentávénamo sénamo paárrurena kavóná-marava'a máyáiyemo sína'o é'a íma koró. moóráwaimo kentávénamo aúpá'á máyáiyemo sína'o é'a íma áraire seró. 27 kwíyómpa'o tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaási úrandako kumpaárruraundawai miráumai avora'á ókwara'a kumónaumne. 28 póimo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáímo máyáintemba Áánútu sínana sún-da-aimba paárriniye Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kumínín-kwasai.

Mááka 13:24-31, Áríku 21:25-33

29 Ísu mináímbá simásuwena séna mirán-úmbái-yántáá'á tínín-kanaama ánásainana aaváúmá túnkwinana kwíyómba íma sán-káínana o'á kwíyómpakemba kuntínana kwíyónko tora'naára'a ínasa 30 amápa'-maravaken-kwaasi kwíyómpa'a awánanaaomba ó'oran-tantaa'a awánésa kentávésa sésa kumíníyena to'mayaa kwéíye sésa táátavesa kwéesa ivi'á kwétesa suwánanaaomba kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kumóna'a suwánanaaowe. 31 uwíremba kwése'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'a tí'maráanasa Áánútumo ítámakain-kwaasi amápa'-maravakemba tí'maesa moórávimba torupanááowe.

³²Ísu mináímbá simásuwena séna moóra-tai naí-táígo áwí'a víki-taigontave'a imáyáa umái ísáaro. aráságáyómó agayáinda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénéáowe. ³³mirámó intembá kemá súnda-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a sáwíyanka'a kumíníye sénéáowe. ³⁴árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó súnda-yantaa'a paáríniye. ³⁵kwíyómbo maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

kúmónnda-kanaa kwaási íma ísaraan-kwasai.

Máaka 13:32-37, Áríku 17:26-30,34-36

³⁶Ísu mináímbá simásuwena séna kúmónnda-kanaama aavúvímbo kwaási íma isááwasa kwíyómpaken-kwayo'narawa'a íma isááwa'a kemá Áánútu ááninkoma íma isáúnana kesivo kweyáá ísaraiye. ³⁷naaóv'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuntavesa imáyáa ésa maémáéntemba naaémbo kemá kwaási úrandako kúmónnda mirá ónááowe. ³⁸kavirayán-dónkómó ímo tínkankonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa non-avóvomayaa'o kún-daumpa'a umáyowasa ³⁹kavirayán-dónkó tínín-aimba ísaresa íma imáyáa ésa máyówana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe. mirámó uráantemba kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai ókwara'a kúmóndara'a kentávésamo ímo imáyáamo iyawai mirá ónááowe. ⁴⁰minkánáa maará ónááowe. kae-kwáási kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye. ⁴¹minkánáa kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airáníye. ⁴²kemá kentí Ísóigo kúmónnda-kanaama íma ísaraavo kárákwimai máéro. ⁴³simátíménda-aimba imáyáa oró. naakó avowámó umóyán-kwáásímó tínín-kanaamo ísarenarai umóyán-kwáási timbá kwéto'mayaa-ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino. ⁴⁴miráumai kemá kwaási úrandako kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnavainivo kwéto'mayaa-e'a simu'maré'a máéro Ísu siráíye.

sáwí'a owasá kawé'á owasá uráan-kwasai.

Áríku 12:42-46

⁴⁵Ísu mináímbá simásuwena séna kawé'-má'yáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwárá-kwáásíyávé'a kwésune. kwená anóndako séna kesí mayái-kwáásírá'á kárákwire toómbá taaímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴⁶kwená anóndako téna kwená mayáímó kawé'ó umáímó mayáinda taawánáinana mayáímó kwémayaindawai arunkó kawé'á ínana ⁴⁷minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiyuwó síníye. ⁴⁸ánivo mimbáyái-kwáásígómó imáyáamo énamo kesí anóndako

ayáátáaka'a íma tíníye sénamo ⁴⁹mayái-kwáásí tínkamenamo toómbó nénamo uwoaó'-nómbá kwénaan-kwaasiye uwoaó'ó énamo ⁵⁰kwená anóndako tínín-kanaa ímo ísarenamo ímo imáyáa kwéindara'a téna ⁵¹anónka'a tainkámbai ai'mátuwena séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasimo mésamo tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwááyaambo akévundaresamo máyáapa'a kóaaó síníye Ísu siráíye.

siyáánkai-inaamaruti kwaasái.

25 ¹Ísu mináímbá simásuwena aaraimó kwémayaawainá ááimba imáyáa éna séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-íye. aaraimó mayáníwaimba toómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru oómbá kúra'maesa aampakémbá koáíkaawe. ²minárásíyómbá éva'aasei sáwí-imayaagwara'a owasá éva'aasei kawer-ímáyáágwárá'á owasá ³sáwí-imayaagwarar-arasi oómbá kúraresa ó'on-anaveumpimba iramó kánín-domba íma atíyoraawasa ⁴kawer-ímáyáágwárár-árásí oómbá kúraresa ó'on-anaveumpinkwara'a iramó kánín-domba atíyoresa ⁵aaraimó mayáníwaimba koamu'makáawana íma ááéma tisasá tógávaa'a isasá tuún-kwaiguráawe.

⁶tuún-kwáyáawana no'wáán-avuntamba moóráwai aayamáí séna kwétivo koairánáisiye sisasá ⁷misíyáánkái-árásí usásinesa oómbá to'maésa kombá ⁸sáwí-imayaagwarar-arasi kawer-ímáyáágwárár-árásíyávésa séna kentáásí iramá pisinánívo nombá atísimero sewasá ⁹kesáágwárá'á miráumai kwéanasaivo nombó atíyén-daumpakemba komeéyámbáráaro sewasá ¹⁰kwégowana aaraimó mayáníwai tisasá éva'aasei-arasi to'mayaan-umai máyáawai kwesé toómbó náíyanesa naaúmpa'a íyówana ¹¹onta umásúwáísasa minéval'ááséí-árásí nombó atiyénáesamo kówai tésa anónka'a séna anóndakoo onta tisinkaaó sewaná ¹²íma awánáúnda-arasi ombá pó'a íma onta titinkánaumne siráíye. ¹³Ísu simásuwena séna miráumai kemó kúmónnda-kanaa íma ísarenka'a kumónaumpo kárákwimai máéro Ísu siráíye.

kaumbo-máyái-kwáásítí kwaasái.

Árúku 19:11-27

¹⁴Ísu mináímbá simásuwena séna naaén-kanaamo tínimba Áánútu kwená kwaásimo kawááin-aimba maarán-áímbán-íye. moórá-anondako némpa'a kwááyu koménae séna éna kwená mayái-kwáásí tááyena séna kesí óntanka'a kárákwiyoro séna ¹⁵moóráwai kwená mayái kawé'-máyái máyáísana awánaiwaintavena séna kesí óntamba éva'aasei-unamba kárákwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayái sáwíyanka'a kawé'-máyái máyáiwaintavena séna kesí óntamba kaer-únámbá kárákwiyuwo séna aména moóráwai kwená mayái sáwíyam-bayai máyáiwaintavena séna kesí ónamba moórá-unamba kárákwiyuwo séna aména tiyuwéna

námpa'-marava'a kówisana ¹⁶éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai minóntándéi mayái maimaé kwégwena ó'omba éva'aasei-unan-ontamba máyáísana ¹⁷moóráwai kaer-únán-óntámbá mairáiwai minóntándéi mayái kwémaena ó'omba kaer-únámbá máyáísana ¹⁸moóráwai moórá-unan-ontamba mairáiwai minóntándéi íma mayái maéna úwoi maravímbá utámakaiye.

¹⁹utámakaisasa mirá kwéowana miwítí anóndako ayáátááka'a kuróm-bapa'a miv'á ména naaémba téna kwááyumo tímakaunda-ontamba torupamáí awánanae séna tááyaisasa ²⁰tésa éva'aasei-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna éva'aasei-unan-ontambo símakaandavinkemba mayái kwémae'a ó'omba éva'aasei-unan-ontamba mairáumne sisaná ²¹anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²²kaer-únán-óntámbá mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna kaer-únán-óntámbó símakaandavinkemba mayái kwémae'a ó'omba kaer-únán-óntámbá mairáumne sisaná ²³anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawe'á óne. kentávemo imáyáamo émo sáwíyan-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwiraandantemba sáwíva-tantaaka'a kárákwiyiniyone. kesirunkómó aamoimó intembá kesé taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴moórá-unan-ontamba mairáiwai maimaéna máagaraarankena séna emá asirayán-kwáásí éma ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a ²⁵enáároi inkaisé'a ená óntandei mayái íma mayáúnda úwoi aúpá'á makáunda po ená óntamba mayáníyone sisaná ²⁶anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo kavóná-kwaasi po kentávemo sémo ó'owiti mayáívínkémbá toómbá kwéne ó'owiti kígaurakemba úwoi kwénaae kwémandaana'a óne sénda po ²⁷kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máráandaumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna ²⁸kwená mayái-kwáásíyávéna séna minóntámbá mairé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹sáwíva-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwisinkaiwaimba moórá-mora-yantaa'a áménana kárákwisinkanivo ímo kawe'ó umáímo kárákwisinkaindawaimpakemba makáimba máyána'a ³⁰misáwí-máyái-kwáásígómbá áí'mae'a máápa'a móru auwáíyana túnkwi-ayampa'a tí'o kwéisasamo ivi'ó kwétesamo túwááyambo akévundaesamo máyáapa'a kwíníye siráíye Ísu siráíye.

Ísu máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kwasai.

³¹Ísu mináímbá simásuwena séna kemá kwaási úrandako naaémba kúmóndara'a ságayankwara kwíyómpaken-kwayo'narawakwara'a kárákwiraundawai pó'a kúmónasa ³²amápa'-maravaken-kwaasi

kesúranka'a torupamáí máyayi'a sipisípi-poiye méme-poiraremo kárákwiraiwaimo taaímbaraintemba minkwáásiyómbá miráumai taaímbake'a ³³évakarawai siyáánúrapa'a móтинке'a évakarawai siyáánepa'a méтинке'a ³⁴kárákwiraundawai siyáánúrapa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a kesivo kawe'á umátínkái-wain-owe. Áánútu maramó taróururónka'a kentí imáyáa éna kentí maru'á to'mayaa úmakaivo mivá'á tamáéro. ³⁵kawe'á umásinke'a kembó sááimo sinkómbó toómbá simé'a nombá simé'a ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a mógwésinke'a ³⁶unáánkwátói-iyaaímbo ówánda kwésime'a sí'o úmba kwégarakwiye'a ándáva'o maéwánda kwésuwa'naa-e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áimbá senasá ³⁷arupí umái máyáawai sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné améta ³⁸nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá améta ³⁹nósa-tawaiya áí'o úmba áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda áwa'naa uráumno síya'a ⁴⁰kárákwiraundawai sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi miráumaimo túwa'naa uráamba mindá kembán-íye simátímenaumne.

⁴¹mirá simátímatuwe'a siyáánepa'o maíyan-kwaasiyave'a sé'a Áánútu sáwí'a umátinkaniwain-ovo siyuwé'a kóro. Áánútu Sáátáánigone kwená kwayó'náraware imáyáa éna anón-irama to'mayaa umátínkaraisana kaíkai'a éna íma písínáípa'a mivá'á komáéro. ⁴²kembó sááimo sinkómbó toóné noné íma simé'a ⁴³ó'om-bapaken-kwaasimo ówánda íma aamoí umásinke'a kentí naaúmpa'a íma mósinke'a unáánkwátói-iyaaímbo ówánda íma simé'a sí'o úmba íma súwa'naa e'a ándáva'o maéwánda íma súwa'naa e'a mirá umásínkaraawe. mirán-áimbá senasá ⁴⁴sísa esa sésa Ísóigo nósa-tawaiya embó ááimo ankómba toóné noné íma améta nósa-tawaiya ó'om-bapaken-kwaasiraambo undá íma aamoí umánketa kentáásí naaúmpa'a íma móanketa nósa-tawaiya unáánkwátói-iyaaímbo undá íma améta nósa-tawaiya áí'o úmba íma áwa'naa eta nósa-tawaiya ándáva'o maúnda íma áwa'naa uráumno síya'a ⁴⁵kemá sé'a árai'a simátíme'a sé'a kesí kwaási úwoi-kwaasi íma túwa'naa uráamba mindá kembán-íye simátímenaumne.

⁴⁶mirán-áimbá simátímatuwe'a aai senasá miwítí sáwí-meyambo ímo ánásenamo kwaíkwei'o ínín-ayampa'a komai'mai'a ónááovo arupí umái máyáawai aúnaí'a umái mai'mai'a ónááowe Ísu siráíye.

Ísuna ámááyu-aimba siráan-kwasai.

Máaka 14:1-2, Áríku 22:1-2, Yóni 11:45-53

26 ¹⁻²Ísu minó'ón-ó'ón-áimbá kwená kwayó-kwáásiyávéna simátímakaiye. naaóv'áó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáa imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá kwaésa tíyótaasa í-tánón-kánáa

tínimba kembá táto'mai taaira'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna simátímakaiye.

³simátimuwasa mono-káwáá-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a torupamáí mésa ⁴sésa nóraumaiya aúpá'á Ísumba táto'mai inkamónaundaya'iyo. ⁵amápa-kwaasi áái'a tíyáávainivo tanómbo kauvíyan-kanaara'a íma tuvuwónaumne siráawe.

Ísumba áséi-masawemba pérankarain-kwasai.

Máaka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moórawai áwí'a Sáímonina naaúmpa'a áuma kárúkokovaa'a uréna ánásarowaina naaúmpa'a ména toómbá kwénowana ⁷moórá-ininko iyéna áséi-kwiyumba úm-basawemba anón-ontankakemba meéyámbakaim-basawemba maimaéna iyúmba Ísu a'nómpímbá atímarowasa ⁸kwená kwayó-kwáásí awánésa áwáá'a sésa nóra séna mimbásáwémbá úwoi atíyankaiyo. ⁹mimbásáwémbó ó'owimo tíménamo anón-ontambo mairénamo ímo óísambo makáan-kwaasi tíméraambaniye suwaná ¹⁰Ísu iséna ivátuwe'a íma áwáá'a aeéro. kawe'á umái pésinkaiye. ¹¹ímo óísambo márään-kwaasi keséma maí'mai'a kwéiya'a túwa'naa ónáe sé'a túwa'naa ónááombanivo kemá keséma marapá'á íma maí'mai'a ónaumne. ¹²púwóndara'a masawémba pésinkesa utamásinkanaaovo minínínkó á'a masawémba pésinkaiye. ¹³árai'a sumpo maísáaro. kesí áséi-aimba amápa'-mapa'a kwésimatimesa minínínkómó umásinkain-aimba kwésimatimiyasa táaka'a maránááowe Ísu siráiyé.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Máaka 14:10-11, Árúku 22:3-6

¹⁴súwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moórawai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti mono-káwáá-kwáásítópa'a kwéna ¹⁵séna Ísumbo tátoraiyantavaimo agaráátínkáana'o é'a nóraumai-meyana siménááoo súwasa moórá-kwaai afyayaan-umai siyáánkai-ontamba 30 ontamba táámpamai ámúwana Yútási maimaéna ¹⁶kwéna nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyé.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Máaka 14:12-21, Árúku 22:7-14, 21-23, Yóni 13:21-30

¹⁷Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa aiva-táwai túntemba kwená kwayó-kwáásí Ísumba taáísaa esa sésa náávava tíyótaasa í-tánómbá kogauvónaundaya'iyo suwaná ¹⁸Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwékai moórá-kwaasigontavekai sékai kentáásí anóndako séna kesí kanaamá tísatá kesí kwayó-kwáásiyé ená naaúmpa'a

tíyótaasa í-tánómbá nánaumne kwésiye kosimámékaiyo súwasarai
19 Ísumo súntemba mirá ésarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

20 tanómba mágaumakoyasa enónka'a Ísu kwená kwayó-kwáásíyé
kwésa mindáúmpá'á umésa 21 toómbá kwémandesa uwaná Ísu
séna keinárawapinkemba moóráwai kembá namuro-kwáásirá'á
agaráátinkaniye súwana 22 tirunkó umbaí tówasa moórá-mora-umai áísaa
esa sésa Ísóigoo kewá'iyó sinté kuwaná 23 Ísu séna moóráwai kwená toón-
ayai maimaéna kesé moórá-taavepimba tu'mái náíndawai kwemá kembó
namuro-kwáásirá'ó agaráátinkaniwaiman-iyé. 24 naaóv'á'á Áánútun-aaí
aúváivimba agaimaréna séna kwaási úrandako puwíníye siráintemba
pó'a púwónana namuro-kwáásirá'ó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba
mayániye. kwembó ímo maránkaraankakaankasi kawé'á isinó Ísu súwana
25 Yútási kwembó agaráátinkaniwai séna anóndakoo kentáváiyá kwéseno
súwana Ísu séna á'a séne siráiyé.

Ísu kwená kwayó-kwáásí toómbá tímakain-kwasai.

Máaka 14:22-26, Árúku 22:15-20, 1 Kórínti 11:23-25

26 súwasa toómbá kwénowana Ísu péréti maisoréna Áánútumpa'a
súwi séna topámbai kwená kwayó-kwáásí tímaturwena séna mindá
kesúman-ivo maimái naaró séna 27 ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba
maisoréna Áánútumpa'a súwi séna tiména séna amáparawai naaró.
28 mindá kesí naaemán-iyé. kesí naaemá sáwíwarawaiyavena kumínímba
póna Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé tarúmai máyáawe séna
mináúná-áímbá simái tarúmakaiye. 29 simátíme'a sé'a ókwara'a ándá-
aran-domba íma nánaumpo kesivo kwená kwaásimo kwégawaaipa'a
kesé ménaaomba ándá-aran-domba aúná-nomba nánaumne Ísu súwasa
30 Áánútuntavesa ísámai monor-ímá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa
Óríve-omapa'a iráawe.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Máaka 14:27-31, Árúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

31 Óríve-omapa'a umáyówana Ísu simátiména séna Áánútu-aaí
aúváivimba agaimaréna séna Áánútu séna
sipisípira'o kawááiwaimba tuvúwónana puwínasa
sipisípiyomba kóyáwé ónááowe Áánútu siráiyé
siráimba póna ívé'-no'waamba táá'a káína'a siyuwé'a kóyáwé ónááowe.
32 ánivo púwónasa utamásinkaiya'a usásine'a kentí aiva'á Káíriri-
ayampa'a kona'á kesínaaemba kónááowe Ísu súwana 33 Pítaa séna
amáparawai auwésa kóyáwé íyambanivo kemá íma mirá ónaumne
súwana 34 Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'-no'waamba kokórigó íma
áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye
síníyone Ísu Pítaantavena súwana 35 Pítaa séna entémo sínkamonae íya'o

é'a íma auwé'a kónaumne súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a mirá simásaraawe.

Ísu Kétésémaniva'a námúnaa siráin-kwasai.

Máaka 14:32-42, Árúku 22:39-46

³⁶ amápa'a mirá simásuwesa Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé taai-kanáágúnéyómbá áwí'á Kétésémaniva'a komésa Ísu simátimena séna manká'á máyayi'a Áánútumpa'a námúnaa kosénaumne séna ³⁷Pítaawe Sépéti ááninkaiye tí'maena komáyowana umbai-yántáákómá arumbá sáwí'a kwéuwana ³⁸ simátimena séna kesirunkómá umbaiyé taisa'á pó'a puwóra'naraamba umái máyaumne. maanká'á mé'a kesé kárákwimai máéro séna ³⁹ tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anón'da'an-iyé séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba séna kesivoó emó kanaán-iyé sémo e maanúmbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéma ánivo kesí imáyáa íma kwaréna'a ená imáyáa kwáráano Ísu siráiyé.

⁴⁰ Ísu námúnaa simásuwena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaigurówana tayúsena Pítaantavena séna íma kanaará'á sáwíyanka'a kesé kárákwimai máyáne. ⁴¹ Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyávánivo Áánútumpa'a námúnaa seró. imáyáago kató isaná áugomo umbaimó taimbá mindá áugáva'a kwéiye simásuwena ⁴² moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútumpa'a námúnaavinkemba séna minúmbái-yántáá'á enópa'a úwoi tíníyemo sina'ó é'a emó sindantembá mirá ónaumne siráiyé.

⁴³ Ísu námúnaa kosimásuwena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tuún-kwaiguréa tógávaate kwéuwana ⁴⁴ moórágwara'a tiyuwéna egwaa'á kwéna ké'naamba námúnaa kosimásuwena koyauweréna ⁴⁵ minkáúmbónárauyavena séna tuúmó kwaiguré'o máyáamba kemá kwaási úrandakomba sáwí'o kwéon-kwaasira'a agaráátinkainasa tátóranaaon-kanaa kwétivo ⁴⁶ usásinewata kwétiyapata konó. kembó agaráátinkaniwai kwétiye Ísu siráiyé.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Máaka 14:43-50, Árúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináimbá kwésuwana kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási túmba kwesé sáwíva-kwaasi taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaésa tumbá mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye miwímá ti'márówasa tumbá ⁴⁸ ááéma Yútási Ísumbo agaráátinkaintavena simátimena séna parubará umánkáandawaimba tátoraaro siráimba ⁴⁹ póna Yútási Ísunopa'a téna séna anóndakoo máyaano kwésena parubará kwéumankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí kwaásiyo ónáe sindái'a uwó súwasa kwesémo tuwái Ísumba tátórówana ⁵¹ Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai taánasatama

ámúrandavinkemba taú'maena aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígó áá'a agáúsuwowana ⁵²Ísu kwentávéna séna ená taánasatama ámúrandavimba kwiyuwó. taánasataneimo tínkamiyan-kwaasi anondámo ésa taánasatanei tínkamiyasa puwónááowe. ⁵³maaráyávé'a imáyáa oró. kesivontáv'é'o sé'o súwa'naa uwómó senanamó éna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a sáwívarawai íma kanaán-umai táámpanaaowai avekáámbá ti'maráínasa súwa'naa ónááowe. ⁵⁴mirámó súndarakai Áánútun-aii aúváivimba agaimakáin-umbai-yantaa'a kesópa'a íma tisinó. ánivo siráintemba miráumai paáriníye Ísu siráíye.

⁵⁵Ísu mináimbá simásuvena tun-kwáásíyávéna séna kentáv'é'a umóyán-kwáásímán-íye sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a kwétewe. sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesáái kwésimatimundara'a íma kembá tátokaawe. ⁵⁶naaóvá'á Áánútun-aii simátímakowai aúváivimba agaimakáan-aimba kembó mirámó umásínkéne'a kwétewe súwasa kwená kwayó-kwáásí amápa'a inkaisésa auwésa kóyáwé uráawe.

anón-kwaasi Ísumba aai simánkaraan-kwasai.

Mááka 14:53-65, Áríku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷kwená kwayó-kwáásí auwésa kuwasá Ísumba tátorowai áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákó áwí'a Káyavaasina naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á amáámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí máyón-daumpa'a móankowana ⁵⁸Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba aiva'-mónó-káwáánákóná máápar-ontavinkemba iréna naamaúva'a ména Ísun-ane'o paáríndamo awánáíndayavena i-kwáásíyé méraíye.

⁵⁹Pítaa máyowasa mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye amáparawai Ísumba tuvuwíyana puwíní-ainkona ááimba avakáá-uwana ⁶⁰íma kwáyowasa Ísuntavesa mósi-mesi-aimba sésa íma moórá-aimba suwasaráí kae-kwáásígórái usásinesarai ⁶¹kampa'á sésarai kwemó sisatáámó isáúndaya anóm-bono'-namba Áánútuna naambá kanaán-umai tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ónaumne siráíye suyaná ⁶²aiva'-mónó-káwáánákó usásinena Ísumba áísaa ena séna mindáraimo simánkaayan-aimba anondá íya síníyono súwana ⁶³Ísu iséna íma aai súwana aiva'-mónó-káwáánákó séna Áánútu asirayánkwaráwái aúranka'a mé áísaa onda-áímbá árair-aine su'mai simásimiyo. Áánútumo usásinankaiwai Káráísiti Áánútu ááninkowa'onompo simásimiyo súwana ⁶⁴Ísu séna á'a sémpo simátíme'a sé'a naaémba suwánáina'a kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáíná ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á umé'a ainámpímbá kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵aiva'-mónó-káwáánákó arumbá sáwí'a kwéuwana kwená unáánkwátói tarátuwena séna Áánútumba aká'áámba simánkena kwesávái simbá póta mináíntávéta aavimbá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwéta

Áánútumbo simáímo sáwí'lo umánkaintaveta ⁶⁶nóraya ónaumno súwasa sáwí'an-ivo tuvuwíyana puwíno sésa ⁶⁷Ísumba tuwirááíma kwirankésa tuvuwésa tiyáándeí tuvúwún-kwaasi ⁶⁸aká'áámba sésa esávái se Áánútu usásisinkawai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo siráawe.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Máaka 14:66-72, Árúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

⁶⁹Pítaa naamaúva'a máyowana aiva'-mónó-káwáánákóná kwayór-árásígó awánéna kwenópa'a téna séna Káriri-ayampakewaise maéndawai óne súwana ⁷⁰Pítaa amáparawai túranka'a séna emó sénda-aimba sáákoma íma kawé'án-iyé simásuwena ⁷¹máápar-ontavimba komáyowana ó'omba kwayór-ínáámárúgó awánéna máyón-kwaasiyavena séna minkwáásígómá Ísu Násáreti-naopakewaiye maíwaiman-iyé súwana ⁷²Pítaa aika'á maréna séna íma awánáúnda-kwaasiman-iyé simásuwena máyowasa ⁷³sáwíyanka'a máyómba Pítaanopa'a tésa sésa Ísuna kwayó-kwáásí mirán-kwáásí máyáawata awánemayaundantenkaan-kwaasiraamba éma mináyámpákén-kwáásí tááiraamba kwésene suwaná ⁷⁴Pítaa séna kampar-áimbó kwésenanamo éna Áánútu sínkaminiye. síyawaimba íma awánáúndana'an-iyé kwésuwana kokórigoma áái súwana ⁷⁵Pítaa Ísumo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a kokórigomo ááímo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiman-iyé síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráíye.

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.

Máaka 15:1, Árúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

27 ¹ivi'á tówasa aaváúmá usónka'a mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye Ísumbo tuvuwíyanamo puwínín-aimba mimbórá-áimbá símaresa ²Ísumba ayáánka'a asááúmaresa áí'maesa Áróamáni-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkaraawe.

Yútási pukáin-kwasai.

aantá-kwaasi 1:18-19

³Páírátinopa'a máánkarowana Yútási Ísuna kuntaru'á mairówai Ísumbo tuvuwónááomba awánéna séna ímo mirá oráámbá kemá sáwí'a úne séna kuntaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye miwítopa'a kwéna séna ⁴íma sáwí'a uráin-kwaasi agaráátinkauna'a tuvuwónáe'a kwéomba kemá mindá sáwí'a úne súwasa miwí sésa íma kendéyáán-ivo endéimán-iyé suwaná ⁵Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwéna tiyuwéna ánda maimaéna ándákwamba varáíye.

⁶Yútási minóntámbá anóm-bono'-naumpa'a metuwówasa mono-káwáá-kwáásí maésa sésa maanóntámbá kuntarur-óntámbá póta amápa-kwaasimo Áánútuntavesamo imáyáamo ésamo máráan-ontampimbo máráandaya kentáásí monor-ámáámbá karánaumne simásuwesa ⁷minóntánkón-áái kwésesa mimbórá-áimbá sésa minóntándéí moórá-marama saweimó kwéom-barama meéyámbakaanasaya mimbárávimbá ó'om-baravaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utanááowe siráawe.

⁸mirá uráantavesa mimbáráyávésa sésa kuntaru'-márámán-iye siráawasa ívékwara'a mirá kwésewe.

⁹mono-káwáá-kwáásí mirán-áimbá kwésesa mimbáráma meéyámbakaamba Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Yéremayamo siráin-aimba paáurayie. Yéremaya séna

Ísareri aísavutantamba uráawai évakarawai mimbórá-áimbá sésa moóráwaimbo kuntaru'ó ónááon-ontamba 30 ontamba maimaésa ¹⁰saweimó kwéom-barama meéyámbakaamba Ísóigo simásímakaintemba mirá ónááowe

Yéremaya siráimba pósa mirá uráawe.

Páírátí Ísumba áísaa uráin-kwasai.

Mááka 15:2-5, Árúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹Ísumba Áróamáani-kamaani-kawaanakonopa'a máánkówana kwenaúranka'a máyowana áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwasa ¹²mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye ó'on-o'on-aintavesa aavimbá mayánkówana Ísu iséna íma aái súwana ¹³Páírátí Ísumba áísaa ena séna sáwívar-aimba kwésimankaavo íya kwéisaano súwana ¹⁴Ísu iséna amápar-aintavena íma anondá aái súwana kámááni-kawaana'a Páráítí sáwívar-imayaa uráiyie.

Ísumba aráá'a tuvúworo siráin-kwasai.

Mááka 15:6-15, Árúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵naaóv'á'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba Áróamáani-kamaani-kawaanako séna amáparawai torupamáí mésa aamoí ésa ándáva'o máyáin-kwaasi áwí'a tewa'á ayúrankaumne séna minkánáá miráumai ándá-kwaasi kwéayurankaiye. ¹⁶Ísumba Páírátinopa'a máánkónka'a moóráwai áwí'a Párápási amáparawai kwenáái ísarowai ándáva'a máyowasa ¹⁷sáwíva-kwaasi torupamáí máyówana Páírátí tísaa ena séna ándáva'o máyáan-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a tewa'á ayúránkáano. Párápásiya'i. Ísu Áánútumo usásinankaiwaiye kwésewaina'iyó séna ¹⁸Páírátí imáyáa éna séna mono-káwáá-kwáásí Ísuntavesa íma anón-kwaasi-i'a ínkwáe sésa táto'maesa kesópa'a máankaraawe séna mináimbá tísaa uráiyie.

¹⁹Páírátí mináímbá kwétisaa-ena aaimó ísón-daumpa'a máyowana awainínkó moóráwaimba ai'marówana kwenópa'a téna séna enawainínkó séna no'wáamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígo íma sáwí'a uráísana sirunkó umbái kwétaivo íma aavimbá mayankaaó siyé simámakaiye.

²⁰awainínkón-áái kwésimamumba mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye úwoi-kwaasi sáwívarawai kwakwiyésa sésa Páírátintave'a sé'a Párápásimba ayúránkénasa Ísumba tuvuwíyana puwíno simáméro simátímúwana ²¹Páírátí moórágwara'a tísaa ena séna minkáé-kwáásívínkémbá nááwana ayúrankanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba ayúrankaaó suwaná ²²Páírátí séna Ísumba Áánútumo usásinankaiwainemo sewáímbá nóra ónaumno súwasa amáparawai sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná ²³Páírátí séna nóra-sawira uráina'iyo súwasa anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae iráawe.

²⁴mináímbá símae íyúwana Páírátí miwí táái íma kanaán-umai karánaumne-imayaa éna amáparawai áái'a tíyáavo séna táávepimba nombá atímarena amáparawai túranka'a umásitai'a éna ayáamba sese éna séna mindákómó puwínín-umbai-yantaa'a kesiyáámpimba íma kwáyáivo kentiyáámpimba kwáyáíye súwasa ²⁵amáparawai sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaavutantambo ónááowaiseya mayánaumne suwaná ²⁶Páírátí Párápásimba ayúrankena i-kwáásí simátimuwasa Ísumba áwí-andanei áwíruku'nowana Páírátí séna áí'mai taaira'á tuvuwíyana puwíno séna Ísumba i-kwáásírá'á tímakaiye.

i-kwáásí Ísumba simái sáwí'a uráan-kwasai.

Máaka 15:16-20, Yóni 19:2-3

²⁷Páírátí Ísumba kwená i-kwáásírá'á tímúwasa áí'maesa kámááni-kwaasiti naaúmpa'a móankesa amápar-i-kwaasi tááyowasa tamésa ²⁸kwená unáánkwátói ayú'maesa naaeyanyán-únánkwátói anón-kwaasiti unáánkwátóiman-iye sésa Ísumba umánkesa ²⁹anón-kwaasiti kánumo'an-iye sésa áwí-andama owepamáí Ísu a'nómpímbá kuvérankesa tááúmba ayáánúrapa'a toránkésa kanaaráá'a ankésa moórá-mora-umai kívairesá sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'á óne sésa ³⁰tuwirááíma kwiránkésa ayáámpimbo toránkón-taumba mairésa a'nónká'á tuvánto'na kwéesa ³¹kanaaráá'a ánkáyuwesa naaeyayán-únánkwátói ayú'maesa kwená unáánkwátói umánkesa tuvuwíyanamo puwíndava'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Máaka 15:21-32, Áríku 23:26-43, Yóni 19:17-27

³²i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwái Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni aampa'á kwétuwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa áwa'naa umai tiyó suwaná mirá úwasa

33 kwésa moorá-marago áwí'a Kórígótaava'a kwésa mináwíkóná ááimba a'nómayaampare supa'á kwésa 34 ándá-aran-domba mairésa áí'a ánásainkwae sésa ikaa'ó vai-yántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámuwana óika'a ma'mai awánéna íma naráiyé.

35 Ísu íma nówasa áí'maesa taaira'á aiyayaampimba tuvúsúmaresa kwená unáánkwátói mayánáe sésa aávéiya kwétiyaananaya nááwa usáyaaitandawai mayáníyo sésa mirá ésa 36 mara'á mésa Ísunka'a kárákwiresa 37 Ísumbo tuvúwúwanamo puwún-ainkona ááimba aúváivimba agaimarésa sésa Ísu Yútaa-kwaasiti kawááná'án-iyé agaimarésa a'nónká-táírá'á mósá marésa 38 umóyántémo uyan-kwáásíráí tí'maesa Ísumba évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmaresa mara'á mésa minkwáásírá'á kárákwiwowasa 39 évakarawai tésa tiyáámba tóipimba áákesa timánáantata'a umánkesa aká'áámba simánkesa sésa 40 úwé emá séma anóm-bono'-namba tawísíyuwe'a kaumbo-táwai maisuwé'a ó'omba ónaumne siráampo Áánútu ááninkomo émo e esávái enáúma áwa'naa ema eyááríka'a taairakémbá taútuwe marapá'á kumuwo siráawe.

41 suwasá miráumai mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye kanaáráá'a ankésa 42 sésa ó'owi túwa'naa ena kwesávái kwenáúma íma kanaán-umai áwa'naa íníye. Ísareri-kwaasiti kawááná'á úne seémáyáimba póna árai'o seémáyáindamo éna kweyááríka'a taairakémbá kumínata awánéta séta árai'a Áánútu áánimban-iyé sénaumne. 43 Áánútuntave'a asiramái máyaunda Áánútu áánimba úne seémáyáimba Áánútumo áwa'naa ónáe sénaraai ívé'a áwa'naa isinó suwasaráí 44 miwímó suntembá umóyántémo uyan-kwáásíráí évarevar-akwampa'a taaira'á tuvúsúmarowairai kanaáráá'a Ísumba ánkaraaiye.

Ísu pukáin-kwasai.

Máaka 15:33-41, Árúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

45 Ísumba kanaáráá'a ánkówana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena auváúmá kaapa marówana túnkumba 46 Ísu anónka'a Yútaa-kwaasi tááivinkemba séna eroi eroi rama sapakataniyemo sún-aimba maarán-áímbá séna Áánútu kesí Áánútuwo nóra séwa siyuwáánó súwasa 47 minká'ó máyón-kwaasi isésa évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba kwéaayaiye suwaná 48 mooráwai isaaiséna paru-táyánáma maimaéna ándá-aran-domba ikaa'-nómpímbá tu'maéna oviyen-támayopimba kinúvaimena naínkwáe séna Ísu óika'a mósá marówasa 49 évakarawai sésa Íráiyaama kuména áwa'naa íni. íya áwa'naa íníyo séta amu'maréta máyaumne suwaná 50 Ísu moorágwara'a anónka'a kwésena avowa ayáámpimba kwenamambá to'maréna pukáiyé.

51 Ísu puwúwana anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba sanaan-áyáírakémbá utaváá'maena marapá'á móru taváákaar-umai

kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónáaon-amba kwi'marówana anóm-barima tówana anón-ontantomba tawákaa'a kwéuwana⁵² utámáróm-buri-aivimba awááumaron-ontamba akwákúwasa Áánútuna kwaási sáwívarawai pukómpinkemba usásinesa⁵³ utámáróm-buri-aivinkembausásine-mesa Ísu pukéna usásinon-tawai Yérúsaremu-naopa'a paárúwasa sáwívarawai awánaraawe.

⁵⁴Ísu puwúmba i-kwáásítí kawáánákówé kwená i-kwáásiyé Ísumbo kárákwimaresamo máyówai marímo tówanamo amápa-tantaa'o paárúmba awánésa ávááraumai táátavesa ésa sésa árai'a kwemá Áánútu ááninkoman-iye siráawe.

⁵⁵mináimbá sumbá sáwívar-inimba awánanae sésa tumbá némpa'a tamésa awánara. miníníntómbá Káríri-ayampakembo Ísun-ánaembo kwa'maésamo áwa'naa úmaesamo Yérúsaremuva'o tiráan-inintompinkemba⁵⁶ moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininko áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Yémésinte Yósépite tinówa áwí'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépéti ááninkai tinówa úwasa évakar-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Máaka 15:42-47, Árúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷miníníntómbá tamáyówana enónka'a moóráwai óísankwarawai áwí'a Yósépi Árimátíyaa-naopakewai Ísun-aaiyavena áraire súwai⁵⁸ Páírátinopa'a téna séna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana kwená i-kwáásiyávéna séna Ísun-auma maimái áméro súwasa mirá uwaná⁵⁹ Yósépi Ísun-auma tamaimái aúna-ampantavimba asááumai⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utamásínkéne sénamo aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámarena óika'a anón-ontandei awááumasuwena kúwasarai⁶¹ Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáo úwasarai mara'á mésarai Ísumbo utamánkóm-buri-aivimba karátuwesarai méraaiye.

Páírátí utamánkáapa'a kárákwiyoro siráin-kwasai.

⁶²minínínkáí kará'matuwesarai máyóyasa usá aaváyaavimba savaatirá'á mono-káwáá-kwáásiyé ámáán-kawaa-kwaasiye Páírátinopa'a tóyo ésa⁶³ sésa anóndakoo úwoimo aúvamai máyáinka'a kampar-áintémó siwái séna kaumbo-táwai maisuwé'a púwóndavinkemba usásinanaumne siráimba ísaraundaya sáaka'a makáúndaya po⁶⁴ i-kwáásí ti'márénasa kaumbo-táwai utámaráam-buri-aivimba kogárákwiresa awánaaro. kwená kwayó-kwáásí kwenáúma asimbaesa aúpá'á utámaresa sésa pukáimpinkemba usásinkaiye seváinivo. mirán-áímbó síyanamo éna minkámpár-áínkó ááemo siráin-kampar-ainkomba usáyaaaitavainivo suwaná⁶⁵ Páírátí séna kentí i-kwáásí ti'maréwasa sentení'a umái

mimbúrí-áivímbá kawe'á umái kárákwiyo ró súwasa ⁶⁶kwésa kwaási murí-áivímbá usáveraavo sésa sanómbá maimaésa móaraapamaranae sésa kurésa mirá maúmaresa i-kwáási mátiyuwesa kóuraawe.

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mááka 16:1-10, Áríku 24:1-10, Yóni 20:1-18

28 ¹Yútaa-kwaasimo agándon-kanaa ánásowasarai sontaará'á usá aavýaavimba aaváúmá usónka'a Máriyaa Mágátárraa-naopaken-ininko úwana araámáo úwasarai Ísumbo utamánkáapa'a koawánanae sésarai kuyambá ²⁻³anóm-barima tówana Ísóigona kwayó'nákó kwíyómpakemba kuména kwenóikakemba aaváúmó usénamo intembá kwéuwana kwená unáánkwátóirakemba ainánkómó intembá kwayáni'a kwégowana kuména murí-áigón-óika'a makón-ontamba kunakwátuwana minóntánká'á mara'á máyowana ⁴mimbúrí-áírí'ó kárákwiyuwai ávááraumai táá'a kówasa tiyántámbá kwétowana tímáávomba kavúkuraiye.

⁵kárákwiyuwai mirá kwéuwasarai minkáér-ínímbá kuyaná kwíyómpakewai minínínkáí simátimena séna íma táá'a kaíno Ísumba taaira'á tuvúwówana púwíwaimba taawánayae sékaimo téyamba ísaraumne. ⁶kwemó siráintemba pukáimpinkemba usásinena kówéna íma maanká'á máyáivo utamánkaraampimba uawánékai ⁷isaaisékai kwená kwayó-kwáási kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba usásinena kentí aiva'á Kárirí-ayampa'a kwína'a koawánanaaowe. mináímbá kosimátímékaiyo siráiyé.

⁸súwasarai minínínkáí avekáámbá utamánkópa'a tuwésarai táátavesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai kwená kwayó-kwáási kosimátimiyantavairai aampa'á kuyambá ⁹Ísu minínínkáí tuwánéna séna náávára máyaayano súwasarai anóndakoma iyé-ímáyáá ésarai kwenáísamaivimba tamésarai aísamaira'a tátoresarai kwená imáyáa mósá máróyana ¹⁰Ísu simátimena séna kesívá'awaawi kosimátimiyasa Kárirí-ayampa'a komésa suwánaaro Ísu siráiyé.

utámárópa'a kárákwiraawaiti kwaasái.

¹¹Ísu mináímbá súwasarai kwemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o kárákwiyun-i-kwaasi évakarawai Yérúsaremu-naopa'a kwésa mono-káwáá-kwáási paárún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹²mono-káwáá-kwáásíyé Yútaa-anon-kwaasiye torupamáí mésa aai simái mimbórá-áímbá símaresa utámárópa'o kárákwiyun-i-kwaasi anón-ontamba tímésa ¹³simátimesa sésa maarán-áímbá simátíméro. no'wáámba suún-kwaiguráunasaya Ísuna kwayó-kwáási tésa kwenáúma umóyámbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nááóro. ¹⁴Páírátimo mináímbó isáínataamo éta moórá-ainkwara'a simáménanaya keinárawa'a

íma aaivimbá maitinkániye suwasá ¹⁵ miní-kwáási isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áiné su'mai kosimátíma'mae nááúwana mináínkó kóyáwé úwasa ísaraamba ívékwara'a Yútaa-kwaasi kwéisaawe.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Máaka 16:14-18, Árúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba moóra kumbaimái-kwaasi Kárirí-ayampa'a Ísumo minómáká'á komáéromo sirón-omaka'a komáyówana ¹⁷ miwí túranka'a paárúwasa awánésa kwená imáyáa mósá márówasa évakarawai kaer-ímáyáa ésa sésa Ísu pukáimpinkemba usásinkaiyo. ó'owawa iyó suwaná ¹⁸ Ísu miwítí egwaa'á taména séna Áánútu asirayámbá siména séna kwíyómpare marapáre kárakwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindáyave'a amápa'-marava'a kesáái simátíma'mae nááiyasa kesí kwaási-i'a ésa kesivowé kemá kwenááninkowe kwenamankóé tarúmai máyaiya'a kentáásúwíka'a nombá pétinke'a ²⁰ simátímakaunda-aimba kwarésa asiramái tátoraigwae sé'a simátíma'mae íyóro. maramá kwáyaindara'a keinárawate mé'a ívé'o kwáyáin-tantaa'o ánásaindara'a keinárawate ménaundayave'a imáyáa úmae íyóro Ísu siráiyé.

kemá Mátíyu sún-da-aimba ánásaiye.